

Linge

Buka Sakai 1-41

1

¹ Ghau, [na togotogo/nina vauto God] vanira ara hei tara mua taonia didira na uhuhuli tara dika,

pa kara tughuru kolura rana tangohahi,
pa kara nira udu kolu rana tangotangodika.

² Ma gaira tara lioni vamua na taoniani na lei totobo te lioni a Lord;
na bongi mana dani tara ghanaghanai vamua na lei nina vetena.

³ Gaira te vaghara na lei ghai tara subai lilighini na lei beti,
ma gaira tara vangagha tughu niulu,
te mua ghoi taho tua.

Mana rauraudira te mua ghoi dudu ghua,
mana hava tara gonighi vamua ilokani,
te maemane tona haliu.

⁴ Ma eni gaia te mua utuni itadira rana kiko;
A gaira te vaghara na totobo lee vamua,
te havukaghini kolilira na ghuri.

⁵ Ma gaira kara dete matera tana bongi ni dete.
Rana tangotangodika te taho na maladira itadira rana uto.

⁶ Na pukuna Lord te vatoghai na halautudira tara uto,
me vatoghai ghua na halautudira rana kiko te uhulira va tana totoro te sule.

2

¹ E ghua ge na lei tara talu tatei didira na rutu para ghaghada.

Me ghua ge na lei tinoni tara sonileai didira na bona ni aho nia na ghanaghana taho puku ni?

² Na lei vunaghi haba ni maramana tara gonidila ni veitotoghoni:

mana lei tinoni huhuli kara tughuru kaukolu nia didira na lei ghanaghana popolo kara vahaghitailira nia a Lord, ma kara tughuru pungisia nia nina tinoni te siu-siua.

³ “Mai ghita ma ka gotia didira na tali halo,” ara ghaghua tara tangi ngangaraha;

“Ge ka tatavahale ghita hegheda tana kabu pongo eni.

⁴ Ma gaia te uhuhuli ikokou te kia.

Ma Lord te batobatora nina.

⁵ Ta nina na rutu te va betora nia:

ma gaira tara mataghu nia na tatata ta nina rutu paraghaghada.

⁶ Ma Lord te tughunitatea,

“Inau tu talu horua a nigua na vunaghi vivili tana malei sopouna Jerusalem ta nigua na komu tabu.

⁷ Na vunaghi te ladavaghinia na lei nina vetena Lord.

“Ma Lord te ghaghua vania,

“Ighoe na dalegu. Itaeni inau tu talutatea ge ku Tamamu.

⁸ Na totobo vamua ko gonia,

“Ko nongi, mi nau ku vahegho na lei kema ke vagha a nimua na lologho,

tana sosokona na maramana.

⁹ Ighoe ko gotira nia na tali halo,
mo ko kara tara te vaghara na kuki watu.

¹⁰ Mi taeni, ighau na lei vunaghi, kau talua na
manaha te uto.

Mi ghau tau uhuhuli tana maramana,
tara bosa dila vanighau,
ge kau bei ghoi nea na dika.

¹¹ Ko lutu vania Lord nia na ghanaghana mava
mana mataghu,

mo ko togotogo kolua nia na mataghu.

¹² Ko va hea dalena God na puku ni maana,
na pukuna ke bei rutu gea;

me ke havukaghinigho gea ighobudira tara tango-
hahi;

na pukuna nina rutu ke tangomana

ge ke vagha na pagana na vavuna na lake na pile
bona vamua.

Mi vei vaho te vagha na togotogo vaghana;

ke vanira ara hei tara kenea na righitaoni itatana.

3

¹ Aghe Lord, ara subo na ghagua na levunimate;
mara subo ghua tara tughuru pungisiu.

² Ara subo lee ghua tara bosa mara ghaghua:
A God ke mua ghoi tangomana na hangaana!"

³ Mi ghoe ghe Lord, a nigua na tako te pilupilu,
ma nigua na lada itatana gaia te ghaedatoa na
ulugu tana oka.

⁴ Inau tu tangi vania Lord,
ma gaia te bosa tughu vaniu mai ta nina ghotu te
tabu.

⁵ Inau tu koli horu, mu tu maturu.

Mu rarai mai tana maboagu;

na pukuna Lord te righitaoniu.

⁶ Inau tu mua mataghunira
ara hangavulu na togha ni levunimate,
tara sama talighutiu.

⁷ Tughuru ghe Lord!

Mo ko vavolau, a nigua na God!

Tapoi na ngara dira gaira udolu na ghagua na
levunimate;

mo ko karatai na livo dira tara tangotangodika.

⁸ Na laga vule te va mai itamua ghe Lord:

Lubatia nimua na vauto ke kabu itadira a nimua
na vure.

4

¹ Ko bosa tughu vaniu mai tana bona inau ku
hoholo,

na pukuna God te bosa tateu inau tu tatavahale.

Ko lavi kehai a nigua na hahi: mo ko aroviu;

mo ko arovighi a nigua na kokoeliulivuti.

² Ivei vaho ke vagha na darona:

ighau na vure kau dikalai na lei nigua a uto?

Mi vei vaho ke vagha na darona kau gonighi na lei
hurutabo taho puku ni?

Mi vei vaho ke vagha na darona kau nia sorisori,
ge kau goni dila na mate?

³ Ma kau ghilala utoa eni;

A Lord te talu keha na uto vania gaia heghena.

Ma Lord ke tangomana na bosa tughu tana bona
ku holoa.

⁴ Ko bei lubatia na rutu ge ke hulua na volamu:

ke lavi haghegho gea tana tangotangodika.

Ko ghanaghana vaovarongo tana bongi udolu:

mo ko kabu todore.

⁵ Ko gonia na puku ni sukaghi;

mo ko varava ngasi itatana Lord.

⁶ Subo na vure tara bosa mara ghaghua,
“Ahei vaho ke tatei vanighita na lei bona ni aho ke
uto?”

Lubatia na kia mangihi ni mangamu ke marara i
vuvungamami ghe Lord.

⁷ Ighau tau vaheu na togotogo te sule,
vulera arahei tara loghoa na hali ni vagha te subo
tana vavanga ni vaini.

⁸ Mi nau ku koli horu tana mabo, mu ku maturu.
Mi ghoe heghemu a Lord, ko righitaoni tatava-
haleu.

5

¹ Aghe Lord, Ko rongoviu tana bona inau ku
kokoeliulivuti;

ko kabu avehiu ta nigua na tangi.

² Ko varongohia a nigua na tangi ni hahanga,
aghe nigua na vunaghi ma nimua na God.

Na pukuna ku mua ghoi tangomana ghua na
kokoeliulivuti
vaniana siki sakai na keha, mi ghoe heghemu
vamua God.

³ Ko varongohia na talama ni mangagu tana ro-
ropo, ghe Lord.

Tughu roropo, inau ku lavighi vanigho mai a
nigua na nongi;

mu ku avehi utoi na lei bosa tughu.

⁴ Aghe God, ighoe to mua lavia na togotogo itadira
rana tangohahi mo ko mua nira ghaghua
ara hei tara gonia na hahi.

⁵ Na pukuna keru, gaira tara talunagho kara mua
lubatira
ge kara tughuru tana bonamu te tabu,

na pukuna ighoe to nira sika ara hei tara gonia na hahi.

⁶ Ighoe ko durakera ara hei tara bosa sorisori: ma Lord te mua liodira tara labupolo mara gueguelo.

⁷ Na pukuna a nimua na dolo ke mua ghoi tughu, ge inau ku tangomana na haghe tana valemu! Nia na douna?? nigua na ghanaghana mava, inau ku holohabagho nia tana valemu te tabu.

⁸ Ko huliu tana halautu te maemane ghe Lord, ge na ghaghua na levunimate kara bei laga vuleu. Ko bosa lada utoa na hava ku gonia; mo ko tuhua vaniu vaniu na halautu ku ririu va iga.

⁹ Na ghagua na levunimate kara mua ghoi bosa tua asakai na bosa ke utuni. Na douna didira na ghanaghana ke, kara hurakera vamua na balu.

Didira na kokoe te vagha na bule, te vagha na uru ni tinoni mate te va horu mai tana tavughi te tatavanga.

Didira na bosabosa te vonughia na talunagho.

¹⁰ Ghe God, ko bosa tate lagara agaira tara hahi. Lubatira ge kara hogo haghe ta didira na vugho. Ko ghuru ke hara, na pukuna te subo na paludira, maia tara hughuhughu kolugho.

¹¹ Ko lubatira agaira tara ungaunga itamua kara lavia na togotogo; lubatira ge kara linge rivurivu nia na holohaba ke va me vaa.

Ko pilu pungisira, ge agaira tara datovia na ahamu, ko vonughira nia na togotogo.

¹² Na pukuna ighoe to vautora na uto ge Lord,

mo pilupilura nia a nimua na tako ni dolo.

6

¹ Ghe Lord, Ko bei ririu pulohi vaniu ta nimua na rutu,

po ko torou ta nimua na rutu paraghaghada.

² Ko righi aroviu ghe Lord, na pukuna tu labe.

Mo ko kisu Lord, na pukuna na huligu te ghana tana bule.

³ Inau tu vahaghi tana toba.

Mi vei vaho ke vagha na hauna ghe Lord, ge ko kisu volau?

⁴ Ko pulohi mai ghe Lord, mo ko vavolau.

Vavolau na pukuna a nimua na dolo ke mua tughu.

⁵ Tana mate, ahei ke ghanaghanagho?

Ma hei ke tangomana na holohabaamu tana tavughi?

⁶ Inau ku mua pupulu heghegu tana mate.

Mana kolobu te podia na ghimegu tughu bongi; na ulungagu te podi ta nigua na tangi.

⁷ A ghagua na levunimate te hughahugha potou tana dikalio;

mana matagu te mua vuha righigho: na pukuna na ghaghua na levunimate.

⁸ Kau tona keha, ighau udolu tau gonia na dika: na pukuna a Lord te rongovia a nigua na tangi.

⁹ A Lord te rongovia a nigua na kokoe;

Ma Lord ke bosa tughui a nigua na kokoeliulivuti.

¹⁰ Lubatira a gaira udolu na ghagua na levunimate kara ghanaghana ruarua ma kara mataghu.

Ge agaira udolu kara ririu pulohi nia na maa.

7

¹ Inau tu mai tamua ghe Lord, nigua na God; ge ko pilupilu.

Vavolau itadira tara kisua ghagua na mate.

Mo ko lavi kehau.

² Ma ge toko mua Lavi kehau ke, ma gaira kara dikalau te vagha na lion: sagiu ma kara pilepileu.

Me taho siki sakai ke lavikehau.

³ Ghe Lord nigua na God, ge inau ku goniana na hahi, pe inau ku tangotangodika taonia te mua maemane.

⁴ Ma ge inau ku peroa a kulagu, puku peroa na ghagua na levunimate: sagauvia na goniana na hava ke kale.

⁵ Kakeri vaho ge ko lubatira na ghagua na levunimate, ge kara lotiu.

Lubatira ge kara turi pepeleu tana pari.

Lubatira nigua na haba ge ke lelebo tana pughu ni pari. ⁶ Tapatughuru ghe Lord tana rutu!

Tughuru dato mo ko pungisia na rutu para ghaghada itadira na ghagua na levunimate.

⁷ Vahikolura na lei kema i naghomu.

Sopou tana malei kabumu te datogha i vuvungadira soko.

⁸ Ma Lord ke tuvalia na dete ivuvungadira na lei kema.

Bosa ladaa inau tu maemane ghe Lord;

Na pukuna inau tu tatavahale,

ghe na puku ni haba.

⁹ Sokolaghinia na dikadira rana dika, mo ko hangara udolu ara hei tara taonigho.

Na pukuna ighoe to vaevane halahau tana lio mana taba ghe God ni maemane.

¹⁰ God nigua na tako,
to vavolara nia arahei na tobadira
te utuni me maemane.

¹¹ God, agaia na dete te maemane me uto.
Ma gaia te rutu vanira tara tangotangodika tughu
bongi.

¹² Ma ge na tinoni ke mua tughulio,
God ke sava nia na isi,
ma gaia ke lohia nina na baghe.

¹³ Ma gaia ke gonidilai
nina lei totobo ni vei totoghoni ni mate kasila.
Ma nina kualite ruruhu ke kalegho nia.

¹⁴ Rana tangotangodika tara loghoa na dika;
a gaira tara nia bahe na lei vahola;
mara vahui na lei sorisori.

¹⁵ A gaira tara ghelighi na taripiti,
ge kara taripitira na balu,
ma kara kutu haghe va itadira.

¹⁶ A gaira tara gonia na dika;
hauva me labu olira so na lake.
Mara gonia na padalaghi ni haurakeadira na balu,
me kutu oli so tana uludira.

¹⁷ Mi nau ku holoutoa Lord:
Na pukuna gaia na maemane:
mi nau ku linge holohaba vania na ahana Lord te
haba ngangata.

8

¹ Ghe Lord, nimami na Lord,
puku ni maana, na ahamu te vonughia na mara-
mana!

Mana lada mu te haba dato vulea na parako.

² Ighoe to taraira na lei gari pile,
mana lei meomeo,

ge kara bosai puku ni holohaba.
 Ma gaira kara talu betora ghamua na levunimate,
 tara kenea na lavitughuamu/toroamu. ³ Mi tana
 bona inau tu reitada tana parako te bongi,
 ge ku righia na lutu ni gigirimu-tana vula
 mana lei veitughu tana sopa malani to talui ga.
⁴ Na hava vaho tua na mete vaghana
 to ghanaghana dilaa vanighai tai huli vinahi
 te manana ge ko righitaonighai?
⁵ Na pukuna ighoe to gonighai pile kikia vamua
 isarana God,
 mo pitiulumami nia na lada mana rongoragha.
⁶ Ighoe to talughai ge kai righitaonighi na lei to-
 tobo to gonighi,
 mo vaheghai na maana vulera na lei totobo soko.
⁷ Na sheep mana buluka,
 maia ghua na lei bolo matamata.
⁸ Na manu tana oka, mana igha tana tahi,
 mana lei totobo vola tara olo'olo kolili tana harara
 oka.
⁹ Ghe Lord, nimami na Lord puku ni maana,
 na ahamu te vonughia na maramana!

9

¹ Inau ku holoutogho, Lord, na na tobagu udolu;
 mi nau ku bosa tatei na lei totobo te haeharegha
 to gonighi.
² Mi nau ke vonughiu na togo na pukuna ighoe.
 Mu ku linge holohaba vania na ahamu, aghe na
 Puku ni Haba.
³ Na ghagua na levunimate kara ririu keha ma
 kara tona keha;
 na pukuna gaira tara laga vulera,

mara havukaghinira i naghomu.

⁴ Na pukuna ighoe to dete maemane ta nigua na levu; mi tana malei kabumu, ighoe to nia hevei na dete kaekage.

⁵ Ighoe to tughuru pungisira na lei kema me havukaghinira na tangohahi; mo ghuduri kehai na ahadira ke va me vaa.

⁶ Na ghagua na levunimate tara topou nia na mateagu;

hauva mana komudira te parihai.

Sughua didira na vatei ghanaghana oli tara vuti kehai na lei komu tara sivi.

⁷ Ma nina uhuhuli Lord ke va me vaa; ma nina dete ke tona haliu tana malei kabuna.

⁸ Agaia ke detea na maramana nia na maemane; me ke uhulira na lei kema taonia na hava te kaekage.

⁹ Ma Lord ke ungaunga vanira ara hei tara uhulira nia na vahaghitaili,

agaia na ungaunga tana bona ni aho ni vahola.

¹⁰ Agaira ara hei tara ghilala na ahamu mara taluutunigho ighoe,

a Lord, ko mua tangomana ge ko tona keha itatana siki sakai te kene taonigho.

¹¹ Linge holohaba vania Lord ilokana Jerusalem.

Bosa vania na maramana te mua nia ponolio na hava te gonia.

¹² Ma gaia te vahea na vahaghitailia

ahei te mate tinoni, me righitaonira tara bona.

Me mua nira ponolio ara hei tara ngangaraha vania nia na hahanga.

¹³ Lord, ko aroviu.

Righia ivei te vagha tu nea na vahaghitaili

tana limadira ara hei tara kanahaghiniu.

Ko lavikehau tana mate Lord.

¹⁴ Ko vavolau, ge ke tangomana na holohabaamu
tana mavitu,

tana mataulana Jerusalem,

ge ku togotogo na pukuna ighoe to vavolau.

¹⁵ Na lei kema tara kutu horu ilokani na lei gilū

tara ghelighi vanira rana keha.

Ma gaira tara hogho oli heghedira ta didira na
vugho.

¹⁶ Ma Lord te ghilala tua nina na maemane.

Marana tangohahi tara hogho heghedira ta didira
na tangohahi.

¹⁷ Rana tangohahi kara tona horu tana gilū ni
mate.

Aeni gaia na kakalena vanira na lei kema tara mua
ghilala God.

¹⁸ Ma gaira tara lio ni hahanga

kara mua ghoi nira ponolio tua ke va me va.

Ma didira na ghanaghanadila rana bona kara
mua ghoi sonikeha.

¹⁹ Tughuru dato age Lord!

Mo ko bei lubatira na lei tinoni tara mua liona na
taoniamu!

Mo ko lubatira na lei kema ge kara dete ta nimua
na kinakabu.

²⁰ Ko nera ge kara nia ribe na mataghu, age Lord.

Lubatira ge kara ghilala agaira na tinoni gogoni
vamua.

10

¹ Aghe, Lord, e ghua ge o sakai tughuru saghau?

Me ghua ge o polo tana bona inau tu liomu ngan-
gata?

² Na vure talu nagho mana tangohahi
tara liona ge kara vunaghidira ma kara dikalara
na bona.

Lubatira ge kara hogho tana dika tara gonidila
vanira rana keha.

³ Ma gaira tara talutatei mai didira na lei lio dika;
mara holoutora tara lologho au.

Mara holoa mai na dika ivuvungana Lord.

⁴ Na vure tangohahi raini ke,

tara nia talunagho ngangata na kene tana God.

Na pukuna didira na ghanaghana gaira ke, ma
God te mate.

⁵ A gaira tara tangomana tana lei totobo tara go-
nighi.

Mara mua righia nimua na totoro te pitu dilara
tua.

Mara kialaghi, talutatea didira na batobato
ivuvungadira na ghadira na levunimate.

⁶ Gaira tara bosa vanira heghedira mara ghaghua,
“Taho siki totobo ke dika ke kaleghita!

Ighita ka tatavahale tana lei vahola ke va me va.

⁷ Na mangadira te vonughia na dika, sorisori
mana bosa dikala ara hei.

Na vahola mana dika te sopou tana kouni na
lapidira.

⁸ A gaira tara koli polo tana pungi ighobuni na lei
vale,

ge kara labura ga na lei tinoni mahebo

tana bona kara mai tona haliu.

Na lutudira haia na keneadira na balu tinoni ma-
hebo

ge kara vahaghitailira.

⁹ Vaghara na lei lion tara tao beto pitura na lei
tinoni mahebo

ge kara soghavira.

Vagha ghua na lei tinoni tara hili ge kara tana vugho.

¹⁰ Na lei tinoni mahebo tara mate tua tana bona tara labura mara parikuvira:

agaira tara kutu horu i sarana na lagadira na lei tinoni tangohahi.

¹¹ Na lei tinoni tangohahi tara bosa heghedira mara nigua God

ke mua tangomana na vaovatogha!

Me ke mua ghoi tangomana ghua na ghilalaana.

¹² Tughuru dato, Aghe Lord!

Mo ko torora rana tangohahi, “Aghe God!”

mo ko bei nira ponolio na lei tinoni mahebo.

¹³ E ghua ge na lei tinoni tangohahi

tara tona keha nia na bosa dikalaana God?

Ivei tara nea na ghanaghanaana,

“God ke mua ghoi tangomana na holoada tana ghanaghana eni?”

¹⁴ Mo ko righia na vahola mana vahaghitaili tara gonia.

Ko righi kalea eni, mo ko torora.

Mana lei tinoni mahebo tara talua didira na ghanaghana kodo itamua.

Mi ghoe didira na pilupilu na lei meomeo.

¹⁵ Ko gotighi na limadira rana tangohahi ini, na vure dika!

Ko tumurira, kokoekobe na sosoko itadira ko havukaghinia!

¹⁶ Ma Lord Ke vunaghi ke va me va!

Lubatira ra hei tara holohabai na lei God Keha ge kara tona keha tana pari.

17 Lord, Ighoe to ghilalai didira na ghanaghana
dila rana tinoni bona.

E utuni Ighoe ko tangomana na rongoviani
didira na tangi mo ko togholuvura.

18 Ighoe to lavia vanira na maemane rana lei
meomeo mate sasani,
mana vahaghitaili tona haliu vanira rana tango-
hahi:
ge na lei tinoni ke mua hau ma kara mua mataghu-
nira.

11

1 Inau tu talua nigua na ghanaghana ni pilupilu
itatana Lord.

Na pukuna keri, e ghua ge o bosa vaniu,
“Ko tona tana lei ghotu na va polopolo iga!

2 Rana tangohahi tara lohigi didira na baghe
mara talui didira na kualo tana nilohi.
Ma gaira tara vania va tana ungaungadira
ara hei tara gonio na uto.

3 Na banatana na vetena mana arelavaghi te pari-
hahi.

Mana hava kara nea rana maemane?

4 Ma Lord te ghaha tana valena te Tabu;
ma Lord te tona haliu so na huhuli ikokou.
Ma gaia te vatogha dutuvighi so na lei totobo
me tabotaboa sopasopa sakai tana maramana.

5 Ma Lord te tabotabora rana maemane maia rana
tangohahi.

Ma gaia te nira sika arahei tara dolovia na dika.

6 Agaia te kovala horua inaghodira
te ruruhu ivuvungadira rana tangohahi,
me vahaghitailira nia na lake
te ruruhu mana ruruhuni na lei ghuri.

⁷ Na pukuna Lord te maemane;
 Keri ge agaia te dolovia na maemane.
 Agaira arahei tara gonia na maemane,
 kara righia na matana.

12

¹ Ko hahanga, Age Lord, na pukuna rana lei tinoni
 uto

te nina ngangata na taghadira!
 Ma gaira tara ghalabutete
 tara tona keha tua tana maramana.

² A gaira na komukolu
 tara sopa koli vania sopasopa sakai tadira,
 mara nia kokoe na ghidu te uto
 mana toba te ghanaghana ruarua.

³ Lubatia a Lord ke lavia vanira mai
 na ghanaghana mava ke sara tana sosokona;
 ma kara nia kabu vaovarongo
 didira na talu nagho tana lapidira.

⁴ Ma gaira tara ghaghua,
 “Ighai kai nia koli tana tobamami
 na hava tai ghanaghana.

Na ghidumami ke, a nimami heghemami,
 ma hei ke tangomana ge ke va betoghau?

⁵ Ma Lord te bosa tughu, me ghaghua,
 “Inau tu righia na vahaghitaili,
 tau nea vanira tara mahebora,
 mu tu rongovia didira na vahaghitaili rana bona.
 Mi taeni inau ku tughuru dato ge ku lavi kehara,
 te vagha te daro ni bona tua tara liogu ge ku nea
 vanira.

⁶ A nina na baubahu Lord te marabu,
 vagha na silver to kerea tana lake
 me va marabu e vitu na tughuru ni marabu.

⁷ Vagha keri, Lord, Ighai tai ghilala,
 ighoe to pilupungisira nia tana dika,
 mo talugonira ke va me va tana vavata sorisori
 eni.

⁸ Vagha keri rana hahi tara holohaba na dika
 ilokana na komu udolu.

13

¹ Aghe Lord, ivei vaho ke vagha na hauna ko niu
 ponolio?

Ke va me va? Mi vei vaho ke vagha na hauna
 ge ko reirei va tana balu halautu?

² Mi vei vaho ke vagha na hauna
 ku ghutu vevehea na vahaghitaili tana tarungagu,
 mi tana dikalio tana tobagu tughu bongi?
 Mi vei vaho ke vagha na hauna
 ge na ghagua na levunimate kara talu datoi na
 limadira?

³ Ko ririu mai mo ko bosa tughu,
 Aghe Lord, nigua na God!
 Talugonia na marara mai tana matagu,
 na pukuna ge ku bei mate gea.

⁴ Bei lubatira na ghagua na levunimate
 ge kara batobatou, ma kara ghaghua,
 “Ighai tai laga vulea gaia!”

Mo ko bei lubatira ge kara togotogo tagua na kutu
 horu.

⁵ Mi nau tu varava ngasi so ta nimua na dolo ke
 mua tughu.

Mu ku nia togotogo na pukuna to lavi kehau.

⁶ Inau ku linge vania Lord,
 na pukuna gaia te uto vaniu inau.

14

Na Bule Te Nia Hughu God

¹ Na vure bule tara bosa tana tobadira;
“E taho siki God.”

Gaira tara vatei sikagha, na nilabudira te dika;
me taho ahei itadira ke gehegehe uto!

² Ma Lord te rei horu mai kokou tana vuvungadira
na lei tinoni;
gaia te rei mai ge ke righia siki sakai ke loghoa na
puku ni manaha,
siki sakai te kene taonia God.

³ Hau va me taho, gaira udolu tara ririu keha sania
God;

Gaira udolu tara vuha dika.
Taho ahei tadira ke gehegehe uto!

⁴ Ivei tea gaira tara gehegehe dika tara mua nau-
nau?

Gaira tara goni sokora nigua na vure vaghaa na
vanga;

ara mua tangomana na kokoeliulivuti va ta God.

⁵ Na mataghu sule te loti ngasilira,
ma God itadira rahei tara goni taonia na liona.

⁶ Rana tangotangodika kara soni kehai didira na
ghanaghana

ma kara talu horura nia na ghighirou,
hau va ma Lord ke pilupilura nina vure.

⁷ Na vola kasila keri ke ruguhoru mai tana ghotu
Zion

ge ke vavolaa nia Israel!

Mi tana bona a Lord ke talugoni olira nina vure,
a Jacob ke nia ghu na togotogo, ma Israel ke
rivurivu.

15

*Na Vetena Vanira Tara Vola Ge kara Bei hurura
Na Hava Te Liona God.*

¹ Lord, Ahei ke kokoeliulivuti kikinima ta valemu?
Ahei ke haghe gatu itamua ta nimua na ghotu te
tabu?

² Gaira tara uhulia na nilabu te uto
mara gonighi na lei gehegehe uto haia,
mara nia kokoe na utuni tana toba maghora.

³ Gaira tara mua liona
ge kara dikalara na lei tinoni nia na sori,
pa kara vahaghitalira na lei kuladira.

⁴ Gaira tara hughulevu
mara nira sika rana tangohahi,
mara nira kikinima
tara taluutuni utunia mara taonia Lord,
mara righitaonighi didira na baubahu,
sakai vamua te vahaghitali.

⁵ Gaira tara mua nongia na rongo
au ivuvungana didira na rongo
tara nia hevei, mara mua liona
me ke taonia na taba itatana na tinoni te kabu
maemane,
gaira tara gehetighi raini kara tughuru ngasi haia.

16

Na kokoeliulivuti ni Varava Ngasi

¹ Ko righitaoniu tana lei totobo dika ke bei kaleu,
ghe God, inau tu varava itamua ge ko pilupungi-
siu.

² Inau tu bosa vania va Lord,
“Ighoe nigua na God!
Na lei totobo uto tu loghoi tara butu mai tamua.”

³ Gaira tara kabu tabu tana maramana

itadira te ghanaa nigua na ghanaghana ge ku kabu kolura!

⁴ Gaira tara mina samataonighi na lei God keha ke vonughira na dikalio.

Inau ku mua tangomana ge ku hahanga ta didira na sukaghi,

mu ku mua tangomana na kikinima vaniadirira.

⁵ Lord, itamua heghemu vamua na lei totobo tu loghoi,

maia nigua na seu ni vauto.

Mo righitaonighi nigua na lei totobo.

⁶ Na pari to vaheu te togotogogha.

Ivei vaho te vaghaa na utona nigua na lologho iga.

⁷ Inau ku holoutoa Lord na pukuna te uhuliu mi tana bongi ghua na tobagu te taraiu.

⁸ Inau tu ghilalaa a Lord te kabu haia itagua.

Ku tangomana na aleale, na pukuna gaia tana lilighigu.

⁹ Ku mua nia hava na tobagu te vonughia na togotogo mana rivurivu,

mana mangagu te nia ghu na holohabaana.

Na huligu te aheahe tana mabo.

¹⁰ Na pukuna ko mua tangomana

ge ko sania na tarungagu itadira tara mate,

mo ko mua lubatia a nimua na puku ni tinoni lutu tabu

ke sele tana gilui ni mate.

¹¹ Ighoe ko tuhua vaniu na halautu te huliu va tana vola,

me ke ghaha koluu ke me ke vonughiu haia na togotogo, mana na rivurivu haia kasila.

17

*Nina Kokoeliulivuti na Tinoni Te Kabu Mae-
mane*

¹ Ghe Lord, Ko rongovia nigua na nongi ni hahanga (ni kabu maemane).

Varongohia mai nigua na tangi ni hahanga.

Ko bosa tughua nigua na kokoeliulivuti te mai tana toba te mua kiko.

² Ko tughunitateu tu kabu maemane, ighoe to ghilalara rahei tara gehegehe uto.

³ Ighoe to tabotaboa na liogu mo righia na tobagu te bongi.

Ighoe to kene ngangatau mo mua topoa siki hahi.

Na pukuna inau tu ghanaghana ge ku gei nia palugha gea na hava tu bosaa.

⁴ Inau tu taonighi tua nimua na lei vetena, tara righitaoniu ge ku bei taonira gea na vure tara ghighirou mara dika.

⁵ Inau tu sakutua tana halautumu; inau tu mua turipadi na taoniamu.

⁶ Inau tu kokoeliulivuti vanigho gatu na pukuna inau tu ghilalaa ko bosatughu, ghe God.

Ko taoraghi horu mai mo ko vaovarongo tana bona ku kokoeliulivuti.

⁷ Ko tughunia vaniu nimua na dolo te mua soko tana lei halautu te haeharegha.

Ighoe to vavolara nia na lagamu tana ghadira na levunimate

rahei tara kabu itamua.

⁸ Ko righitaoniu mo ko pilupiluu vaghaa na loka ni matamu.

Ko polou tana ungaungana na ghatamu.

⁹ Pilupiluu itadira na vure dika

tara gunaliu mara vahaghitailiu,
itadira na levunimate
tara liona na mateagu mara talighutiu.

¹⁰ Gaira tara mua loghoa na veiarovi.
Rongovia va didira na kokoe talunagho.

¹¹ Gaira tara samataoniu mara talighutiu,
mara sonihoruu tana pari.

¹² E vaghara na lion te vitolo,
ra liona ge kara pilepilea na huligu;
vaghara na lei dalei ni lion
tara polopitu ta didira na vatei polo.

¹³ Ko tughuru, Ghe Lord!

Hughutira mo ko lagavulera na ghagua na levuni-
mate!

Vavolau nia nimua na isi itadira tara dika.

¹⁴ Vavolau nia na limamu te maana, Ghe Lord,
itadira tara liona ge kara loghoi na lei totobo ni
maramana.

Ko torora nia na vahaghitaili to gonidilaa vanira;
Ko nea na dete mana totoro ke tona haliu
itadira na lei daledira mana kukuadira.

¹⁵ Na pukuna inau tu mua gonia siki hahi,
inau tu mua gonia siki hahi, inau ku righigho.

Tana bona ku rarai mu ku tughuru ke vonughiu
na togo,

na pukuna ku righia na matamu.

18

Nina Linge ni Lagavule David.

¹ Inau tu dolovigho, Lord; Ighoe a nigua na
pilupilu.

² A Lord, nigua na vatu ngasi,
nigua na bona ni polo,
ma nigua na vavola;

nigua na God a nigua na vatu,
itatana tu topoa na pilupilu.

Gaia nigua na tako, te pilupiluu me righitaoniu.

³ Inau tu holoa va Lord, te manana na holohaba,
na pukuna gaia te vavolau itadira na ghagua na
levunimate.

⁴ Na alo ni mate te utu talighutiu;
mana tave ni tataghalaghi te ghoghoru i vuvun-
gagu.

⁵ Na sosodo ni mate te talighutiu;
mana ghilu ni mate te talua vaniu na taripiti.

⁶ Hauva ta nigua na vahaghitaili
inau tu tangi vania va Lord,
Eo, inau tu kokoeliulivuti vania va nigua na God
ge ke hangau.

Gaia te rongoviu mai tana bonana te tabu;
nigua na tangi te saravia na kulina.

⁷ Vaho na maramana te anu me kahikahi;
na panatani na lei ghotu tara aleale;
ara anuanu na pukuna nina rutu God.

⁸ Na ahu te ruguhoru mai tana ihuna;
na lapilapi ni lake mamataghugha te tataghalaghi
te sosogha horu mai tana mangana;
mana gougovu te bera me vavu te ruguhoru mai
tatana.

⁹ Gaia te hangavia na kokou me horu mai;
na pui tana sara ni marevona.

¹⁰ Gaia te haehaghe vuvungana na Cherubim,
me lovo dato tana vuvungana na parako
nia na ghata ni ghuri.

¹¹ Gaia te poroa heghena nia na pui,
na pui ni uha te pa ku te talighutia.

¹² Na mararana gaia te tona potaa na pui,

me dudura horu mai na lei gougovu ghala.

13 Vaho a Lord te kokoe horu mai kokou vagha na viviha;

na talama ni mangana te haba vule tara rongovia.

14 Gaia te nighi rana lei nina kual

me havukaghinira na ghana levunimate;

me nia vetena vania na viti mara hughuhughu poto.

15 Vaho ta nimua na vevetena,

Ghe Lord, mi tana pogaana na ghuri ni aheahemu na horara te mamaha,

mana banatana na maramana tara pipili lee.

16 Gaia te hagalo horu mai kokou me vavolau,

gaia te holakeha datou tana tahi lalo.

17 Gaia te vavolau itadira na ghagua na levunimate mamata ghugha,

mi tadira gaira tara niu sika mara lagavuleu.

18 Gaira tara hughutiu

ge kara mateu tana bona inau tu labe,

hauva ma Lord te tabe datou.

19 Gaia te uhuliu va tana bona ni kabu mahebo;

Gaia te vavolau na pukuna te niu togotogo.

20 A Lord te tabau nia nigua na lutu uto;

a Lord te vuevugheu nia nigua na kabu maemane.

21 Na pukuna inau tu taonighi nina na lei vetena Lord;

Inau tu mua ririu keha sania nigua na God

mu ku taonia te dika.

22 Inau tu righitaoni ngangata nina vetena in-aghogu,

inau tu mua lugu na righitaoniani nina vetena.

23 Inau tu maemane tana matana God;

inau tu mua lugu na righitaoniu heghegu tana tangotangodika.

24 A Lord te tabau nia nigua na lutu uto; na pukuna te marabu na limagu, te marabu tana matana.

25 Lord, ighoe to utuni vanira rahei tara taluutuni utunigho;

mo uto haliu vanira rahei tara maemane.

26 Ghe, Lord, ighoe to marabu

mo tategho vanira rahei tara marabu, ma gaira tara dika, ighoe to kanahaghinira

27 Ighoe to vavolara tara talumuri, mo vahaghitailira tara talunaghora heghedira.

28 Lord, ighoe to nia hevei mai na marara tana volagu;

mo ghuru kehaa na pungi itagua.

29 Ighoe to vaheu na laga ge ku vahaghitailira nia na ghagua na kana;

mana maana ge ku lagavulea didira pilupungisi.

30 Ma vania God, na halautuna te maemane.

Na lei nina baubahu Lord tara utuni.

Gaia na tako vanira rahei tara rei va itatana ge ke pilupilura.

31 A Lord heghena te God,

God heghena dida na pilupilu.

32 Gaia na God te vaheu na laga,

gaia te nea na halautugu ge tatavahale.

33 Gaia te righitaonighi na marevogu vaghaa na deer

gaia te righitaoniu tana lei tetete ni ghotu.

34 Gaia te gonidilau me naunauu na kisumate,

gaia te vaheu na laga ge ku nia va na baghe halo.

35 Ighoe to vaheu na takona nimua na vola kasila.

na lima madolomu te bereu,
me nimua na lio dolo te talu suleu.

³⁶ Ighoe to goni okaa na halautuna na marevogu
ge kara bei turi madali.

³⁷ Inau tu ghurutaonira na ghagua na kana mu
lotira;

inau tu mua beto koekobe tu lagavulera.

³⁸ Inau tu labu horura
ge kara mua tangomana na tughuru dato;
gaira tara tumu sara ni marevogu.

³⁹ Ighoe to vaheu na laga ni kisumate;
gaia te vaheu na laga
ge ku nia vana na baghe halo.

⁴⁰ Ighoe to nera ge ra ririu mara sama;
inau tu taghalaghinira tara niu sika.

⁴¹ Gaira tara holoa ahei ge ke hangara.
Hauva me taho ahei ke vavolara.
Gaira tara ngangaraha vania Lord,
hauva me mua bosa tughu vanira.

⁴² Nau tu pilepilera vaghaa na pughu ni pari te
lovolaghinia na ghuri.

Inau tu halara va tana beti vaghaa na lololo.

⁴³ Ighoe to neu ge u lagavulera tara huru tabou,
ighoe to viliiu ge ku vunaghidira na lei kema;
na vure tu mua ghilalara tara vuha mai kabu
i sarana nigua na maana mara lutu vaniu.

⁴⁴ Na vure tana kema keha tara tongaghi vaniu;
Gaira tara taoni vetena tana bona tara rongovia
na mangagu.

⁴⁵ Gaira udolu tara sivilaghinia didira na lio
malaghai;
mara vuha ghebeghebe tana bona tara ghahara ga
pitua na levunimate.

⁴⁶ A Lord te vola!
holohabaa nigua na pilupilu!
tughuniladaa nina uto mana haba God te vavolau.

⁴⁷ Gaia God te vaheu na lagavule
tadira na ghagua na levunimate;
Gaia te laga vulera na lei kema tana rurughugu.

⁴⁸ Me vavolau tadira ghagua na levunimate.
Ghe Lord, ighoe to vaheu na lagavule tana ghagua
na levunimate
mo pilupungisiu tadira tara kanahaghiniu.

⁴⁹ Me vaghaa keru, Ghe Lord,
inau ku vahogho na holohaba tana ghobudira na
lei kema;
mi nau ku linge rivurivu va tana ahamu.

⁵⁰ Ighoe to vahea na lagavule sule nimua na vu-
naghi;

Ighoe to tatea na dolo te tona haliu
vania nimua na tinoni to vilia,
vania David mana vinavahuhuna ke va me va.

19

*Nina Rongoragha mana bosana God tana goni-
ana na maramana*

¹ Na kokou te bosa tatea nina rongoragha Ge o.
Na parako te talutatea nina lutu te haeharegha.

² Tana tughu dani tara tona haliu na bosa tateana;
mi tana lei dani te bongi tara talutatea gaia.

³ Gaira tara bosa mo ko mua rongovia na tala-
mana na bosa;
na talama ni mangadira ko mua rongovia tana
parako.

⁴ Hauva didira na rongorongo te tonavia na mara-
mana talighu

mana bosadira tara rongovia tana kauna na maramana.

Na aho te kabu ikokou tana bona God te talua ga.

⁵ Gaia te sogha dato mai te puipungi vaghaa na mane te vaguvagu ni sonikolu. gaia te rivurivu vaghaa na mane ni sama tautau te gonidila ni sama.

⁶ Gaia te dato mai tana vuivunina na parako me taonia na halautuna va tana sosokona. Taho siki totobo ke polohaghinia na paparana.

Nina vetena Lord

⁷ Nina vetena Lord te maemane, te vahe olia na vola na tarunga. Nina vetena Lord te manana ka varava ga. te manahara tara mua manaha.

⁸ Na lei nina vetena Lord tara uto, rahei tara taonighi tara togotogo. Nina na lei vetena Lord tara maemane, te nia hevei na manaha tana vola.

⁹ Nia kikinima Lord te uto, te kabu kasila.

¹⁰ Nina vetena Lord tara utuni, tara maemane haia. gaighi tara liuliugha vulea na puku ni gold, mara manilu vulea va na midua.

¹¹ Gaira tara bosa dila vanira rahei tara rongovighi; na taba iga vanira rahei tara taonighi.

¹² Ivei tea ge ku ghilalai na palu tara kabu polo tana tobagu?

Ko marabuu mo ko lavikehau tana lei palu te kabu polo.

¹³ Ko righitaoniu ghua, tana palu te liuliogha tana lio!

Bei lubatira ge kara hului ma kara vunaghigu vaho ge ku maemane mu ku tatavahale tana palu sule.

¹⁴ Ko lavipangotighi na lei bosa ni mangagu mana kokoeliulivuti vaovarongo ni tobagu, Ghe Lord, nigua na pilupilu mana huioli.

20

Na Kokoeliulivuti ni Lagavule

¹ Tana lei bona ni gunaguna, a Lord ke rongovia mai nimua na tangi. Nina God Israel ke pilupilugho tana lei sosodo.

² Gaia ke nia vetena vanigho mai na hahanga ta nina vale tabu, me ke vahegho mai na laga i Jerusalem.

³ Gaia ke lavipangotighi nimua na lei sukaghi me ke righitaonighi nia na liouto nimua na lei sukaghi kekere.

⁴ Gaia ke vahegho na hava te liona na tobamu, me ke nei nimua na lei ghanaghana ge ke tango-mana.

⁵ Keri ge ighai kai nia ghu na rivurivu ta nimua na lagavule, ma kai nia talunagho na togotogo na holohabaana dida na God.

⁶ Itaeni inau tu ghilalaa a Lord te vavolaa nina vunaghi haba te siusiuua nia na oil/oele.

Gaia ke bosatughu vania mai kokou me ke vavolaa nia na maana sule.

⁷ Na balu kema tara [kokoe talunaghora]/[taluuu-nira] didira na lei mane ni kisumate maia didira na tinabe ni veitotogho ni,

hauva mi ghita ka [kokoe talunagho]/[taluuutunia]
itatana Lord dida na God.

⁸ Na lei kema kiri kara saisari kiba ma kara tumu,
hauva mi ghita ka tughuru dato ma ka tughuru
ngasi.

⁹ Vahea va na lagavule nimami na vunaghi haba,
Lord!
Ko bosatughu vanighai mai tana bona kai
hologho.

21

Na Kokoeliulivuti I murina na Veitotoghoni

¹ Na vunaghi haba te togo
na pukuna to vahea na laga, Ghe Lord!
Gaia te nia ghu na rivurivu
na pukuna nimua na lagavule.

² Ighoe to vahea na hava te liona tana tobana;
ighoe to mua tabe olia na hava te nongia.

³ Ighoe to vautoa nia na lologho sule.
Ighoe to talua na pitiulu ni gold tana uluna.

⁴ Gaia te nongigho ge ko righitaonia na volana
tana totoho te dika,
mi ghoe to vahea na hava te nongia ge ke daro na
bongi ni volana.

⁵ Nimua na lagavule te talu datoa tana malei haba,
mo pupulua nia na lologho sule mana rongor-
agha.

⁶ Ighoe to vautoa nia nimua na lologho kasila
mo vonughia nia na rivurivu ta nimua na tabu.

⁷ Na vunaghi haba te varava a itatana Lord, puku
ni maana;
Nina dolo na Puku ni Haba te mua tughu
ke righitaonia ge ke bei saisarikiba.

⁸ Ighoe ko lotira na ghamua na kana,
na lima madolomu te laga ke mina lotira rahei
tara nigho sika.

⁹ Ighoe ko taghalaghinira vaghaa na lake te vuvusi
tana bona ko tughuru tate.

A Lord ke taghalaghinira ta nina rutu,
mana lake ke ghoi taghalaghinira.

¹⁰ Ighoe ko taghalaghinira na lei daledira tana
maramana;

ma kara mua ghoi loghoa na vaivaridira.

¹¹ Sakai vamua kara kobe pungisigho,
didira na gehegehe kara mua nia tangomana.

¹² Gaira kara ririu ma kara sama
tana bona kara righia nimua na kuali ke tuhura
va.

¹³ Ighai tai holohabagho Lord

nia nimua na maana te rongoragha.

Ighai tai holohabagho nia na lei totobo tangitangi
mana linge

tana bona tai nia togotogo nimua na gehegehe te
sule.

22

*Na Kokoeliulivuti tana bona ni Vahaghitaili Sule
Va Tana Rivurivu.*

¹ Nigua na God, nigua na God!

e ghua ge o tona saniau?

E ghua ge o kabu sagauviu?

E ghua ge o mua hangau,

mo rongovi leaa nimua na tangi.

² Nigua na God, inau tu hologho tana lei dani.

hauva mo mua bosatughu.

Inau tu hologho te bongi tana lei bongi

mo rongovia na mangagu,

hauva mua topoa na topoa na togholuvu.

³ Nina lei holohaba Israel te talighutia na malei kabumu,
na pukuna ighoe to tabu.

⁴ Na lei kukuamami tara varava itamua;
gaira tara varava itamua mo vavolara.

⁵ Ighoe to rongovia didira na hoholo
ge ko hangara mo ko vavolara.

Gaira tara varava itamua ma kara mua ghoi
dikalio.

⁶ Hauva, inau ke na kedu, u mua tinoni.
gaira udolu tara mua liogu mara niu sika.

⁷ Gaira udolu tara righiu tara batobatou.

Ra toutoui na ghidudira mara birubirui na
uludira, mara ghaghua.

⁸ “Gaia te varava itatana Lord, sania Lord ke
vavolaa!

Ge teke dolovi ngangataa gaia,
Eghua ge mua vavolaa?”

⁹ Ighoe to lavihoru tatavahaleu tana kutuna
tinagu,
mo uhuliu ge ku varava itamua tana bona tu
meomeo mua.

¹⁰ Itamua tua tu ghanau vuivuni tana bona ni
vahuagu.

Ighoe nigua na God mai tua vuivuni tana bona ni
sivuraghaagu.

¹¹ Ko bei kabu sagauviu!

Na gunaguna ililighigu,
me taho siki sakai ke tangomana na hangaagu.

¹² Na ghagua na kana tara talighutiu vaghara na
ovu ni buluka mane;
na lei buluka mane mamataghugha ni Bashan
tara kililiu.

13 Vaghara na lion tara ngurunguru tara sagia na ghadira na bolo, ra ovaovai na mangadira mara mai tagua.

14 Na volagu te kaikavi vaghaa na beti, mana lei paupaguha ni huligu tara varadiu. Na dougu te vaghaa na soi kokodo ni ghai te obo tana lokagu.

15 Na sosonogu te mamaha vaghaa na pari sisi te hinari paopaoa.

Na lapigu te rago dato tana mangagu. Ighoe to kolivaghiniu tana pughu ni pari mo tona saniu ge ku mate.

16 Na ghagua na kana tara utu talighutiu vaghara na ovu ni kau; na lei tinoni dika tara talighutiu. Ra suki potai na limagu mana tuagu.

17 Inau ku tangomana na idumiani na huli tana huligu.

Na lei ghagua na levunimate tara pelau nia na togo.

18 Gaira tara tualighi lei nigua na tivi ighobudira heghedira,

marasonia na dice ta nigua na pupulu.

19 Ko bei kabu sagauviu, Ghe Lord! Ighoe nigua na laga; mina mai mo ko vavolau.

20 Ko vavolau tana ivi; ko vavolau tana lei kau raini.

21 Ko lavikehau tana mangadira na lion raini mi tana koladira na buluka asi.

22 23 Vaho ge ku ladavaghinia na ahamu te hae-haregha

vanira na lei hoghogu mana vavinegu.

Inau ku holohabagho itadira na lei tinoni.

24 Kau holohabaa Lord ighau udolu tau nia kikinima!

Kau nia kikinima, ighau na vinavahuhuna Jacob!

Ma kau tualaghi tuturu kikinima vania,

ighau na vinavahuhuna Israel!

Gaia te mua nia murilio didira na vahaghitaili rana tinoni bona.

Gaia te mua ririu keha me ke tona sanira.

Me bosatughu vanira tana bona tara holoa ge ke hangara.

25 Inau ku holohabagho tadira na lei tinoni;

inau ku goni kalea nigua na baubahu

tana matadira tara nigho kikinima.

26 Rana bona kara vanga ma kara mahu.

Kau holohaba Lord ighau tau kene taonia.

27 Na maramana udolu kara ghilala Lord te utuni ma kara oli va itatana.

Lei tinoni tana lei kema kara tualaghi tuturu kikinima tana matana.

28 Gaa Lord te vunaghi haba!

gaia te vunaghi pungisira na lei kema tana maramana.

29 Lubatira na lei tinoni lologho tana maramana kara kikinima.

Lubatira na tinoni tara vahura ge kara mate,

kara poghotao tana matana.

30 Na lei vavata ke mai kara lutu vania Lord.

Na lei daleda kara rongovia nina lutu Lord te haeharegha.

31 nina gehegehe maemane kara tughunitatea vanira tara mua vahura mua.

gaira kara rongovighi na lei totobo te gonighi.

23

God Dida na Vatogha

- ¹ A Lord nigua na vatogha;
Inau ku mua kenea na hava te liogu.
- ² Gaia te lubatiu ge ku aheahe tana buburu mau-
mauri;
me uhuliu va tana daidari ni beti maghora.
- ³ Gaia te vaheu na laga vaolu.
Gaia te huliu tana halautu maemane,
ge ku nia kikinima na ahana.
- ⁴ Sakai vamua ku liu tana pui mana ungaunga ni
mate ku mua mataghu;
na pukuna ighoe tana lilighigu.
nimua na toghona mana tila kara pilupiluu.
- ⁵ Ko gonidilaa vaniu na vanga kolu tana matadira
tara kanahaghiniu.
Ighoe to lavipangotiu mo dolovia na ulugu nia na
oil/oele.
Ma nigua na seu ke vonughia na vauto.
- ⁶ Nimua na dolo mana vauto ke saritaoniu tana lei
bongi ni volagu,
mi nau kabu kasila tana valena Lord.

24

Na Lei Totobo Soko Anina God

- ¹ Na maramana mana lei totobo soko ilokana an-
ina Lord.
Na maramana mana lei tinoni soko tara haghara
iga a nina Lord.
- ² Gaia te kolivaghinia na banatana na maramana
tana tahi lalo,
me kisua tana oka lalo,

³ Ahei ke tangomana ge ke sei dato ta nina ghotu
Lord?

Ahei ke tangomana na tughuru ta nina bona te
tabu?

⁴ Gaira vamua te marabu na limadira mana to-
badira.

mara mua kikinima vania na titinoni
mara mua gonia na baubahu sorisori.

⁵ A Lord ke vautora me ke vavolara;
God ke tughunitatera gaira tara marabu.

⁶ Gaira vamua kara tangomana na va righiana
Lord,

ma kara holohabaa nina God Jacob.

⁷ Hangavighi na mataula ni peo ni danial!

hangavighi na mataula ni danial mai tua,
lubatia na vunaghi haba ni rongoragha ke haghe.

⁸ Ahei na vunaghi haba ni rongoragha.

A Lord te laga me haba,
A Lord te lagavule tana kisumate.

⁹ Hangavia na mataula ni peo ni danial!

Hangavia na mataula ni danial mai tua,
lubatia na vunaghi haba ke haghe.

¹⁰ Ahei na vunaghi haba ni rongoragha?

A Lord Puku ni Maana,
Gaia na Vunaghi Halikama ni Rongoragha.

25

Na Kokoeliulivuti ni Pilupungisi mana Uhuhuli.

¹ Itamua, Ghe Lord, ku talu datoa nigua na
kokoeliulivuti.

² Nigua na God, inau tu varava itamua!

Ko bei lubatiu ge ku maa,
mo ko bei lubatira na ghagua na levunimate
kara nia rivurivu na lagavuleagu.

³ Gaira tara varava itamua kara mua nia ma siki totobo,

gaira vamua tara nia lutu na kiko kara maa.

⁴ Tughunia vaniu na halautu ku liu ga, Ghe Lord;

Tuhua vaniu na halautu maemane ku taonia.

⁵ uhuliu nia nimua na utuni mo ko taraiu

na pukuna ighoe na God to vavolau.

Inau tu talua nigua na ghanaghana kodo itamua tana dani udolu.

⁶ Ko ghanaghanaa, Ghe Lord,

nimua na dolo mana veiarovi te mua soko buto,

to tatea vanira mai tua na lei vavata idania.

⁷ Ko talukehai na lei palugu vuiuvuni tana pileagu mai;

taonia nimua na dolo ko ghanaghanau

na pukuna ighoe to veiarovi, Ghe Lord.

⁸ a Lord te uto te gonighi na lei totobo maemane

me taraira tara tangohahi nia na halautuna.

⁹ Gaia te uhulira nia na hava e maemane tara talumuri,

me taraira nia na halautuna.

¹⁰ na lei halautuna Lord tara dolo mara utuni,

vanira rahei tara righitaonia na hava te liona ta nina baubahu.

¹¹ Na talumava vania na ahamu,

“Ghe Lord, Ko talukehai na lei palugu tara subo ngangata.

¹² Ahei gaira tara mataghunia Lord?

Gaia ke tuhua vanira na halautu te vilia vanira.

¹³ Gaira kara kabu tana lei lologho sule tana lei bongidira,

mana lei daledira ghua kara lologho tana komu baubahu.

¹⁴ Na tamakulani kolua Lord te kabu dila vanira rahei tara mataghunia gaia.

Gaia te tatea vanira nina baubahu te talu polo dilaa.

¹⁵ Na matagu te righia haia va Lord ge ke hangau. Na pukuna gaia vamua ke tangomana na vavolaagu,

ta didira na taripiti na ghagua na levunimate.

¹⁶ Ririu vaniu mai mo ko aroviu, na pukuna inau heghegu ilokana na vahaghitaili sule.

¹⁷ Na lei gunaguna tana tobagu tara subo mara dika va,

Ko aroviu ta nigua na dikalio te vahaghitailiu.

¹⁸ Righighi nigua na vahaghitaili mana gunaguna, ko talukehai na lei palugu.

¹⁹ Righia na subodira na ghagua na levunimate, ra niu sika mara niu ghighirou.

²⁰ Righitaonia na volagu mo ko vavolau; ko bei lubatiu gea ge ku maa, na pukuna inau tu varava itamua.

²¹ Lubatia na kabu marabu ke pilupungisiu, na pukuna inau tu talua nigua na ghanaghana dila itamua.

²² Huiolia Israel Ghe God, ta nina na lei gunaguna.

26

Na Bosa Tateana na Lutu Utuni Vata God

¹ Ko bosa tateu tu kabu marabu, Ghe Lord, Na pukuna tu nia sakutua kolu na utuni; inau tu varava itatana Lord, ge ku mua saisariki-iba.

² Ko taluu tana dete Lord, mo ko ghilalau tabotaboi na tobagu mana liogu.

³ Na pukuna nimua na dolo haia inaghona mi nau tu sakutua haia ta nimua na utuni.

⁴ Inau tu mua kabu kolura na lei tinoni sorisori,
mu mua nira udukolu rana kiko.

⁵ Nau tu nia sika didira na savukolu tara gehegehe
dika,
mu mua sopou kolura tara dika.

⁶ Nau ku sani na limagu ge ku tughunitatea tu
marabu,
ge ku gatu ta nimua na baubahu, Ghe Lord.

⁷ Ge ku linge na linge ni holouto,
mu ku bosai nimua na lei lutu te haeharegha.

⁸ Lord, inau tu dolovia na lei hegohego ni valemu,
iga teghanaa ga nimua na rongoragha.

⁹ Ko bei lavi kolura nia tara tangotangodika na
tarungagu.
mana volagu ghua tara mate tinoni.

¹⁰ Na limadira te meto nia na lei padalaghi dika,
mara bahura na balu ge kara gonighi na lei totobo
hahi.

¹¹ Mete vaghanaa inau,
inau ku gonia na hava te maemane;
Ko aroviu, mo ko vavolau.

¹² Na marevogu ke tughuru tana bona uto,
mu ku holohabaa Lord tana mavitu.

27

Nina David

*God Ke Nia Hevei na Hahanga Mana
Ghanaghanadila*

¹ A Lord nigua na marara mana vola kasila
ma ge ahei ku mataghunia?

A Lord ke pilupungisiu tana lei totobo mae-
mategha.

² Tana bona na lei tinoni dika kara mai ma kara
taghalaghiniu,

kara sarikiba ma kara tumu.

³ Sakai vamua na ovu ni kisumate ke talighutiu,
na tobagu ke mua mataghu.

Sakai vamua a kisumate ke tavurake savuu,
Inau ku varava ngasi so itatana.

⁴ Sakai na totobo ku nongia va itatana Lord,
na totobo tu kene ngangataa,
ke na kabu tana valena Lord tana lei bongi ni
volagu.

Ku nighi togotogo na lei totobo te uto
mu ku kokoeliulivuti ta nina vale tabu.

⁵ Gaia ke polou ngasiliu ga tana lei bona ke mai;
gaia ke polou tana valena.
gaia ke talu datou tana vuvungana na watu
datogha.

⁶ vaho ge ku ghae datao na ulugu,
ivuvungadira na ghagua na kana tara talighutiu.
Mi tana valena te tabu ku vahea va na lei sukaghi
kolua na ghu ni rivurivu na nia linge kolu
na keyboard na holohabaana Lord.

⁷ Ko rongovia mai nigua na kokoeliulivuti, Ghe
Lord,

Ko aroviu mo ko bosatughu vaniu.

⁸ Na tobagu te rongovigho tua to bosa, “Mai mo ko
kokoe vaniu.”

mana tobagu te bosatughu, “Lord inau tu mai.”

⁹ Ko bei pologho vaniu.

ko bei sonikehaa nia na rutu nimua na tinoni ni
lutu.

ko bei sanu mo ko niu sika,
Ghe God, nigua na vola kasila?

¹⁰ Sakai vamua koro tivau tamagu ma tinagu a
Lord ke varavaghiniu va itatana.

¹¹ Taraiu nia na halautumu,

Ghe Lord, Ko uhuliu va tana halautu maomabo,
na pukuna na ghagua na levunimate tara polo
pituu ge kara tumulaghiniu.

¹² Ko bei lubatiu ge ku tumu va tana limadira,
Gaira tara huruu nia na haya tu mua nei mara
aheahe horu na ghighirou.

¹³ Hauva inau tu varava me ngasi nigua na taluu-
tuni
ge ku righia nina uto Lord tana komudira tara
vola.

¹⁴ Vadangitai mo ko pitua Lord,
Ko [liopatu/liosakai] mo ko bei mataghu.
Eo, vadangitai mo ko pitua Lord.

28

Nina David

¹ Lord, ighoe nigua na vatu ni vatei tuturi,
Inau ko hologho, mo ko bei hove gea na rongovi-
agu

Na pukuna ko mua nea mua ke,
mu ku vaghara tua ara hei tara kutu haghe tana
gilu taho borona.

² Ko rongovia nigua na kokoeliulivuti
tu nongigho ge ko hangau.

Mi nau tu hau datoï na limagu vata nimua na
malei tuturi
tana valemu te tabu

³

⁴

⁵

⁶ Holouto Lord na pukuna te rongovia nigua nigua
na tangi ge aroviu.

⁷ Ma Lord nigua na laga
ma nigua na tako tana bona ni sosodo
mu ghanaghana mavaa nia na tobagu,

na pukuna ke hangau mana liogu te vonughia na
toto

mu ku holohaba nia na lei linge ni holouto.

⁸Ma Lord te righi taonira nina vure,
me vahera na laga vule nina na vunaghi haba.

⁹Ko vavolara nimua na vure ghe Lord,
ighau na lei tarunga vetena kau vahe na holouto
ta nina rongoragha mana laga.

29

Nina David

¹Kau vahea na holouto a Lord,
Ighau na lei tarunga vetena.

Kau vahea a Lord na holouto
ta nina rongoragha mana laga.

²Kau vahea na holouto tana ahana ta nina rongor-
agha,

Kau holouto Lord nia na holohaba te tabu.

³Na bosana Lord te talao vuvungana na tahi
Ma Lord ta nina rongoragha te gonia na viviha,
Ma Lord sughua te nea ge vihalia na tahi oka.

⁴Na talama ni mangana Lord
te laga mana rongoragha.

⁵Na talama ni mangana Lord te durakei na lei ghai
tara holoa nia cedar,
rana cedar tara ghahai tana butonikomu
Lebanon.

⁶Gaia te gonighi na lei ghotu ni Lebanon ge kara
sogha te vaghai na dalei buluka,
ma gaia te nea na ghotu Hermon ge ke sogha te
vaghai na dalei buluka na mane.

⁷Na talama ni mangana Lord
te vokasighi na lei vatu nia na lapilapi ni lake.

8 Na talama ni mangana Lord te anuanua na lei
bona aroha
me nea ghua na bona aroha i Kadesh ge anuanu.

9 Na talama ni mangana Lord
te voghalaghighi na lei ghai sule me kakarai na lei
leao,

Mi tana Valetabu rana vure kara ngingili dato
ma kara ghaghua, "Holohabaa God!"

10 Ma Lord te sopou vuvungana na maraghata,
Ma Lord ke sopou vagma na vunaghi haba. [gaia
na vunaghi haba te vunaghi pungisi ke va
me va.]

11 Ma Lord ke nia hevei na laga vanira nina vure
me ke vautora nia nina dolo.

30

Linge ni Tabuana na Valetabu

1 Mi nau tu nigho kikinima Lord,
na pukuna to ghate datou,
mo mua lubatira na ghagua na levunimate ge kara
laga vuleu.

2 Ma Lord nigua na God,
Inau tu tangi vanigho ge ko hangau,
mo vuha kisu volau so.

3 Ma Lord te lavi olia na tarungagu mai i betidalo
me rigi tao niu so ge u mua tumu haghe ilokana.

4 Kau linge vania Lord, ighau nina tabu,
Kau holoutoa na ahana te tabu.

5 Te mua daro ni bona nina rutu,
ma nina dolo te tona haliu haia so,
mana dikalio ke soko buto
mana togotogo ke sivuragha tana dani vaolu.

6 Inau tu pukulaghi ni utoa mai tua keru ge u bosa

mu ghaghua, ke mua ghoi laga vuleu tua siki sakai

⁷ Ighoe Lord to uto vaniu

mo pilupilu nia na ghotu,
mo polo vaniu ge u mataghu.

⁸ Ma keri ge u hoholo ghe Lord,

ge u kokoeliulivuti vanigho gatu, mu ghaghua,

⁹ Na hava na uto ke gonia vanigho

na ghabugu tana bona ke horu i betidalo?

Ke tangomana so na pughu ni pari

ge ke holoutogho me ke bosaa to utuni.

¹⁰ Ko rongoviu ghe Lord, mo ko aroviu,

Ighoe na hahanga vaniu.

¹¹ To liliua nigua na dikalio me togotogo

mo tughua nigua na lio ni roku me togotogo

¹² Me vagha keri ge na lei tinoni kara holohaba na
ahamu

ma kara bei beto gea.

Ighoe nigua na Lord ma God,

Inau ku holoutogho haia ke vei ma va.

31

¹ Itamua ku talua gatu nigua na ghanaghana ghe
Lord.

Ku mua nigho maa gea

na pukuna ighoe to maemane talau

² Ko gegevaghi kulimu mai tagua.

Ighoe nigua na vatu ni ahevata

Kara mua sodou ga ghaghua na levunimate.

³ Ighoe ko vatu ngasi vaniu,

nigua na vatei ahevata ge ku pologa.

⁴ Ko hola keha na vugho

tara taludila ghaghua na levunimate

ge kara mateu nia.

Ighoe vamua nigua na pilupilu.

⁵ U talua na tarungagu tana limamu,
Ko hola horuu mai tana mate,
Ighoe God to maemane.

⁶ U mua liodira ara hei tara holohabara na lei
titinoni
na pukuna tu ghanaghana kodo tatana Lord.

⁷ E sule ngangata nigua na togotogo
na pukuna nimua na dolo te tona haliu so,
mo righighi na lei nigua na vahola.

⁸ Mo mua lubatiu va tadira ghagua na levunimate
mo laviu va so tana bona te tatavahale.

⁹ Ko aroviu, ghe Lord,
na pukuna tu ghau tana vahola
na matagu te kukurodo
na pukuna na kolobu ni matagu,
na huligu mana tarungagu tara labe.

¹⁰ U nia tangi na dika lio,
na niulugu te kukulua nigua na dika lio.

¹¹ Ghagua na levunimate tara batobatou,
ma rana ghagua kulagu na komukolu tara pas-
apasau,
ma sughua rana kulagu tara mataghu na mai
dutuviagu

¹² Ra righiu vaghau tu mate vagha na popo te
taboha.

¹³ Na lei kokoe tu rongovighi
tara nei vaniu me talighutiu
na hava te mua uto.
Ghagua na levunimate tara mua liogu,
ra kenea na mateagu.

¹⁴ Lord inau tu ghanaghanagho so,
Ge u bosaa. "Ighoe nigua na God."

¹⁵ U talua tana limana ivei ku ghoi ghaghua mai

ko volau tadira tara mua liogu.

¹⁶ Lubatia nimua na veiarovi ke hinaria nimua na tinoni lutu,

nia nimua na dolo ke volau

¹⁷ Lord, ko bei lubatiu ge ke vatei aroviagu,

mu hologho so ge ke hangau,

mo ko nera tara dika ge ke vatei aroviadira

ma kara koli tana gilv vaghara na tinoni mate.

¹⁸ Na ghidudira te sori ke todore,

gaira tara talunagho mara hurura na maemane

ke bei bosa na hava.

¹⁹ E sule ngangata nimua na lutu.

O talu dila nimua na vauto vanira tara talu mav-
agho

mo gonia vanira na hava tara mai tamua,

mo ko vautora tana maramana eni.

²⁰ Mo polara sarana nimua na malei righitaoni

tadira tara mua liodira.

ko polara sarana nimua na malei righitaoni

sagauvira na manga tara hurura nia

²¹ Holoutoa Lord, te tatea nina dolo vaniu,

te righitaoniu tara suravia na komugu.

²² Nigua na mataghu,

tu ngangaraha dato vania ra pusi kehau tatana

Lord

Hauva mo rongoviu so nigua na tangi ni veiarovi,

me bosa tughuna nigua na hoholo ni hahanga.

²³ Kau dolovia Lord ighau rana maemane pile.

Ma Lord ke righi taonira tara varava ngasi tatana

na pukuna ara hei tara mua varava ngasi tatana

ke torora.

²⁴ Ka laga ma kau tughuru ngasi.

Ighau tau talua nimiu na ghanaghana kodo
tatana.

32

¹ Ke togotogo gaia te talu kehai nina vaghivaghiliu na paluna tara talu kehai me ke mua righighi

² Eo, ma Lord God te vautora, te mua idumi olighi didira na hahi, me kabu maemane tana volana.

³ Tana bona tu mua liona ge ku tughunitatei na palugu;
u labe me dikahaghiniu ge u mua laga tana dani udolu.

⁴ Tana dani mana bongi na mavana na limamu te neu ga tughu na volagu, na lagagu te vogha na beti te obo keha tana bona te paraa na papara ni hiua.

⁵ Mana sosoko ke, ku lughuni tatei vanigho na lei palugu mu ku bei poloi gea, mu bosa vaniu heghegu,

“Ku tughunitatei nigua na vaghivaghiliu vania Lord.”

Mo ko talu kehai vaniu. Nigua hahi ke tara tona keha tua.

⁶ Keri ke, rana maemane kara tughunitatei didira na vaghivaghiliu te ghana mua na bona ni aho ge kara bei lulumu gea tana tave ni dete kasila.

⁷ Ighoe nigua na bona ni polo, mo righi taoniu tana bona ni gunaguna. me talu koluu nia na linge ni lagavule.

⁸ Inau ku huligho tana halautu te uto nia na volamu, e ghaghua Lord,

Ku kokoe hahanga mu ku righitaonigho

⁹ Ko bei vagha gea na horse pana polo pule te liona na alo tara tongoa nia na mangana

ge ke taghaoa ta nina sakutua.

¹⁰ Nigua na dikalio tadira tara labe, mana dolo te talighutira tara varava tatana Lord.

¹¹ Kau rivurivu ma kau togotogo talana Lord Ighau tau taonia, ma kau nia ghaeghahe dato nia na toba te marabu.

33

¹ Lubatira na maemane kara linge nia na rivurivu vania Lord, me manana ge ka holohabaa.

² Kau holohaba Lord nia hulu ni gita mo ko ghalevu vania nia hangavulu na ghalo ni ukalele.

³ Kau holohaba nia na linge vaolu Kau tigili utoi na ukalele nia na linge te manilu.

⁴ Na bosaana Lord te vonughia na utuni mana lei totobo soko te gonighi ke na pukuna ighita.

⁵ E dolovia na hava maemane me uto me vonughia na maramana nia nina dolo

⁶ Ma Lord te bosa lee vamua, me puputu dato mai kokou, me aheahea na bosa me sivuragha mai na veitughu.

⁷ E Kobe voka na tahi me talua na vovokana me vongotia na horara oka nia na horuna.

⁸ Na lei totobo soko tana maramana kara nia kikinima Lord, ma rahei soko ghua kara tughuru kolua gaia.

⁹ E puputu na maramana tana bona kokoe E puputua nia nina arevaghi.

- 10 Ma Lord te taho laghinighi didira na ghanaghana dila na lei kema; me talu olighi didira na halautu ni tughuni vaghi.
- 11 Ma nina ghanaghana Lord te kabu ngasi talau mana hava te ghanaghana ke mua aleale.
- 12 Na hava na togo ia ke loghoa na lei kema nia God ke didira na Lord, na vure vilira te loghora.
- 13 Ma Lord te rei horu mai kokou me righira mai na lei taba ni vure soko.
- 14 Mi tana malei kabuna te righi horura mai ara hei tana maramana.
- 15 E gonighi na tobadia, ge ghilalara na hava tara gonia.
- 16 Na puku ni mane vei totoghoni te loghoa na takona mana tinabena ke mua volaa na vunaghi haba, me ke mua kuvi takona hea na malaghaina.
- 17 Ko bei ghanaghana gea nimua na horse ni vei totoghoni ke vahegho na laga vule ma nia na lagana soko, Ke mua tangomana ge ke volagho
- 18 Ma Lord te ghilalara ara hei tara nia kikinima maia ara hei tara ghanaghana kodo ta nina dolo.
- 19 E lavi olira mai tana mate!
Me righitaonira tana bona ni vitolo
- 20 tatana Lord vamua tai ghanaghana kodo ge ke vola ghai gaia heghena vamua ke hangaghahi me ke kuvi takomami.
- 21 Itatana gaia na tobamami te rivurivu mai talumava na ahana te tabu.
- 22 Lord God/YHWH, ighita ta varavai nimua lei baubahu,

keri ke lubatia nimua na dolo te talighutighita haia.

34

- 1 Inau ku holohabaa haia Lord:
mu ku bosa haia na holoutoana.
- 2 Mi nau ku kokoe tate vania Lord:
ma rahei tara mua uto kara loghoa na toba te uto.
- 3 Mai ma ka talu tatea nina rongoragha Lord.
Ma ka taludato koukolua na ahana.
- 4 Inau tu kokoeliulivuti me rongoviu Lord
me lavi horuu ta nigua na mataghu.
- 5 Ra hei tara kenea ge ke hangara kara togotogo
ma kara mua loghoa na maa tana matadira.
- 6 Mi nau tu ngangaraha vania Lord
ta nigua na vahaghitaili me rongoviu,
me lubati tatavahaleu ta nigua na mataghu.
- 7 Ma nina tarunga vetena Lord
te righitaonira arahei tara nia kikinima, ge righi-
taonira.
- 8 Taboa, mo ko righia a Lord te uto sughua
ra rivurivu ara hei tara varava tatana.
- 9 Lubatira nina tinoni Lord
kara tatea didira na ghanaghana mava
ma rahei tara holohaba,
kara loghoa na hava ke liodira
- 10 Sughua na dalei liona tara laga tara vitolo
ma rahei tara varava ngasi tatana
kara mua kenea na hava ke uto vanira.
- 11 Kau mai ghau dalegu ma kau rongoviu
mu ku taraighau ma kau nia kikinima Lord.
- 12 Siki sakai tamiu te liona
ge ke uto me ke daro na volana?
- 13 Ko righi taonia na lapimu

mo ko righi taonia ghidumu ge ke bei bosaa na
kiko.

14

15

16

17

18

19

20

21

²² Na maghutu te vavola nina tinoni ni lutu:
Mara hei tara taluutunia kara mua sivi.

35

¹ Ko niu pala, Ghe Lord, itadira tara veitotoghoni
koluu

ko vesera ara hei tara veseu inau.

² Ko tabe na tako mana kadu; gonidila ni vese,
mo ko mai niu pala kolu.

³ Ko tabe datao nimua na tinabe:
mo ko pitudilara tara sama taoniu:

bosa vania na tarungagu:

Inau nimua na mana ni vola

⁴ Holara va tana mamahaghi

mana dika ara hei tara kenea na mateagu:

Ko ririu oli mo ko talura tana ma lei totoro,
gaira tara nia dete kolu na mateagu

⁵ Lubatira vagha na gavu te ghuru kehaha:

ma nina tarunga vetena Lord te tuva vokara.

⁶ Talana na halautudira ke pui me ke madali:

ma nina Tarunga Vetena Lord ke ghuru kehara.

⁷ Sakai vamua tu mua goni hahia vanira siki to-
tobo;

ra talu vughogu so,

sakai vamua tu mua goni hahia vanira siki totobo
dika,

ra gheli gilugu so ge kara mateu ga.

⁸ Ko lubatira na mate ribehaghi vania,

maia na vugho te nia polo,

ge hogho haghe heghena ga,

me ke kutu haghe heghena tana ghilu te ghelia.

⁹ Mana tabogu ke togotogo tana Lord:

me ke nia rivurivu ta nina maana ni vola.

¹⁰ Na lei huligu kara bosa:

Lord hei te vaghagho ighoe,

To volara tara bona tatana gaia keru te laga vulea
va?

Eo, tara labe mara dikalio tatana tara nea

ge gonia na holaana na lei hava tara loghoi.

¹¹ Ra hei tara huru kikou tara tughuru dato:

ra pilighi mai vuvungagu na lei totobo inau tu
mua pukui.

¹² Ra pelu olia nia na dika na hava te uto tu gonia:
me gunalia na tobagu.

¹³ Mi tana bona tara vahaghi ke:

Inau tu nira tangi, mu nira talukau,

mu kokoeliulivutira so ma nigua na kokoeliulivuti
te oli mai vamua itagua.

¹⁴ Mi nau tu dika lio:

vaghau tu nira dika lio na hoghogu pa sakai ta
nigua na binaboli,

mu ulu horu, vagma siki sakai te tangihia tinana te
mate.

¹⁵ Mi taeni tara togo na pukuna tu ghanau tana
vahola

ra savukoluu na lei tinoni mana vure keha

tu mua ghilalara tara ghaeghahe

maru mua beto na ghahelaghiniagu.

16 Na lei tinoni tara mua nia kikinima God
tara lavi mamaagu mara girigirighi vaniu nia na
livodira.

17 vei vaho ke vagha eni Lord ge ko soni vaghini
matamu mai: Ko righitaoniu tadira tara
goni dila ni kanahaghi niagu. Mana volagu
tu dolovia tadira na bolo ghaghala.

18 Ku holoutogho inaghodira na vaukolu ni mavitu
mu ku holohabagho tana ovu ni vure subo.

19 Ko bei lubatira ghagua na levunimate
ge kara laga vuleu nia na kiko;
ma rahei tara kanahaghiniu kara bei batobatou
gea.

20 Ra mua nia kokoe na mabo:
Ra kisu ghadira mate mara mamimamira nia na
sori
ara hei tara kabu tana komu.

21 Ra vukesia na mangadira mara ghaghua,
“Aha! Tai righia nia na matamami te gonia.”

22 O righia tua eni ke Lord:
ko bei todore gea mo ko bei sagauviu
gea ghua ighoe nigua na Lord.

23 Ko rarai mai; mo ko detedetea nigua hahi,
ko lavi tughu ta nigua na hahi,
Ighoe nigua na God mana Lord.

24 Ko talutatea tu mua hahi Lord nigua na God:
Ko bei lubatira ghagua na levunimate
ge kara kia haghiniu nia nigua na hahi.

25 Ko bei taladia gea ge kara bosaa tana tobadia,
“Righia a lavia tua na hava ta liona tatana.
Mai ma ka sonomi na volaa tana kutuda.”

26 Gaira tara togotogo na pukuna inau tu vahaghi-
taili,
me uto vanigho ge kara maa ma ka bule

mu liodira ra hei tara bosa tara uto vuleu inau
 Kara haba ni maa va,
 ma kara vaevane vesikana tana mata ni tinoni.
²⁷ Ra hei tara liona ngangata ge ku talu tateu inau
 sakai na tinoni uto,
 kara togotogo ma kara ghaeghae dato.
 E uto ge kara ghaeghae dato haia te vagha ke,
 God te haba vule ngangata,
 me ke nia togo nina tinoni ni lutu te kabu tana vola
 te uto.
²⁸ Mi nau ku bosa tatea na nilabumu te maemane
 mi nau ku holoutogho haia tana lei dani,
 vuivuni tara puipungi me ke saravia na bongi.

36

*Nina Gehegehe Dika na Tinoni: Nina Gehegehe
 Uto God.*

¹ Na pulu te vaevare lokana haia te tangotan-
 godika:
 me rorodo na matana ge mua nia kikinima God.
² Ra ghanaghana God ke liouto vanira so tana palu
 tara gonighi;
 Mara vaevane olia ivei te vagha na dika ia tara nei.
³ Na hava tua tara bosai nia na mangadira te dika,
 me vonughia na sori:
 ra mua liona ge kara uto ma kara gonia na totobo
 te maemane.
⁴ Na dika vamua te mai tana liona te koli te bongi
 tana ghimena,
 E talu haghea heghena tana dika,
 me mua nia sika na tangotangodika.
⁵ Lord, nimua na dolo te hagalo topoa na kokou
 ma nimua na utuni te saravia na parako.
⁶ Nimua na uto te datogha vagha na ghotu,

nimua na dete te horugha vagha na horara
mo volara na tinoni mana maumanu sakai na vata
vamua.

⁷ Vei vaho te vagha na utouto na nimua na dolo eni
Lord,
na lei dale tinoni tara mai ungaunga sarani
ghatamu.

⁸ Kara nighi mahu na lei vanga tana valemu
mo lubatira ge kara inuvia na beti ni togotogo

⁹ Ighoe na vuravura ni beti ni vola:
mana bulu ge kai vaevanea na marara.

¹⁰ Ko kovala horua nimua na dolo i vuvungadira
tara dolovigho:

Ma nimua na dete itadira te marabu na tabadira.

¹¹ Ko bei lubatia na tuadira na lei tinoni talunagho
ge ku nia saisarikiba,
ma rana dika kara bei pili koliliu gea.

¹² Ma gaira tara tangotangodika tara kutu horu,
ra soni horu va ma kara mua tangomana na ghoi
tughuru dato.

37

Ghanaghanaa na Uto Mana Dika

¹ Ko bei rutu gea na pukuna rana tangotangodika:
mo ko bei nira sika ahei te gonia te dika.

² Kara malu horu vagha na buburu:
Ma kara sesebe vaghara na lei tautalu maumauri.

³ Ko varava ngasi tatana Lord:
Mo ko gonia na hava te uto,
ko kabu tana pari tu vahegho,
mo ko vola.

⁴ Ko togotogo kolu tatana Lord: me ke vahego na
hava te liona na tobamu.

⁵ Ko talua na hava to gonia tana limana Lord:
Mo ko varava ngasi tatana, ma gaia ke hangagho.

⁶ Ma gaia ke nea nimua na kabu maemane
ge ke maghora vagha na ghama ni labota
marara ni dani kama.

⁷ Kai kabu beto i naghona Lord:
Ko pitu tatavahalea ta nina bosa ni arevaghi:
bei ghanaghanara ra hei tara dika,
ra liona ge kara nia tangomana.

⁸ Betao nimua na rutu,
ko ririu oli tana hava to gonia:
bei lio dika vanira rana keha:
Ke huligho va gea tana halautu te dika.

⁹ Rana tangotangodika kara taghalaghi nira:
Mara hei tara nia kikinima God,
Kara loghoa na pari ni tumu va.

¹⁰ Mi tana pile bona,
gaia na tangotangodika ke tagha haliua,
ko kenea manaa, ma kara tagha haliura tua.

¹¹ Ma hei vamua te kabu totovongona ke loghoa na
pari ni tunuva,
me ke nia togo na mabo iga.

¹² Gaia te tangohahi te kenea na dikalana ahei te
gehegehe uto,
me girigirighi na livona vania

¹³ Ma Lord te kia vamua,
na pukuna te righia na bongidira te dutu ni sara
mai tua ge ke taghalaghinira.

¹⁴ Rana tangotangodika tara suai dida na isi,
mara lohigghi dida na baghe
ge kara labura nia tara bona mara kosimogo
ma kara matera ara hei tara lutu maemane

¹⁵ Dida na isi ke sutu potai na lokadira,

ma dida na baghe ke tagoti.

¹⁶ Me uto va nina lologho pile na tinoni uto tatana
nina lologho au na tinoni tangotangodika.

¹⁷ Na pukuna a Lord ke hola kehai na lagadira tara
tangotangodika, me ke righi taonira tara
lutu uto.

¹⁸ Ma Lord ke righitaonira ara hei tara gehegehe
uto

ma kara holaa na taba te kabu kasila.

¹⁹ Kara mua vahaghitaili tana bona ni bongi dika
sughua

tana bongi ni vitolo kara loghoa so na hava te
manadira.

²⁰ Rana tangotangodika kara mate, mana ghana
na levunimate na Lord, Kara dudu vaghara
na buburu.

²¹ Rana tangotangodika tara hola kau
mara mua tutughu oli,

na tinoni uto te vei arovi
me hevei nia na lio te maemane.

²² gaira te vautora na Lord

Kara loghoa na bona kara sopou ga.

Mara hei ke varangara kara ghuru horura.

²³ Ma Lord te uhulia, na sakutuana na tinoni ivei
ke va iga

me righitaonira ara hei tara holopangotiana na
Ahana.

²⁴ Kara saisari keba ke, ma kara mua tumu
na pukuna Lord ke tabe daroa nia so na limana.

²⁵ Inau tu tinoni vaolu, mu saravia tua na tonika-
maagu,

mu mua righi topoa mua siki tinoni uto ke righi
leara na ahana aua hei

pe ke mua kutira dalena kara nongi vanga.

26 Na tinoni uto te hevei nia na toba te maghora me uto,
me hangara rana keha,
ma dalena kara loghoa na vauto.

27 Ko ririu sania na tangotangodika,
mo ko gehegehe uto, mo ko kabu kasila ivei te talugho ga Lord

28 A Lord te dolovia na uto,
me mua nira ponolio ara hei tara maemane:
Me righi taonira ke va me va,
me ke tagha laghinira daledira tara tangotan-
godika.

29 Rana maemane kara loghoa na komu ni tunuva;
ma kara sopou ga ke va me va.

30 Na mangana na tinoni manaha te bosaa na lei bosa manaha,
mana ghiduna te bosaa na lei bosa maemane.

31 Na vetena nina God tana tobana, mana sakusaku tuana ke mua dororo.

32 Na tinoni ghighirou te toghatogha na tinoni uto me kenea ivei ke nea ge ke matea.

33 Ma Lord ke mua lubatia a hei te tangohahi ge ke laga vule,

pa rana maemane kara hurura tana bona ni dete.

34 Ko pitu dila Lord, mo ko tona taonia na halautuna
ke ghaedatogho me ke vahegho na bona ko sopou ga,

ma rana tangohahi kara tapusi keha ka, mo ko righi kalea so.

35 Inau heghegu tu righi kalea ta nina lavi mataghu na tinoni tangohahi,
E talu tatea heghena te vagha na ghai lodu ni leao.

36 Mu rei va mu mua righi sodora,

sakai vamua ku kenera ke,
mu ku mua sodora tua.

³⁷ Ko righia gatu na nilabuna na tinoni te mae-
mane

kolua nia na tinoni uto te loghoa na mabe tana
volana,

na dalena kara taonia va na nilabu te loghoa.

³⁸ Mara hei tara gehegehe dika kara taghara udolu
ma daledira tara gehegehe dika taghora tana
sosoko.

³⁹ Ma Lord ke volara tara gehegehe uto,
gaia didira na vatu tana bona ni gunaguna.

⁴⁰ Ma Lord ke hangara me ke lavi olira tatana te
gehegedika,
ke volara mi tatana vamua kara sodoa na beala ni
ahevata.

38

¹ Lord ko bei kokoe laga vaniu tana bona ko rutu:
mo ko bei torou gea ta nimua na rutu papara.

² Nimua na kualo tara vauvausuka haghe tagua:
mana limamu te saro horuu nia mai so.

³ Na pukuna nimua na rutu:
na huligu udolu tara vahaghi:
me mua mahebo na volagu na pukuna na lei
palugu

⁴ Ma nigua na lei hahi tara saro udolua na ulugu
vagha na hohola te mava na holana.

⁵ Na palugu tara utu mara vei sikani:
na pukuna na lei palugu.

⁶ Inau tu rongorongo mu neu ge u tinoni toposo:
mu nia ole kolili na dikalio tana dani udolu.

⁷ Na levugu te paralamuta:
Me taho na laga ni vola tana huligu.

- 8 Inau tu labe mu tapele kolili:
mu gutuveve na pukuna na maghae tana lokagu.
- 9 Lord o ghilalai na hava tu lion, ma nigua na dikalio te mua polo itamua.
- 10 Na tobagu te tuputupu mana lagagu te kubolu mana reireina na matagu te taghoi
- 11 Rana kulagu mana ghagua udu tara tabalili keha tana vahaghiagu,
ma rana kulagu na vure tara tughuru sagauviu.
- 12 Ra hei tara liona na hola kehana na volagu tara lohi ghagua na piti:
Ma gaira tara tona olioli na kanahaghiniagu tara vavaranga
mana kene ghanaghanaana na halautu ni posoagu.
- 13 Mi nau te vaghau na tinoni te pui me mua rongo te vagha na tinoni te laghu, te mua vukesia na mangana.
- 14 E utuni, inua tu mai vuha vaghau na tinoni te mua rongo,
mana mangagu te mua kokoe tughu.
- 15 Mi nau tu pitugho so Lord,
Ighoe vamua ge ko bosa tughu vanira,
Ighoe a Lord, nigua na God.
- 16 Inau tu liona ge rana ghagua na kana kara bei laga vuleu gea:
mi tana bona ku turi padi: Kara bei lavi mamagu gea.
- 17 Ku mua tangomana tua ge ku ghoi tughuru dato, na pukuna nigua na vahaghitaili haia tagua.
- 18 Ku toghighi lei nigua na hahi:
mu ku nighi dika lio na lei palugu.
- 19 Ma rana ghagua na kana kara ghahara:

mara laga lee:

ma gaira tara kanahaghi leau tara subo vule.

²⁰ Gaira ghua tara nia tutugu na dika tara uto:
tara hughuhughuu na pukuna Inau tu taonia te
uto.

²¹ Ko bei sivilaghiniu:

Ighoe, Lord, nigua na God,
mo ko bei kabu sagauviu.

²² Ko mina, mo ko hangau:

Ighoe Lord God nigua na vavola.

39

¹ Inau tu bosa:

Ku ngasilia na lei nilabugu:

Mu ku bei nia palugha gea na lapigu.

Inau tu betoa na mangagu:

tana bona tara kabu koluu rana tangohahi.

² Inau tu betoa na ghidugu:

Mu mua bosa siki totobo:

Mu kabu beto vamua:

vagha ghua tana bosani na lei bosa te uto:

Na pukuna te vahaghitailigha me vatei sikagha
tagua

³ Na lokagu te papara:

mu ghanaghana na lake te vavu:

ma vaho ge u nia kokoe na lapigu.

⁴ Lord: Ko neu ge ku ghilalaa na sosokona na
volagu:

mana suboni ghua na lei bongigu:

ma ge ku pukulaghini utoi ke vagha ku vola.

⁵ Righia, to nea na lei bongigu ke vagha vamua na
darona na lima:

mana lei niulugu te totobo lee vamua itamua:

me utuni sughua na vola ni tinoni na ghuri lee
vamua.

⁶ Na tinoni te ole vamua te vagha na nunu lee,
me mangolia heghena nia na lutu laga:
me baore aua nina sodo rongo,
me mua ghilalai ahei ke loghoi.

⁷ Mi taeni Lord: na hava ge u ghanaghana dila:
E utuni nigua na ghanaghana dila tamua.

⁸ Ko vavolau ta nigua na lei hahi,
mo ko bei lubatira tara bule ge kara kia haghiniu.

⁹ Inau tu vuha laghu,
mu mua vukesia na mangagu,
na pukuna ighoe to neu.

¹⁰ Ko lavi keha itagua nimua na tatapo ni limamu,
na tatapo ni limamu te neu ge ku mua nea na hava
te dika

¹¹ Tana bona ighoe to nea na bosa ngarangara
te toroa na tinoni palugha,
ma au dikalai na lei totobo te dolovighi.
me utuni sughua na tinoni ke na ghuri lee vamua

¹² Ko rongovia nigua na kokoeliulivuti, Ghe Lord,
Mo ko rongovia nigua na tangi vaniamu:
mo ko bei ririu keha ta nigua na kara kolobu:
na pukuna tu ghahau pile bona vamua itamua:
(check meaning)

na sinogho haghe mai vaghara na lei kukuagu.

¹³ Ko lubati pileu ghua
ge ku ghoi kiakia me ke maheboa ghua na lagagu,
vaho ge ku tona.

40

¹ Inau tu pitu kikinima Lord,
ge ke hangau mai me ririu vaniu mai

me rongovia nigua na hoholo.

² Me lavi horu kebau tana gilul mamata [ghaghua] sania na nenepa mana pari luiluki, me kabu laghinia na tuagu tana pari ngutu me are lavaghinighi na lei nigua na tonatona.

³ E vaheu mai na linge vaolu ge ku linge na Hymn ni vatei holohabana dida na God [subo kara righia na hava te gonia ma kara nia hare ma kara talua didira na ghanaghana mava tatana Lord / Ara subo kara righia, ma kara kikinima ma kara talua didira na ghanaghana kodo itatana Lord.]

⁴ Holoutoa na tinoni te ngasilia nina taluutuni tatana Lord: me mua liliu vania te talunagho ma rahei tara nia oli kolili na sorisori.

⁵ Ghe Lord, nigua na God, e haeharegha nimua na lei lutu to gonighi: vagha ghua nimua na ghanaghana talu togo ita-mami me taho hei tinoni ke vatoghara ke vaghagho. Ma ge ku talu tatea mu ku bosara ke, Kara au vulei va ku bosai.

⁶ O mua nia togotogo ngangata nia na sukaghi mana hevei oli to liona vamua na hulina to gonia tua vaniu. Na lei sukaghi kakeri mana sukaghi ni palu to mua puku ni liona.

⁷ Keri ge u bosa, "Inau ku mai tana lei buka na gegeregu iga,

8 ge inau ku hui kikinagea nimua na lioliogha
 ghe nigua na God
 mu nia togo na goniana
 Ma nimua na vetena tana tobagu.

9 mu bosaa ghua tua nimua na utuni
 maia nimua na maana ni vola.

10 Inau tu mua matapoloi
 nimua na veiarovi mana utuni
 tana vaukolu ni mavitu

11 Ko bei holaa olia nimua na veiarovi tagua,
 Ighoe Maghutu.

Ko lubatia nimua na dolo ni veiarovi mana utuni
 ke pilupilu haia.

12 Na lei gunaguna te subo vulei nigua na iduidu
 tara talighutiu

na lei porongiu ge u mua tangomana na rei tada
 na pukuna ra subo vulei na vuvulu ni ulugu.

16 Mara hei tara kene taonigho ke vonughira na
 togotogo

ma rahei dolovia nimua na huioli
 ka gehegehe dato ma kara ghaghua,
 “A Lord te rongoragha.”

17 Ma vaniu inau tu bona mu liona na hahanga,

Ma Lord te ghanaghanau mai taeni
 Ighoe nigua na hahanga mana vavola
 Ko bei kiki ghe nigua na God.

41

1 Kara togotogo gaira tara dolovira tana bona
 A Lord ke volara tana bona ni sosodo

2 Ma Lord te righitaonira, me nera ge ra vola
 me nera ge ra lologho, me hola kehara tana
 ghadira na levunimate

3 Ma Lord te kisu volara tana bona kara vahaghi

me kubolui didira vahaghitaili.

⁴ Lord, inau tu kokoeliulivuti,
ko aroviu mai, ko kisu volau
na pukuna inau tu palugha tana matamu.

⁵ Mana ghagua na levunimate
tara mua bosaa siki hava ta nigua na hahi:
Ke ghua nigha ke mate ma ka nia ponolio,” ra
ghaghua.

⁶ Ra mai kaou vaghara rana kukuagu.
Me hau vaso na pile ra pasapasau so mara tutugu
koliliu ivei tara va iga.

⁷ Ra vaevane koliliu ara hei tara kanahaghiniu
mara ghanaghana ivei tea na dikaagu.

⁸ Ke luvu lee vamua na hava te loghoa
me ke mua tangomana ge ke rughu horu sania na
bona te sopou ga.

⁹ Sughua na puku ni kulagu tu ghanaghana mavaa
mu nia vanga koukolu te kanahaghiniu.

¹⁰ Lord ko aroviu, mo ko ghoi vola oliu mu ku ghoi
pelu olira.

¹¹ U ghilala to lio uto vaniu,
na pukuna to mua tuvalira ghagua na levunimate
ge kara laga vuleu.

¹² Na pukuna to nea na volagu
ge ke mua kalea na hava te dika
mo laviu va tana malamau talau.

¹³ Vautoa Lord, God ni Israel
te kabu kasila tana lei vavata ke va ma va Amen
ma Amen.

Buka Erua 42-72

42

¹ Te vagha na deer te liona na beti ni daidari,

mu ghanaghanagho, Ighoe God, na kene taoni-
amu.

²Inau tu nia mamangaha God, na God te vola
E ghua nigha ku mai inau tughuru i naghona gaia?

³Bongi mana dani, lolonga na kolobu
inau tu lavia na vatei vanga.

Ma gaia ghana na levunimate
tara tona haliu so na huatiagu
mara bosa, “Ivei gaia a nimua na God?”

⁴Na tobagu te tarosi
te vagha tu ghanaghana olighi
na hava te ghaghua iga tana bona te padi
Inau tu sakusaku tua ighobudira na vure subo
tara holohaba
mu ghidevira tana alaala alaala sule va tana
valena God.

Linge rivurivu mana nia hevei na holouto
gaia na tangitangina te vagha na taba tu sule!

⁵E ghua ge o dikalio?

Me ghua ge o dikalio ngangata?

Inau ku talu ngasilia nigua na ghanaghana tatana
God!

Mu ku ghoi holoutoa so gaia nigua na God mana
vavolagu

⁶Nigua na dikalio itaeni te tabagu ngangata,
hauva mi nau tu ghanaghana olighi so nimua na
veiarovi

te butu mai tana ghotu Hermon,
na vuravura ni Jordan,

te butu mai tana bona itatana ghotuna Mizar.

⁷Inau tu rongovia na gumugumuna na tahi
te vagha nimua na lualua mana unuunu
tara tona vuleu inau.

8 Na pukuna na lei dani soko na Lord te mua
 mautu
 na kovala horuana mai nina dolo i vuvungagu
 mana pukuna na lei bongi soko
 inau u lingei vania na lei nina na linge,
 Mu kokoeliulivuti vania God
 gaia te vaheu na vola.

9 “Ghe God, nigua na vatu ngasi,”
 tu ngangaraha “E ghua ge o nia ponolio?
 E ghua ge ku sakutua kolili itatana pungu,
 ge kara gunaliu ga na ghaghua na lei levunimate?”

10 Didira na ghanaghana ni gunaliagu
 te vagha ke togo potaa na volagu tana mate.
 A gaira tara batobato,
 “Ivei agaia nimua na God?”

11 E ghua ge u lio kihi ngangata?
 E ghua ge o dikalio?
 Inau ku varavaghinia nigua na ghanaghana kodo
 itatana God!
 Inau ku ghoi holohaba so gaia nigua na God mana
 vavolagu!

43

1 Ghe God, Ko tatea vaniu na kabu marabu,
 mo ko pilupungisiau itadira rana lei tinoni tango-
 hahi,
 Ko vavolau itadira na lei tinoni sorisori mana
 tangotangodika.

2 Na pukuna Ighoe nigua na God,
 Nigua na vatei vola itamua.
 Me ghua ghe o tona sanu?
 Me ghua ge u sakutua kolili tana pungu mi tana
 ungaunga ni mate,

itadira tara niu ghighirou tana lei ghaghua na
levunimate?

³ Mo nira vetena rughuhoru mai nimua na marara
mana utuni.

ma kara righitaoniu

lubatira ge kara liuliu va ta nimua na ghotu tabu,
va tana bonamu to ghahagho iga.

⁴ I kakeri ge ku tona ta nina malei sukaghi God,
Mi ga ta God te butu ni mai na rivurivu mana
togotogo.

Inau ku holoutogho nia na tigitigi ge God, nigua na
God!

⁵ E ghua ge o dikalio ngangata?

Inau tu talua nigua na ghanaghana mava itatana
God!

Inau ku ghoi holoutoa so agaia

na pukuna gaia na vavolagu mana nigua na God!

44

¹ Ghe God, Ighai tai rongovighi nia tua na lei
kulimami

te vagha tara bosai vanighai na lei kukuamami
tana hava to gonia itatana balu bongi te padi
tana tualani mai.

² Te vagha to nira ga na ghuru horua dira rana voo
tana lei sopa kemadira mo vahera na pari rana lei
kukuamami

Ighoe to vahaghitailira ta ghadira na levunimate,
mo nira na lei kukuamami mara tatavahale.

³ A gaira tara mua manangi vulea na pari nia
didira na isi

Me mua didira na laga heghedira te nera ge ra nia
laga vule.

Hauva ma nimua na puku ni maana ge ra nia
tangomana.

nia na pukuna to lio uto vanira mo tatea nimua na dolo itadira.

⁴ Ighoe nigua na God mana vunaghigu.

mo vahera na laga vule vanira nimua na vure.

⁵ nimua na maana oli vamua ghe ighai tai turi bitara na ghamami na levunimate.

itatana ahamu oli heghemu vamua ge kai turi bitara ghamami na kana

⁶ Nigua na baghe heghegu tu mua taluutunia.

Inau tu mua idumia siki nigua na isi ge ke vavolau

⁷ Ighoe to vaheghai mai na laga vule itadira na ghamami na levunimate.

Mi ghoe to nira ge ra kubolu horu gaira tara nighai sika.

⁸ Tana lei dani soko ge God,

Ighai kai holohabagho ma kai holoutoana ahamu kasila.

⁹ Mi taeni ighoe to kabu sagauvighai.

Mo mua ghoi ghidevira nimami na ovu ni vure ni sura tana veitotoghoni

¹⁰ Ighoe to nighami ge ai sama pulohi itadira ghamami na levu i mate me talana vanira ge kara dikalai nimami na lei hegohego tana pari.

¹¹ Ighoe to tangomanaghai te vagha na sheep te gonidila ge kara pusia.

mi ghoe to neghai ghai havukaghi kolili tana lei sopa kema

¹² To nighai hunulu, ighai nimura na lei vure uto tana malumu.

Mo nighai ghai taho vaho tua ta nimami na lei sopa uto itamami.

- 13 Ighoe to neghai ge ra batobatoghai na lei ghamami na komu kolu.
Ighai tara kiakia kiahaghinighai mara mua li-omami,
mana lei kema soko tara kililighai tara batobatoghai mara koengeleghai.
- 14 Ighoe to neghai ge ra batobato ghai na lei tinoni;
Ighai tara bosa batobatoghai na maramana udolu.
- 15 Ighita udolu ka mua tangomana ge ka sogha poloa nina lio ni talumuri mana kikinima;
na maa tara gegere pungisighi nia na lei mata-mami.
- 16 Na hava vamua tai rongovia na koepasa itadira tara nighai ghighirou.
- 17 Ma raeni soko te kale tua me hauva ma mua nigho ponolio,
Ighai tai mua diuidua nimua na vetena.
- 18 Na lei tobamami tara mua tona sanigho.
Ighai tai mua sivi tana halautumu.
- 19 Hauva mi ghoe to neghai ge ai vahaghitaili mai tona sanigho.
Mi ghoe to kuvighai nia na ungaunga ni pungi mana mate.
- 20 Ge ke vagma ighai kai ririukeha na holohabana dida na God
pa ka vurehighi na lei limamami itatana kokoeli-
ulivutiani na lei god keha,
- 21 God ke ghilala utunia sughua,
na pukuna gaia oli heghena te pukui
me ghilala udolui na lei ghanaghana te kabu polo
tana [lei sopa toba]/[tobamami].
- 22 Na pukuna ighoe, ge kakale ighai tana lei dani soko.
mi ghai tara pahepaheghai vagha na sheep.

- 23 Ko sakeraghi dato, Ighoe, Lord,
E ghua ge o maturu?
Tughuru dato! Mo ko bei neghai sika kasila.
- 24 E ghua ge o vaevane keha?
E ghua ge o nighi ponolio nimami na lei vahaghi-
taili mana gunaguna?
- 25 Ighai tai tumu taghoti horu itatana ravu,
ma kolitao horu tana ravu te meto.
- 26 Tughuru dato! Hangaghai!
Ko vavolaghai nia nimua na dolo ke mua mautu
haia.

45

- 1 Na tobagu te vonughia na ghanaghana te uto
utoa,
Inau ku bosa poloani na lei kokoe vania na vu-
naghi,
Na lapigu te vagha na vatei gegere vagha na tinoni
te gegere uto.
- 2 Ighoe na matakage utuni vulera na lei taba ni
vure soko
na lei bosa uto lee tara tavetave mai tana
ghidumu.
God, oli heghena te vautogho kasila.
- 3 Talu dila nimua na isi ge na malaghai haba!
Ighoe vamua to rongoragha ngangata, vagha ghua
na manamanaha!
- 4 Ta nimua na haba, haehaghe mo ko rughu horu
va tana lagavule,
Na vokovoko ni utuni, talumuri mana mua kiko.
Tona haliu mo ko rughuhoru
mo ko lutu maemanei na lei gehegehe dika!
- 5 Nimua na lei kualo tara vavangalu.

Te kale pota na tobadira na ghamami na levuni-
mate.

Na lei kema soko kara poghotao inaghona gaia,
Mi sarana na tuamu ke pilili.

⁶ Nimua na malei sopou ni vunaghi,

Ighoe God, Ke mua soko ke va me va.

Nimua na maana ni vunaghi [tara kokoe tatea
tara utuni.]/[te maemane, mi tatana gaia, ko
righitaonia nimua na kinakabu]

⁷ Ighoe to dolovia na hava te kaekage,

mana totobo te dika to nia sika.

Keri te vagha ke, God, nimua na God, te siusiugho,
me kovala horua na kokolo madalo ni rivurivu i
vuvungamu

haba vulera na lei tinoni soko.

⁸ Nimua na pupulu te, to uruuru iga na myrrh,
aloes, mana cassia.

Mi tana bonana na vunaghi tara vaghuvaghua nia
na lei totobo pura,

Ighoe tara nia lingelinge vanigho nia na lei harp.

⁹ Na lei daledira vaivine na lei vunaghi

tara kabu ighobudira na lei nimua na vure ni lutu.

Na vinahogho te tughuru tana pala madolomu
mete nia vaghuvaghua na puku ni Gold tara lavia
tana Ophir.

¹⁰ Ko rongoviu inau, ghe detei vinahogho;

Ko holopangotia tana tobamu na hava tu bosa

Ko nira ponolio nimua na vure mana lei bona ni
komumu tara hau.

¹¹ Na taumu na vunaghi te nia togotogo na utona
na reireimu

Ko talumava gaia na maghutumu.

¹² Na vunaghi ni Tyre ke siusiugho nia na dolo.

Mana lei tinoni tara lologho

Kara nongia na hava te nagho itamua.

¹³ Na vaivine te taulaghi, na vinahogho, te pitu
tana vokina

Te nia pupulu na tivi tara vauhia nia na Gold.

¹⁴ Ta nina na alo utoutoa,
agaia tara hulua va tana vunaghi
mana lei kulana vaivine tara tona kolua.

¹⁵ Ivei vaho te vagha, na togotogo ia to nira
ghaghua,

Te vagha tara rughu haghe tana valei ni haba.

¹⁶ Rana lei dalemua kara mai vunaghi vaghara na
lei tamadira.

Mi ghoe ko nira ge kara vunaghi pungisighi na lei
komu.

¹⁷ Inau ku ghanaghana na ahamu tana lei sopa
vavata udolu
vagha kerike, na lei kama kara holohabagho ke va
me vaa.

46

¹ God, ighoe dida na laga mana vola,
Mo gonidilaa haia na hangada tana bona ni guna-
guna.

² Keri ke, ma ka mua ghoi mataghu,
sakai ghua manaa na anu ke mai
mana lei ghotu kara tavuti kehara
ma kara tumu horu tana tahi.

³ Talana na lei ghotu kara kahikahi
te vagha na beti te voghuvoghua te tave.

⁴ Na betitina te nia hevei na rivurivu tana komuna
dida na God

Na komu tabu nina na puku ni haba.

⁵ God, heghena vamua te ghaha itatana komu
vaghana kerike;

Ke mua ghoi tangomana tua na durake.

God ke pilupilua tana taporasana na dani.

⁶ Na lei vure tara ngingili laga,
mana lei kinakabu soko kara havukaghi kolili!

God ni viviha ke nia hevei mai na viviha
mana maramana ke obo keha!

⁷ A Lord puku ni maana te kabu ighobuda,
Na God ni Israel gaia dida na pilupilu/vatu ngasi

⁸ Kau mai, ma kau righia nina lei lutu nina Lord te
rongoragha

Ma kau righia ivei te vagha na laviana mai tana
maramana na mana ni durake

⁹ Mana betoana na lei sura tana maramana udolu.
Agaia te gotia na baghe mana tinabe te sodui ge e
rua.

Me Kerea na tako tana lake.

¹⁰ Kabu todore, ma kau ghilala Inau a God!

Na lei kema soko kara talumavau Inau.

Na maramana udolu ke talumavau Inau.

¹¹ A Lord puku ni maana te kabu ighobuda

Na God ni Israel gaia dida na pilupilu/ vatungasi

47

¹ Mai ghau na lei vure soko,

Kau tapoi na limamiu nia na rivu!

Kau ghuu dato vania God nia na togotogo mana
rivurivu.

² A Lord puku na maana te haba va,

Agaia na vunaghi haba tana maramana udolu.

³ Agaia te taluhorura na lei kema i sarada;

me talura na ghada levunimate i sarana
marevoda.

⁴ A gaia te vilia vanighita na komu ni baubahu te
vagha na bonada;

Tana bonadira na lei kukuana Jacob te dolovira.

⁵ A God te nia dato na ngingili rivurivu

Ma Lord te nia dato na talama ni tavuli.
⁶ Kau linge holouto vania God, linge holouto,
 linge holouto vania dida na vunaghi,
 kau linge holouto!

⁷ A God, gaia na vunaghi haba tana maramana
 talighu
 kau holohabaa nia na Linge holouto.

⁸ A God te vunaghi pungisia na maramana udolu;
 agaia te Kabu ta nina mali sopou te haba.

⁹ Rana lei haba ni maramana tara kabu sakai
 sonikolu.
 Agaira tara hangaghita tana holohabana na God
 ni Abraham.

Na lei vunaghi ni maramana a nina God.
 Agaia ka nia kikinima ivei mi vei.

48

¹ Ivei vaho tua te vagha na habana Lord,
 me mava na bosa utoana
 tana komuna dida na God;
 mi tana nina ghotu te tabu.

² Ivei vaho tua tea na utona mana datona,
 na maramana udolu te nia togotogo na righiana.
 Na ghotu Zion, na ghotu te Tabu,
 na komuna na vunaghi [haba lee]/[puku ni haba]

³ God te hagma heghena tua tana vale datogha i
 Jerusalem
 ge talutatea heghena te vagha na pilupiluna.

⁴ Na lei vunaghi ni maramana tara hogholavaghi
 tana ovu ni sura
 mara gonidilaa ge kara haghe tana komu.

⁵ Mi tana bona tara righia ge ara tumu ni mate
 Ma gaira tara mataghu mara sama keha.

⁶ Ma gaira tara nia taetabe ngasi na mataghu;

te vagha na vinekama ta nina na vadangi ni vahuhu.

⁷Te vaghara na lei vaka sule i Tarshish; na ghuri sule ngangata te dikalara

⁸Ighai tai rongovia tua na ladana mana rongor-
aghana na komu sule keri,
mi taeni ighai tai righia heghemami na komuna
dida na God,

A gaia ke righitaonia ke va me va.

⁹God, Ighai tai kokoeliulivuti vaovarongo ta
nimua na dolo ke mua soko,
Te vagha ighai tai holohabaa tana bonamiu te
Tabu.

¹⁰Na ahamu te rongoragha, Ghe Lord,
Ara hei soko tana maramana talighu kara holo-
habaa
ma nia na lima madolomu te laga ke vonughia na
maemane.

¹¹Lubatira na lei tinoni i vuvungana na ghotu i
Zion kara rivurivu,
mana lei komu sule ni Judea ke togotogo ma
nimura na dete soko tara uto.

¹²Haghevia, mo ko righitalighutia na komu sule
Jerusalem,
sakutua talighutia mo ko idumighi na lei valei
datogha iga.

¹³Vatoghaa na pilupiluna te ngasi
mo ko righighi na lei valena
ge kau tughunighi vanira arahei kara mai imuri.

¹⁴A keri te vagha gaia God,
A gaia dida na God ke va me vaa.
ma gaia dida na righitaoni, koekobe ka mate.

49

- ¹ Kau rongovia aeni ighau udolu na lei vure;
Ighau udolu tana maramana kau varongohighi.
- ² Haba mana kubolu, tinoni sosodo mana bona,
kau rongo!
- ³ Na lei bosagu te vonughia na manaha;
mana lei ghanaghanagu te nia vonu na ghilala.
- ⁴ Inau tu varongohi pukupukua na lei vavaghaha
mu ku tatea nigua na bosa tana ghalevu ghalo.
- ⁵ E Taho na hava ku mataghunia tana bona ni
gunagunagha.
Tana bona na levunimate tara talighutiu.
- ⁶ Gaira tara ghanaghana kodo tadia na lologho au.
Mara nghi mangamangagha didira na sosodo au.
- ⁷ Me taho siki sakai tadirira ke huiolia heghena tana
mate
mana peluana nina peluoli God
- ⁸ Na huioli te mua malumu na maiana
Me taho siki sakai ge ke pelu aua.
- ⁹ Me ke vagha ge ke vola kasila
me ke mua righia na maramana ni mate.
- ¹⁰ Mara hei tara manaha kara mate,
te vaghara na bule mana toba kupi.
Ara luba sanighi didira na sosodo au i muri.
- ¹¹ Na puku ni komudira na maramana ni mate,
gaira kara kabu igaa ke va me va;
Mara holo taonira nia na bona keri,
mara sanighi didira na lologho vanira na keha.
- ¹² Ma gaira kara mua kabu daro ta didira na
lologho au;
Gaira kara mate vaghara vamua na lei maumanu.
- ¹³ Aeni te vagha didira na hahi tara bule mara talu
sulera heghedira.

¹⁴ Te vagha na sheep tara hulira va i betidalo, na mate te vatoghaa vanira vagha na righitaoni. rana uto kara umaghi pungisira te puipungi mana hulidira ke vuvuha tana gilun mate ke hauvia na komu tara haghara igaa.

¹⁵ Ma vaniu inau, God ke huiolia na volagu; Agaia ke lavi kehau ta nina maana na mate.

¹⁶ Ko bei mataghu, ge kara lologho au ara hei na bona mana valedira ke togotogogha.

¹⁷ Mi tana bona ni mateadira, Gaira kara mua ghoi lavia diki totobo kolura. Ma didira na lologho ke taonira va tana gilun mate.

¹⁸ Tana bona ni volana te togotogo ta nina ghanaghana heghena; Mana maramana te nia ghuu na togotogo ta didira na lutu uto.

¹⁹ Ma gaira kara mate te vaghara na balu. Ma kara mua ghoi righia ghua na marara.

²⁰ Na vure tara nia talunagho didira na lologho tara mua ghilala agaira kara mate te vaghara vamua na lei maumanu.

50

¹ A Lord God puku ni maana te bosa, me detera na lei tinoni tana soghaana mai ga na aho, maia te va huu iga.

² Tana ghotu i Zion te vatei ghagharugha iga God te mararaa nia na marara uto.

³ Ghada na God, te nia dutu mai na [dedemo]/ [talamo] ni viviha na lake ke durake na lei totobo i naghona mana gutuveve ni maraghata sule ke talighutia.

4 I kokou mi pari koro nina komu ni righi kale
utuni.

tatana a gaia ke detera nina na vure.

5 Lavira mai itagua nigua na vure taluutuni
Agaira ra hei tara gonía na baubahu nia na suk-
aghi.

6 Lubatia i kokou ke talutatea nina uto te mae-
mane

A God heghena vamua ke dete.

7 Aghau nigua na vure, kau rongo!

Inau ku bosaa;

raeni nigua na kakage vanigho Israel

Inau God, nimua na God.

8 Inau tu mua loghoa siki bosa ni huhuru

ta nimua na sukaghi, pa na lei sukaghi kekere.

To lavia mai ta nigua na bela ni sukaghi.

9 Mi nau tu mua liona siki buluka tana valemu,

Mu mua liona ghua siki goat ta nimua na pilu.

10 Na lei maumanu udolu na leiao a nigua:

Inau tu loghora na lei bolo soko tana lei togha ni
ghotu.

11 Na lei manu ni popopo

mana lei maumanu udolu ni nanata ke a nigua.

12 Ge tuku vitolo ke, mu ku mua tughurua vanigho

Na pukuna na maramana udolu a nigua,

mana lei hegohego soko i lokana.

13 inau tu mau nia ghaghua to nia sukaghi na
buluka

mu mua nia ghaghua na ghabu ni Goat.

14 Mana hava vamua tu puku ni liona ke,

nimua na puku ni holouto vamua God,

Mi nau tu liomu ge nimua na baubahu ke kale
utuni

vania gaia te haba i kokou.

15 Ko ghanaghanau tana bona ko haghagho tana
gunaguna

mi nau ku vavolagho, mi ghoe ko va heu na
talumava.

16 Ma God te ghaghua vanira tara tangohahi
Kau bei ghoi nighi ghaeghahe nigua na lei vetena,
ma kau bei ghoi tate ghau heghemiu tau taotaoniu
inau.

17 Ighoe to nia sika nigua na totoro ni taraghi
mo nighi lei nigua na vetena me totobo lee vamua.

18 Tana bona to righia agaia te gito ke, mo hangaa
Mi ghoe to sonileaa vamua nimua na bona
itadira tara ngelera na taudira rana keha.

19 Na Mangamu te bosai na lei bosa dika,
mana lapimu te vonughia na sorisori.

20 Ighoe o sopou kolili ni bosa pungisiana na
hoghomu,

Na pukuna dalena tinamu hoghomu.

21 Tana bona to gonighi na lei totobo udolu raeni
ke,

Inau tu kabu todore, mo ghanaghana ighoe tu
mua nia ghaghua na hava:

mi taeni inau ku tatei na lei nimua na hahi,
mu ku gegerei na lei nigua na totobo i vu-
vungamu.

22 Kau tughui na liomiu.

Ighau rahei tau mua ghanaghana God,
ku vuti keha ghau gea,

me taho siki sakai ke vavolaghau.

23 Mana niana hevei na holouto
gaia keri na sukaghi ni talumavaagu.

Inau ku talutatea vanigho a nina maana ni vola a
God.

51

- ¹ Ko aroviu, Ghe God,
Na pukuna nimua na dolo mana lei uto tara subo
Ko hola kehai na lei nigua na hahi.
- ² Ko apo marabu utou ta nigua na tangohahi:
Mo ko marabui tana lei palugu.
- ³ Tu ghilalai na lei nigua na gehegehe te vatei
maamaagha tu gonighi
tara kene taoniu tana dani mana bongi.
- ⁴ Itamua vamua, mi ghoe heghemu vamua
inau tu tangohahi,
Inau tu nei na lei totobo te dika itamua,
Ighoe ko nia hevei na uto tana hava to bosaa
ma nimua na dete itagua kara maemane
- ⁵ Tana sivuraghagu, Inau tu tinoni tangotan-
godika
Eo, tana bona tu kau mai tana kutuna tinagu.
- ⁶ E utuni, to liona na utuni tana toba ni tinoni:
Ighoe ko taraiu ge ku manahana na vola ilokagu.
- ⁷ Ko apo marabu tana lei palugu,
ge inau ku marabu ko apou [mughua],
Mi nau ku pura vulea [na snow]/[rana lovo]
- ⁸ Ko va hea oliu mai nigua na togotogo,
Ighoe to tagotighi na huligu
ko neu ge ku ghoi togotogo pulohi.
- ⁹ Ko bei righighi na lei palugu
mo ko talukehai na lei nigua na hahihahi.
- ¹⁰ Ko vuha ilokagu na toba te maghora, Ghe God.
Ko vavaolua na tarunga te utuni ilokagu.
- ¹¹ Ko bei tiva kehau tana bonamu
mo ko bei soni kehaa nimua na tarunga tabu
itagua.

12 Ko ghoi vaheu mai na togotogo ta nimua na vola maurihali

mo ko neu ge ku lagalaga na taoniamu

13 Mi nau ku taraira nia na nilabumu rana tango-hahi

Ma gaira kara liliu pulohi vanigho.

14 Ko talukehai vaniu te tave na ghabu,

Ighoe God, to vavolagu

vaho ge Inau ku nia linge rivurivu a nimua na talukehai palu.

15 Ko vukesia na ghidugu, Ghe Lord,

Ge Inau ku holohabagho.

16 Ighoe to mua nia togotogo na sukaghi,

Inau tu mai hegho

Puku lavia vanigho na sukaghi kekere

ighoe ko mu lavipangotia.

17 Na sukaghi to nia ghaghua Ighoe ke na toba te paruruha.

Na tabo te tughu mete paruruha,

God ge ko bei sivilaghiniu.

18 Ko righia nia a veiarovi i Zion mo ko hanga

mo ko kisu olia na peona Jerusalem.

19 Ighoe ko nia togotogo na puku ni sukaghi uto,

nia na lei sukaghi kekere,

mana sukaghi udolu,

Ma kara nia sukaghi na buluka ta nimua na bela tabu.

52

Vania na tinoni te lutulutu linge na lingena David, taonia tana bona a Doeg na tinoni ni Edom te bosa vania a Saul, te talua tana komu ni pipiti vanira rana kisumate a David a Ahimelech.

¹ Ighoe to hologho nia heghemu na tinoni te laga vule tana kisumate, Ina sughua?

Ivei te ghaghua ge o nia talunagho kolili a nimua na gehegehe dika eni,

Ighoe to nira a nina vure a God ge ara mua loghoa na talumava?

² Tana lei dani udolu to talu dilaa na haurake na lapimu te toro tatasi vagha na vangana na (isi dadara.)?

Ighoe na tinoni to manaha au vulea ngangata tana kokoe sorisori.

³ Ighoe to dolovi ngangata na gehegehe dika vulea na gehegehe uto.

mana sorisori vulea na utuni.

⁴ Ighoe to dolovi ngangata na bosa ani na lei totobo te va lavibuleadira na balu tinoni

Ighoe na tinoni sorisori.

⁵ Hauva ka, ma God ke gora kehagho tana komumu

me ke sania na bonadira tara vola kasila

⁶ A gaira tara kabu marabu, kara vaevanea ma kara mataghunia

A gaira kara kiakia ma kara ghaghua,

⁷ Vaevanera vaa na lei mane sutusutu sule ngangata na hava te kalera

tara mua loghoa na talu mavaa itatana God.

Hauva ma gaira tara talu mavaa vamua a didira na lologho

mara nia sule kolu na gehegehe dika mana tarun-gadira te labe.

⁸ Mi nau te vaghau na ghai tara vatua nia na Olive Te totolo me kotukotu i lokana valena God.

Inau tu talu mavaa a nina dolo a God te mua soko buto, ke va me va

⁹ Inau ku bosautogho ke vaa me vaa ghe God nia
 na lei totobo te gonighi.
 Inau ku polopitua nimua na lei veiarovi.
 I naghona na matadira nimua na vure.

53

vania na tinoni te taghaoa na vungu ni linge: [A
 nina kabu beto ni ghanaghana] nina David.

¹ A gaira tara bule vamua tara bosa mara ghaghua
 tana tobadira,

“Te taho God,”

A gaira tara sonia na uto mara tona va vania na
 dika,

mana lei ghanaghanadira te dika.

E taho tua siki sakai ke gonia siki uto!

² God te vaevane horu mai i kokou,
 i vuvungana na vinavahuhu ni tinoni.

A gaia te vaevane horu mai ge ke vaevane sodoa
 ge a siki sakai so na puku ni ghanaghana manaha.

Ge siki sakai te kene taonia God.

³ Hauva ka me taho, Agaira udolu tara ririu keha
 vania God.

A gaira udolu tara vuha sania na uto mara tona va
 vania na dika.

E taho tua siki sakai ke gonia siki uto,

hughua a sakai na tinoni te taho!

⁴ Kara mua tangomana tua na naunau
 ta didira na hahi a gaira tara gehegehe dika?

A gaira ta ghani soko laghinira tua nigua na vure
 vagha na berete

Ara mua tangomana tua na ghanaghana ni
 kokoeliulivuti vaniana God.

⁵ Hauva, mana mataghu ke ngasilira agaira,
 na mataghu te vaghaa tara mua ghilalaa mai mua

i dania God ke havukaghinighi na hulidira na
 ghamua na kana
 Ighoe ko talura tana vati mamaagha nia a God
 te soni kehara tua vaghara tara dika gaira.
⁶ Tu liona na vatei vavola keru
 sogea ke va mai tana ghotu Zion ke vavolaa Israel!
 Nia tana bona God ke ghoi talugoni olira nina vure
 Jacob
 ke nia ghaghua vola na togotogo, me Israel ke
 rivurivu.

54

¹ Ko nia mai kolu na mana te laga, Ghe God,
 mo ko vavolau na levunimate!
 Ko pilupungisiu nia nimua na maana te laga.
² Ghe God, ko rongoviu ta nigua na kokoeliulivuti.
 Ko kabu vaovarongo mai ta nigua na nongi pa-
 para.
³ Nia rana keha tu mua ghilalara
 tara liona na labuagu nia na lei totobo ni matem-
 ate;
 na lei mane laga tara liona na mateagu.
 A gaira tara totobo lee vamua itatana God.
⁴ Hauva ka, ma God a nigua na hahanga
 A gaia Lord te pangotiu ge u vola!
⁵ Ko nighi didira na lei padalaghi ni dika
 na ghagua na lei levunimate ge ke ririu pulohi
 vanira.
 ko gonia te vagma to nia baubahu tua mo ko soko
 laghinira.
⁶ Inau ku ni sukaghi nigua na hevei oli heghegu
 gatu vanigho.
 Inau ku holoutogho na ahamu,
 Ghe Lord nia te uto te vagma.

7 Nia ighoe ko vavolau ta nigua na lei vahola tara kauliu.
Mo hangau ge ku laga vulera na lei ghagua na kana.

55

Vania na tinoni te taghaoa na vunguvungu ni linge. Nina David

¹ Ko rongoviu ta nigua na kokoeliulivuti, Ghe God.
Ko bei nia hughu a nigua na tangitangi ni hanga.

² U bongi ngangatagho ge ko vaovarongo mo ko heu na bosa tughu
a nigua na lei vahola kaukauli tara au vule ngangatau tua.

³ Lei ghagua na kana tara ghughuvui,
ara nighi ghaeghahe laga dato na lei lavi mataghu tara matemate.

Ara talui na lei vahola kaukauli i vuvungagu.
Agaira tara hiliviu ta didira na rutu papara.

⁴ Na tobagu te vahaghitaili ngangata.
na mamataghuna na mate te mana pungisiu.

⁵ Na mataghu mana tatata tara au vuleu.
u mua tangomana tua ge ku beto na kahikahi.

⁶ Ivei te ghaghua sughua ge ku loghoa na ghata vagmaa na bola ke;

keri ge ku lovo keha mu ku aheahe.

⁷ Ge ku lovo sagau vaa tana tautalu asi.

⁸ Ivei ke ghaghua ge ku mina samapolo,
sagauvia na maraghata ni gunaguna te mamataghuga.

⁹ Ko haurakera, Ghe Lord, mo ko nira ge kara hoghohare tana koluadira,

Na Inau tu vaevanea na haurake, veilalabui mana hughuhughu i lokana na komu sule.

¹⁰ Na peona tara talighutia tana lei bongi mana dani ge kara bei mai haghevia.

Hau va ka, mana puku ni totobo te mamataghugha

ke na lei gehegehe dika ilokana na komu sule.

¹¹ Na mate tinoni mana gitogito tara kale so.

Ivei tua ilokana na komu sule.

Na lavi mataghu mana pasapasa popolo tara vonughia na lei baebasena na komu sule.

¹² Te mua ghagua na kana te bosa dikalau u tangomana sono ge ku lavia keru.

Tara mua ghagua na kana tara ghanaghanara heghedira

tara mava tara bosa dikalau Inau u tangomana sono ge ku polo vanira.

¹³ Hauva ka, mi ghoe, a nigua na tinoni te kaekage kolu itagua,

ghagua na udukolu mana kulagu to dutuviu.

¹⁴ Ivei te vagha na utona dida na udu kolikolu toro nia togotogo

tana bona to sakutua koukolu vaa tana valena God.

¹⁵ Lubatia na mate ke ghurukeha na ghagua na kana nia na hare.

talana na malei beku tinoni mate ke sononi volara,

nia na gehegehe dika te mangatia na komuna tana lokadira.

¹⁶ Mi nau ku holoa God, Ma Lord ke vavolau Inau.

¹⁷ Tana puipungi, levu ni aho, nulavi, mi tana bongi,

inau tu ghaeghahe dato laga ta nigua na vahaghitaili

ma Lord te rongovia na tangi ni mangagu.

¹⁸ Agaia te vavolau me righitaoni utou ta nigua na vahaghitaili.

tana veitotoghoni tara utu talighutia.

Sakai vamua te vaghaa keri ka, ara subo so tara hughu Inau.

¹⁹ God, te vunaghi haba kasila,

ke rongoviu me ke talumurira.

nia ghagua na lei levunimate

tara mua liona ge kara tughui na lei gehegedira

Ara mua nia kikinima God.

²⁰ Vania na kulagu eni, agaia te perou

agaia te diua nina lei baubahu.

²¹ Na lei kokoena tara malebo te vagha [na lei vanga tara malebo]/[na tahi beata]

Hauva ka, mi loka ni tobana ke, na kisu mate.

Na lei kokoena tara vaghai na [beti ni beto pileana na vahaghitaili.] / [na oil/oele]

hauva mi sarana na lei vatei suki tinoni.

²² Vahea nimua na lei vahola, Ighoe A Lord,

ma gaia ke mua lubatira rana taluutuni

ge kara madali keha ma kara tumu

²³ Mi ghoe, Ghe a God, ko nira vetena horu

tara mua taluutuni tana gilui ni haurake

rana mate tinoni marana kiko kara mate gari

Mi nau tu ghanaghana mavagho ge ko vavolau.

56

Vania na tinoni gehe linge, nina linge David, taonia tana bona rana lei Philistia tara kene taonia i Gath. Kara linge taonia na tangina na bola tana ghai, tana bona sagau.

- ¹ A ghe God, Ko aroviu
na lei ovu ni kisumate tara levunimate vaniu
tara lutu ngangatau
Hei ghagua na kana tara gunaliu na dani udolu.
- ² Ra lei ghagua na levunimate tara bosa horu inau
haia
ma subo tara gunali tabou tana didira na talu-
nagho.
- ³ Mi tana bona te torou na mataghu,
Inau tu talua nigua na ghanaghana kodo itamua.
- ⁴ Aghe God, Inau tu holoutoa na hava to bosaa.
Inau tu ghanaghana kodo itatana God,
me ghua ge ku ghoi mataghu?
Na hava ku tangomana ge ke gonia vaniu na tinoni
lee?
- ⁵ Gaira tara riukaghinighi haia na hava tu bosai
tana lei bongidira tara padalaghinighi na lei ha-
lautu ni vahaghitailiagu.
- ⁶ Gaira tara mai sakai sonikolu ge kara vaevane
popolou,
vaevane taotaoniani na lei sakusaku tuagu,
tara liona ngangata na mateagu.
- ⁷ Ko bei lubatira ge kara nia tona keha
kolua didira na gehegehe te dika.
Mi ta nimua na rutu papara, Ghe God, ko nira rabo
horu tana pari.
- ⁸ Ighoe to mata reireighi na lei nigua na dikalio.
Ighoe to vahikolui na lei kolobu ni matagu ilokana
nimua na vauvaghu.
Ighoe to gegere horu sopasopai ta nimua na buka.
- ⁹ Mi tana dani ia ku hologho ge ko hangau,
na lei ghagua na kana kara liliu ni doloviagu.
Aeni tu ghilalaa: God te levu ni pala vaniu.

¹⁰ Ghe God, Inau tu holoutoa na bosamu:
Eo, a Lord, inau tu holoutoa na bosamu.

¹¹ Inau tu ghanaghana kodo itatana God
me ghua ge ku ghoi mataghu?
na hava ke tangomana ge ke gonia vaniu na tinoni
lee?

¹² Inau ku vakalei nigua na lei baubahu vanigho
ghe God,
Mu ku nia hevei vanigho na sukaghi ni holoutoa
taonia nimua na hahanga.

¹³ Nia ighoe to vavolau tana mate;
to righitaonighi rana tuagu tana turi madali.
Mi taeni Inau ku sakusaku tua i nagho ni matamu,
ghe God.

I lokana nimua na marara te hevea na vola.

57

Vania na tinoni te gehe linge: nina linge David,
tana bona te ghogho sania a Saul me va polopolo
ilokana na vatuluma. Linge taonira na hulu (tangi
na linge) “ko bei haurake.”

¹ Ko aroviu, Ghe God, Ko aroviu!
Inau tu kene taonia a nimua na pilupungisi.
I sarana na ungaunga ni ghatamu ku polo,
koekobe ke soko tahaliu na maraghata dika.

² Inau ngangaraha dato vania God te haba vule,
vania gaia ge ke vakalei nina lei ghanaghana dila
vaniu.

³ A gaia God ke nia hevei horu vaniu mai
nina na hahanga ni kokou ge ke vavolau nia.
Ge ke lavi kehau itadira agaira tara ruguhoru
mai ge kara lakusau.

A nigua na God ku nia hevei vaniu mai nina dolo
mana utuni ke mua soko buto.

4 Na lei bolo ghaghala tara ruturutu tara tal-ighutiu.

Na livodira tara vavangalua vaghai na tinabe ma kualu,
mana lapidira tara kuikurisi vaghai na lei isi.

5 Ko haba vule, Ghe God, vulei kinakabuni kokou tara haba vule dato.

Na mararamu ke mararaa na maramana talighu.

6 Na lei ghagua na kana tara lohi dalau na piti ni tarikauagu.

Na kanoragha te nia veveru na huligu.

I ghobuna na halautugu tara ghelia na gilule,
Hauva ma gaira heghedira sono tara tumu haghe ilokana.

7 Na tobagu te ghanaghana kodo itamua, ghe God, mughua ge u tangomana nigua na lei linge ni holohabamu.

8 Ko rarai, ghe na tarungagu.

ko rarai, Ghe na ghalo ni titigi ghalevu mana ghalevu ghalo.

Inau ku nia rarai labota nigua na linge.

9 Ghe a Lord, Inau tai holoutogho tana matadira na lei tinoni soko

Inau ku lingei na vatei holohabamu ighobuni na lei kema.

10 Nia nimua na dolo te mua soko buto te datogha vagha na kokou mana parako.

A nimua na puku ni utuni te saravighi na lei ghoghopa.

11 Ko haba vule, Ghe God, vulei na lei kinakabu ni kokou tara datogha au vule.

Mana mararamu ke mararaa na maramana talighu.

58

Vania na tinoni te gehe linge: nina linge David. Linge taonira na hulu (tangi na linge) “ko bei haurake.”

¹ Dete maemane, Au ghilalaa sono na ghanaghana ilokana na kokoe ia eni, Ighau tau huhuli.

E maemane sono nimua na dete bona to detera na lei tinoni?

² E taho, a nimua na lei samalaghi tara pegopego nia hevei horu na pepo me mua dete maemane

³ Rana lei tinoni tangodika tara nia sivuragha kolu na palu vuivuni tana sivuraghadira tara lutua na sorisori mara tona taonighi na liodira heghedira

⁴ Ara angasua na [maomao] te vagha na lei poli maomaogha ghugha Ara vaghara na lei torokoe tara mua liona na rongo bosa.

⁵ Ara nia ponolio didira na lei huli na lei tinoni tara taluutunia na tidalo sorisori. Ivei ghua maana kara nia na gougonu taoniana didira na ghilala.

⁶ Ko goat kehai na livodira, Ghe Lord! Mo ko labu marutai na ngongodira na lei bolo ghaghala raeni, Ghe Lord!

⁷ Ge ma kara tovongo ponulu vaghara na beti te sosopi horua na pari te mangan-gaha mo ko nighi didira na lei totobo ni kisumate tana limadira ge kara totobo lee vamua.

⁸ Ge ma kara vaghara na lei koivo tara soko buto tana nenepa.

vagha na meomeo tara vahua te mua aleale kolili.
Ke mua ghoi tangomana ge ke vaevanea na aho.

⁹ God ke taghalaghini ke hara, agaira udolu rana
vure vaolu mana vure haulaghi.

mina vulea ga tala utuni tana ruruhu ni lake
papara.

¹⁰ Agaira tara holohabaa God kara nia togotogo na
vahaghitaadira tara mua dete maemane.

Ma kara sani na tuadira tana ghabudira rana
tangodika.

¹¹ Mi tana sosokona na lei tinoni udolu kara bosa
ma kara ghashua.

E Utuni sughua, na taba te gonidila vanira rahei
tara vola vania God.

E Utuni ngangata sughua na God

ke detei maemane uto iani maramana te ghanaa
sughua.

59

Vania na tinoni gehe linge: Na lingena David, tana
bona Saul te nira vetena na lei tinoni kisumate na
va righitaoniana na valena David ge kara matea.
Lingea tana hulu, “Ko bei haurake.”

¹ Ko lavi kehau itadira na lei ghagua na kana, ghe
God,
mo ko pilu pungisiu itadira tara mai ge kara hau-
rakeu.

² Lavi kehau itadira na lei vure labu polo raeni;
vavolau itadira na lei vure mate tinoni raeni.

³ A gaira tara gonidilaa ghagua na mate.

Ara mamataghugha na lei ghagua na kana tara
pitudilau.

Hauvaa, Ghe God, Inau tu mua gonia siki totobo
ke hahi vanira.

⁴ Sakai vamua inau na tinoni marabu,
A gaira tara gonidilaa ni mateagu sono.
Ko tughuru dato mo ko hangau!
Ko vaevaneu mai ta nigua na vahola.

⁵ Ghe a Lord, God, puku ni maana,
Na God ni Israel ko tughuru dato
mo ko hera na vahaghitailira na lei kema tara
kabu dika.
Bei righi arovira gea rana lei tinoni dika tara
peropero tinoni.

⁶ A gaira tara mai tana bongi
Ra nguru salalaa vaghara na lei kau asi
tara mamaha tana bona tara tona kolili tana lei
halautu.

⁷ Rongovighi na lei kokoe dika tara rughu horu
mai tana mangadira.
Na isi te mamataghugha te lovo horu mai tana
ghiludira.

Mara hurughi mara ghaghua, ahei ku tangomana
na vahaghitailimami?

⁸ Mi ghoe nigua na laga,
Inau tu pitugho ge ke lavi kehau tana vahola
vahaghitaili
nia ighoe, ghe a God, nigua na lei bona ni vola.

¹⁰ A nigua na God ke mai me ke hangau ta nina
dolo te mua soko buto.
A gaia ke niu ge ku rei horura tara kanahaghiniu
tana lagavule.

¹¹ Ko bei matera, na pukuna gaira rana lei kulagu
na vure kara mua hau na niani ponolio na
vata ghana ni taraighi.
labu pogho poghotaola vaghini horura nia nimua
na maana,
ma kara nia tuturi kauha na tuturudira.

Ghe a Lord a nimami na tako ni rerebe.

¹² Nia na pukuna na lei bosa ni palugha tara bosai,
nia na dika tana lei ghidudira,
lubatia didira na talunagho ke talura tana dete,
maia ghua didira na lei bosa ni vavaranga mana
sorisori.

¹³ Ta nimua na rutu papara ko haurakera!
nira piri keha udolu!

Ge na lei tinoni togha tana maramana udolu
kara ghilala a God te vunaghi pungisia Israel.

¹⁴ Na lei ghagua na kana tara ruguhoru mai tana
bongi, ra nguru salala vaghara na kau asi
tara mamataghugha tana bona tara tona
kolili itatana na lei halautu.

¹⁵ Ra kenea na vanga kara ghania,
ara mua mahu mara sosoko ni maturu.

¹⁶ Mi nau ku nia lingelingi nimua na maana.
Ku nia ghughu na togotogo tughu puipungi nia
na pukuna nimua na dolo te mua soko buto.
Ighoe a nigua na bona ni polo.
Na bona ni vola tana bongi ni kanoragha.

¹⁷ Ighoe, a nigua na laga,
Inau ku linge holohaba vanigho
vanigho ighoe ghe a God, a nigua na lei bona ni
polo.
Na God te talutatea vaniu na dolo te mua soko
buto.

60

Na lingena David, na vatei tarai, te gerea tana
bona David te pepo kolura Aram Naharaim maia
Aram Zobah, ma Joab te pulohi me va matera
ara hangavulu rua na togha ni malaghai ni Edom,

tana boboko ni tahi. Kara lingea tana huluna na haihali te tughuni kaekalea heghena.

¹ Ighoe to nighami sika, Ghe a God, mo goat horua a nimami na pilupungisi.

Ighoe to rutu vanighai; ko talugoni ghai ta nimua na kulakulagha itaeni.

² Ighoe to anuanua na pari ni komumami mo labu vuha ma hahangavi.

Ko tila kolu na lei bona tara ghaghe [ghavo] ge kara bei tumu keha udolu.

³ Ighoe to rutu papara vanighai tana lei bona te padi,

mo nighai ge Ai inuvia na wine te nighai ge u bule na mamahamami.

⁴ Hauva mi ghoe to tughuru vaghinia na vaughilala

vanira tara talumavagho

na talutate ni pilu pungisi i naghona na gunaguna.

⁵ ko vola ghai nia na levu lima madolomu te laga, mo ko volara tana vahola nimua na vure to dolovi utora.

⁶ Ta nina na puku ni tabu,

God te nia baubahu te vagha eni;

Inau ku vilivoka Shechem nia na togotogo

Inau ku kage utomate na boboko i Succoth.

⁷ Gilead ke a nigua, ma Manasseh ke a nigua.

Ephraim ke sivuraghara na lei nigua na vure ni pepo,

ma Judea ke sivuraghara nigua na vunaghi haba.

⁸ Moab ke nigua na ghairau sasara,

Ma Edom ke nigua na seka.

Inau ku ghughu tana laga vuleadira rana Philistia

⁹ Ma hei ke lavi hagheu tana komu sule ni lagalaga?

A hei ke heu na laga vuleana Edom?
 Ighoe vamua God, hauva ighoe to talukeha ghai
 tua.
 Ko mua udu koluadira nimami na vure ni kisumate.
 Ai nongi ngagnatagho, ko hangaghai itadira na lei
 ghamami na kana,
 na pukuna na lei hahanga ni tinoni tara totobo lee
 vamua.
¹² Nia nina na hahanga God, Ighai kai gonighi na
 lei totobo sule ngangata
 na pukuna ke turi bita horura na lei ghamami na
 kana.

61

Vania na tinoni gehelinge: Na lingena David, linge
 kolua na lei ghalo ni gougonu.
¹ Ko varongohia nigua na tangi, Ge a God!
 Rongovia nigua na kokoeliulivuti!
² I tatana na lei sosokona na maramana,
 Inau ku tangi vanigho nia na hahanga,
 Na vahaghitaili te au vulea na tobagu,
 ko huliu vaa ta nimua na baravatu te datogha na
 vatei pilupungisi.
³ Nia ighoe, a nigua na bona ni polo mana
 pilupungisi,
 Na puku ni bona ni polo kara mua tangomana na
 sodoagu iga na lei ghagua na kana.
⁴ Lubatiu ge ke kabu kasila tana bonamu te tabu.
 Ge ku polo i sarana na ungaunga ni ghatamu!
⁵ Ighoe to rongovighi na lei nigua na baubahu
 vahola, Ghe God.
 Ighoe to va heu na lologhotughu to talu dilai
 vania ara hei tara nia kikinima na ahamu.

⁶ Ko nia na volana na vunaghi haba
ge ke saravighi ke subo na niulu!

Ge mana lei niuluna kara totolo tana lei vavata!

⁷ Ge me ke huhuli i sarana nina na pilupungisi a
God ke va me vaa.

Ko tuhua nimua na dolo te mua soko buto mana
talutuni ngasi kara mata reireia.

⁸ Keri ge ku talu habaa haia tana linge na ahamu
ke vagma ku nia na taoniani a nigua na lei
baubahu vahola tana lei bongi soko.

62

Vania na tinoni gehe linge: nia Jeduthun, na lin-
gena David.

¹ Inau tu nia kabu beto sono na pitu dilaana God.
itatana te mai a nigua na vola maurihali.

² Agaira heghena vamua nigua na vatu ngasi
mana vola maurihali.

Nigua vatei tuturi kauha ge ke mua alealeu na
hava.

³ Ara subo ghagua na levunimate tara koukolu,
Agaira udolu tara tabotabo ge kara va mateu.
Itadira gaira Inau te vaghau vamua na vokovoko
tara durakei horua pana pilupilu te aleale.

⁴ Ara padalaghinia ge kara talu horuu ta nigua na
malei haba.

Ara nia rivurivu na tutugu sorisoriagu.

Ara doloviu ta nigua na reirei,

Hauva, mara [sukaghiu]/[bosa dikalau] tana to-
badira.

⁵ Inau tu nia kabu beto so na pitudilara God,
nia nigua na ghanaghana dila itatana gaia.

⁶ A gaia heghena vamua nigua na vatungasi mana
vola maurihali;

Nigua vatui tuturi kauha ge ke mau alealeu na
hava.

⁷ Nigua na vola maurihali mana talu mava
te va butu mai itatana God heghena vamua.
A gaia te nigua na vavola, na vatu ngasi te na
ghagua na kana
ke mua hagalo sodou.

⁸ Ighau nigua na vure, kau talu mavaa gaia tana
lei bona ni bongi soko,
Kaikavi horura vania na tobamu, nia God, dida na
vavolaghita tana vahaghitaili.

⁹ Vuivuni tadira tara haba dato me riti tadira tara
pari sosoko,
te mua vaghara siki totobo tana matana.

Ge ko taboa na mavadira ke,
A gaira tara mamala vulea na kolukolu ni ghuri.

¹⁰ Kau bei tabotabo ge kau nia lologho au na gito,
Ma ge a nimua na lologho ke sule ghahagha ke,
kau bei nia gea ge ke puku ni totobo tana volamu.

¹¹ A God te kokoe tatavahalea tua,
me subo ni bona tua tu rongovia Inau:
Na maana mana laga a nimua Ighoe God.

¹² Na dolo te mua sosokogha, Ighoe Lord, a nimua.
E utuni sughua to detera na lei tinoni soko
taonighi na lei totobo tara gonighi.

63

Na linge ni David, te gerea tana bona te kabu tana
bona mamaha ni Judea.

¹ Aghe a God, Ighoe ke a nigua na God;
Inau tu kene ngangatagho.
Na tarungagu te nigho hanga inu,
Na huligu te udolu te nigho ghaghua ngangata

tana bona mamaha eni
te taho iga na beti mana ghai.

² Inau tu righigho tana bonamu te tabu
mu taholaa gatu na ladamu mana rongoraghamu.

³ A nimua na dolo te mua sosokogha
te uto itagua vulea na vola heghena:
Ivei tu nia na holohabamu!

⁴ Inau ku talumavagho tana lei bongi ni volagu
udolu,
mu hau datoï vanigho rana limagu ta nigua na
kokoeliulivuti.

⁵ Ighoe to togotogo na volagu vulea na lologho au
tana vanga ghania.

Inau ku holohabagho nia na lei linge ni togotogo.

⁶ Inau tu ghanaghanagho tana bona tu maturu,
tana bona tu koli tana ghimegu.
Ku kabu hodo ma ghanaghanagho tana bongi
udolu.

⁷ Inau tu ghanaghanaa taonia ivei to nia na
hangagu:

Inau u nia linge na togotogo tana ungaunga ni
rana ghatamu to nighi pilupungisi.

⁸ Inau tu tumurigho;

Na lima madolomu te tabe ngasiliu utou.

⁹ A gaira tara padalaghi ni haurakeagu kara luvu
parihai.

Kara ponulu horu tana lalo sara ni pari.

¹⁰ A gaira kara nia mate na isi,
ma kara liliu ni ghadira na vanga na lei maumanu.

¹¹ Hauva ka, mana vunaghi haba ke rivurivu
itatana God.

A gaira udolu tara ghanaghana taluutunia kara
holohaba,

Marana sorisori kara kabu hodo.

64

Vania na tinoni te gehe linge; na lingena David.

¹ Ghe a God, varongohia mai nigua na lei kokoe ni dikalio tana vahola.

Ko bei lubatia didira na lavi mataghu ghagua na levunimate ke laga vuleu.

² Ko pilupungisiu ta didira na lei padapadalaghi dika rana tangohahi hahi,

Ta didira na ghanaghana ni samalaghi ara hei ara gehegehe dika.

³ Na lei lapi vavangana didira na isi kara nighi lalou:

Didira na lei kuali kara nighi memene na lei kokoe dika.

⁴ Ara vanavana tana pepo koluadira rana lei tinoni te taho na heaheadira.

Ara mua loghoa siki mataghu mara tarahara nia na pepo.

⁵ Ara sopa vei hahangai na goniani na lei lutu dika mara padalaghinia ivei kara nia gonidikaladidira na lei tari piti.

Ara huahuati, “Ahei ke tangomana na righikaleana?”

⁶ Tana bona tara padalaghinighi na lei totobo dika tara gonighi ke,

Ara bosa mara ghaghua,

“Ighita ta padalaghi nia na puku ni padapada.”

Na toba mana ghanaghana ni tinoni tara pegope-gogha.

⁷ Hauva ka, ma God heghena vamua ke vanahi horura.

Ara mua ghanaghana kalea, nina na kuali ke [sulu/sulupa] volara.

⁸ Na lei kokoedira ke ghoi ririu pulohi vanira me ke haurakera.

Agaira udolu ara hei kara righia te kale na ghanaghana eni,

kara bosa dikalara ma kara birubirui na uludira.

⁹ Ma gaira udolu kara nia tughuru na talumava, na ladavaghinia nina lei gehegehe a God, tara righi kalei na lei totobo mamataghugha te gonighi.

¹⁰ Ara hei tara mua gehegehe vania na God sorisori,

Kara rivurivu itatana na Lord,

Ma kara ungaunga itatana.

Mara hei tara gehegehe maemane kara holohaba gaia God.

65

Vania na tinoni gehelinge: A nina na linge David.

¹ Ghe God, Ivei vaho tua te vagha na mavana na holohaba ia,

a nimua na holohaba i Zion.

Ighai kai vakalei a nimami na lei baubahu vanigho.

² Nia ighoe to bosa tughuni nimami na lei kokoeli-ulivuti,

mana vure subo udolu kara kokoe mai itamua.

³ Na palu te vonughighi na tobamami,

ko talu keha udolui vanighai.

⁴ Ivei vaho tua te vagha na togotogo va

vanira ara hei to vilira ge kara lavi dutuvira mau itamua.

Agaira tara kabu ilokana nimua na bona tabu.

Vaho tua te vagha na togotogo

tu gonidila vanighai ilokana nimua na vale ni
kokoeliulivuti te tabu.

⁵ Ghe God, na vavolamami, Ighoe to bosa tughu
nimami na lei kokoeliulivuti nia na lei
gehegehe ni talumava.

Ara hei soko tana maramana tara ghanaghana
dilagho ighoe

Haba va rahei tara tona sagau tana tahi oka.

⁶ Ighoe to vuhai na lei ghotu nia nimua na maana
mo voko pungisia nia na hulimu vaghaa na lei
totobo ni gehemate,

na laga te au vule.

⁷ Ighoe to va betoi na lei tangitangi ni tahi oka,
kolui na lei tahi karaha
tara malumaluate ma didira na ghughu na lei
kema to va holo.

⁸ Agaira tara kabu tana sosokona na maramana
tara tughuru ilokana na talumava nia
nimua na lei gehegehe te haeharegha.
vuivuni ivei te va sogha mai ga na aho ritini te va
hu iga,

Ighoe to tabe datoi na lei ghuughuu ni togotogo.

⁹ Ighoe to vulivulia mo righitaonia na maramana,
O nia ge sosodo me varangagha.

A nina na lei daidari a God kara mua mamaha
Gaira tara nia hevei na mola ni vuavua tana bona
ni siosio,

te vagha to arelavaghinia Ighoe ge ke ghaghua iga.

¹⁰ Ighoe to nighi na lei bona ni Subasuba
tara maghura babui ge so bongighi na beti nia na
uha,

Te oboi na lei ghotughotu me taotaoni na lei tate-
tate.

Ighoe to malua tea na maramana nia na kabu

mo vautoi na lei vuavuana tara subo au vule.

¹¹ Ighoe to vahea na pitiulu ni togotogo na niulu nia na mola ni ghegheli mana siosio; Sughua na malei sakutua te ngutu te vonughia me au vule.

¹² Na tautalu asi te liliu me vaghaadira na buburu maumauri na lei maumanu, mana lei lighilighi ni ghotu te vonughighi na togotogo.

¹³ Na lei bona okaa ni buburu maumauri tara pupulua nia na lei ovuovu ni Sheep, mana boboko tara harai nia na vuavua. Agaira udolu tara ghaeghahe dato mara nia lingelinge na togotogo.

66

Vania na tinoni gehelinge: na linge, na Linge holouto.

¹ Na lei maramana talighu, ko nia ghaghua dato na holouto togotogo vania God.

² Linge na ladana mana rongoraghana na ahana! Talutatea vania na maramana udolu na rongoraghana.

³ Bosa mo ko vania God, Ivei vaho tua te vagha a mavani nimua na lei gehegehe! Ghamua na lei kana tara mataghu vaghara na kau polo ighuna ta nimua na mana te laga au vule.

⁴ Na lei totobo soko iani pari kara holohabagho kara linge na vatei holoutoamu, kara nia ghaeghahe na ahamu tana lei linge ni holohabamu.

⁵ Kau mai, ma kau vaevanea na hava a dida na God te gonia,

Ivei vaho tua te vagha na butuli sule ngangata,
te gonighi vanira nina na vure!

⁶ Agaia te nia na horara sisi ge samavoka,
mana halautu ighobuna te mamaha:
ma nina na vure tara sakusaku tua halavu levu ni
pari mamaha.

Mai ma ka togotogo itatana ahei agaira na tinoni
ia eni.

⁷ Nia nina na maana te laga au vule,
agaia ke huhuli ke va me vaa.
Agaia te mata reireighi didira na lei gharasu na lei
kema!

Bei lubatira na diu bosa ke sule ghalagha tara mua
taotaoni.

⁸ Lubatia na maramana talighu ke vautoa dida na
God,
ma kara nia linge ghaeghahe dato na holoutoana.

⁹ Tana limana te kaputia na volada,
me righitaonighi na lei tiola tana saisarikiba.

¹⁰ Ghe God, Ighoe to tabotaboghai;
Ighoe to va marabughai vagha na marabuna na
silver
tara apo marabua tana vatei marabuana.

¹¹ Ighoe to lotighai ilokana nimua na vugho
mo pitia tana vuvungamami na kaukauli ni tinoni
lutu.

¹² Ighoe to goni dilai na lei ovu ni kisumate
ge kara turi bitai na lei hulimami tara tautaruha.
Ighai tai tona potai na lake mana lualua.
Hauva, mo lavighai va tana bona te subo au vule
iga

nimua na hevei ghe a God.

¹³ Ge ku vakalei na lei baubahu tu nighi vanigho
tua,

Inau tu nia mai vanigho na sukaghi kekere
ta nimua na vale te tabu.

¹⁴ Eo, na lei baubahu hola tu gonighi
to rongoviu tana bona tu ghahau ilokana na va-
hola sule.

¹⁵ A keru vaho tua na pukuna ge u nia sukaghi
vanigho na sukaghi kekere.

Na bolo te marabu me korukoru vulei nigua na lei
bolo soko

te vagha na kokolo uruurua to lavipangotia.

Mu ku nia sukaghi na lei buluka mana goat.

¹⁶ Ighau udolu tau nia kikinima God,

kau mai ma kau vaovarongo

mu ku tughunia vanighai na hava te gonia vaniu,

¹⁷ Inau tu nia ngangaraha dato vania na hahanga,
mu holoutoa tana bona tu kokoe.

¹⁸ Ge ku mua toghia na palu tana tobagu,
a nigua na Lord, ke mua ghoi rongoviu.

¹⁹ Hauva ka, ma God te varongohiu!

Agafia te kabu varongohiu ta nigua na kokoeli-
ulivuti.

²⁰ Holoutoa God, te mua nia hughu nigua na
kokoeliulivuti,

me mua lavi keha a nina dolo te mua soko buto
itagua.

67

Vania na tinoni gehe linge: na linge ke tona kolua
na lei totobo ni gougonu tara logo ghalo.

¹ God ke arovighita me ke va tabu ghita,
Me ke tatea na marara ni matana nia na kulaku-
lagha i vuvungada.

² Ma ge na lei nilabumu kara ghilalai talighutia na
maramana

mana nimua na maana ni vavola tana lei bae-
basena na maramana.

³ Na lei kema kara holoutogho ghe God.

Eo, na lei kema soko kara holoutogho.

⁴ Ivei vaho tua te vaghaa na rivurivu kara loghoa
na lei kema soko,

kara nia lingelingi na togotogo,

na pukuna to hulira nia na lutu maemane

ma taghaoa na lei gehegehe ni maramana talighu.

⁵ Na lei kema kara holoutogho ghe God.

Eo, na lei kema kara holoutogho.

⁶ Ge na maramana ke nia hevei nina na halilaghi,

Ma God, dida na God, ke vaheghita nina na vauto
ni sosodo.

⁷ Eo, God ke vautoghita,

mana lei vure soko talighutia na maramana

kara nia kikinima gaia God.

68

Vania na tinoni gehe linge: Nina Linge David

¹ Ko tughuru dato, Ghe God,

mo ko havukaghinira na lei ghamua na kana.

Lubatira gaira tara mua liona God hava sama ni
vola.

² Ko riu kehara vagha na ahu te ghurihi kolilia na
ghuri.

ko nira ge kara obo vaghara na soi ni midua tana
lake.

Lubatira rana tangohahi kara taghara tana
matana God.

³ Lubatira rana tinoni taluutuni maemane

kara rivurivu,

lubatira ge kara rivurivu tana matana God.

Lubatira ge kara nia rivu na togotogo.

4 Lingea na linge ni holoutoana God vania na ahana!

Kau nia linge ghaeghahe dato na holouto vania agaia te sopou i vuvungani na lei ghobaghuli.

Na ahana gaia, Lord,
togotogo ma kau rivurivu tana matana!

5 A tamadira tara mua tamagha,
mana pilupungisi vanira rana lei vinekama mate sasani.

Aeni gaia God, na valena te tabu.

6 God te talugonira te aroha na tobadira mara kabu sagau tana lei binaboli;
gaia te va hera na tatavahale rana kabu pipiti me va hera na togotogo.

Ma vanira rana diu vetena,
na ngengere mana vahaghitaili vamua te gonidila vanira.

7 Tana bona te huli rughu horura nimua na vure tana komu Egypt,

Ghe God, Tana bona tau tona potaa na tautalu asi.

8 Na maramana te anuanu,
mana uha ni kokou te kovala horu mai tana matamu,

Na God ni Sinai.
tana matamu, Ighoe God ni Israel.

9 Ighoe to nia hevei ma na uha te mua soko butu,
Ghe God,
ge ke va vuli malobui na lei raurau tana komu ni baubahu.

10 Tana komu keri nimua na vure kara kabu,
mai kolua ghua nimua na lei uto, Ghe God,
Gonidila vanira nimua na vure tara liogu na hanga.

11 Na Lord te bosa tatea na laga vule,
mana lei ovuovu ni vinekama

tara nia ghughu na rongorongo te togotogogha.

12 Na lei vunaghi haba rana kana kolura didira na
ovu ni kisumate

kara sama havukaghi keha, marana lei vinekama
ni Israel

tara tuvalighi na lei totobo tara lotighi.

13 Sakai mana tana ghanara tana lei vatei ghoru
kolu ni sheep,

itaeni agaia tara sarora nia na Silver mana Gold.

Vaghaa na kavuku te kuvihia nia na ghatana.

14 Na puku ni maana te havukaghinira na lei vu-
naghi haba

tara kanahaghinia vaghara na pughupughuna na
bihi

tana bona ni maraghata vuvungana na ghotu Zal-
mon.

15 Na lei ghotu ni Bashan tara haba vagha na
vunaghi,

tara tughuru bebeta dato i lokana na parako.

16 E ghua ge au reirei vaghaghau tau mua tango-
mana,

Ighau na lei ghotu tau mua maheboa va tana
ghotu Zion

na ghotu God te vilia ge ke ghaha iga,

A Lord heghena ke ghaha iga ke va ma va?

17 Te talighutia na togha mana togha ni taitakiro,
tara mua tangomana na idumiani;

A Lord te butu mai tana ghotu Sinai

me va haghe tana bonana te tabu.

18 Tana bona dato tana malei haba i kokou,

ighoe to hulira na ovuovu ni tinoni tara kabu
pipiti.

Na lei vure tara va hegho na dolo,
haba va agaira tara nigho ghighirou.

A Lord God ke kabu ighobuda iani taeni.

¹⁹ Holoutoa a Lord, holoutoa na vavolada God!
Agaia te bolo ghalagha ghita tana luhuna tana lei
bona soko.

²⁰ Ghada na God, na God te vavola.

A God, puku ni haba, te vavolaghita tana mate.

²¹ Hauva ka, A God ke paruhai na uludira tara
kanahaghinia,

me ke gholahighi na lova ni uludira

ara hei tara dolovia na lei gehegedira tana dika
tara mate tua.

²² A Lord te ghaghua,

“Inau ku lavi rughu horua mai na lei ghaghua na
kana sania Bashan,

Ku lavi datora sania na boro ni horara.

²³ Ighau, nigua na lei tinoni,

kau sani na tuamiu nia na ghabudira,

hughua nimiu na lei kau kara lavighi na
tunuvadira!

²⁴ Na lei tinoni tara ghilala na tonatonamu, Ghe
God,

Na tonatonana nigua na God, mana vunaghi haba.

Tana bona te tona va tana bonana te tabu.

²⁵ Ara hei tara lingelinge tara pala inagho,

Mara hei tara gougonu taonighi na lei linge tara
pala i muri;

kolura na lei tahula tara pupu mara taberuru.

²⁶ Holoutoa God, Ighau udolu rana Israel;

holoutoa a Lord te hevei na lei totobo ni vola soko
vanira rana Israel.

²⁷ Kau righia, na kemana Benjamin na kema pile
kikia te ghidevia na halautu.

Mara mai na oвуovu sule ni tinoni huhuli tana
kemana Judah
maia na lei tinoni huhuli tana kemadira Zebulun
na Naphtali.

²⁸ Vetena vania nimua na puku ni maana, Ghe
God.

Talutatea nimua na maana, Ghe God.
Te vagha to ghaghua iga tana bona te padi.

²⁹ Ara nia mai didira na lei dikalio
na lei vunaghi haba ni maramana
vania nimua na vale tabu ni Jerusalem.

³⁰ Ko va betora na lei kema raeni
tara kanahaghinigho na lei maumanu asi raeni
tara hogho vuri tana lei hughuru ni ale;
na lei buluka sule raeni ighobudira na lei daledira
tara lugulugu.

ko talumuria agaira tara nongia dida na dikalio,
ko havukaghinira na lei kema tara talunagho tana
bona ni kisumate.

³¹ Lubatia Egypt ke nia mai kolu nina hevei na lei
totobo ghaugharugha;
lubatia Cush ge ke tualaghi tuturu nia nina hevei
vaniana God.

³² Ighau na lei kinakabu ni maramana, kau linge
vania God.

Nia linge na holouto vania a Lord.

³³ Linge vania a gaia te sama halavu i paleva levu
tana na lei kinakabu haulaghi ni kokou,
Na talama ni ngangatana te tagumu mai tana
parako.

³⁴ Bosa tatea vanira na lei vure soko Ivei te vagha
nimua na maana God.

A nina malei haba ke hinarira horura rana dalei
Israel.

I kokou na lagana te au vule.

³⁵ Talu mavaa God ta nina na malei tabu.

A God ni Israel te nia hevei na maana mana laga
vanira nina na vure.

Holoutoa gaia God.

69

Vania na tinoni gehe linge: nina linge David, linge
taonia na tangi ni hinuluna, “Lei pulaoa.”

¹ Ghe God, ko vavolau, na beti ni ghaghari te
saravia tua na Inau.

² Inau tu kiki mua mu belulu horu tana bona te
maluate lee,

u mua tangomana na kene sodoana siki totobo ku
tuturi kauha iga.

Inau tana tahi lalo, mana tavena na beti te kuvi-
hiu.

³ Na tangi ngangaraha ni hahanga te nia kukulu ni
ghurigu;

na sosoniagu te mamaha ma ka rago kolu.

Rana matagu tara nia tabu na tangi ni dikalio,
na pukuna nigua na God ge ke hangau.

⁴ Agaira tara niu ghighirou tabo tana subo au vulei
na lei vuvulu ni ulugu.

na lei ghagua na kana raeni tara kene taoniu ge
kara haurakeu tara goni tabei.

A gaira tara gunaliu nia na sorisori,
tara nongia na lavi oliana na hava tu mua gitoa.

⁵ Ghe God, ighoe to ghilala tua ivei te vaghaa na
bulegu;

kara mua tangomana na polo itatana matamu na
lei palugu.

⁶ Ko bei lubatira agaira tara talu mavagho ge kara
saisari kiba

na pukuna Inau, Ighoe, Lord, puku ni maana, te
haba.

Ko bei lubatiu ge ku gonia vanira siki totobo
ge kara vatei maamaagha, Ghe God ni Israel.

⁷ Inau tara lavi buleagu mara lavi maamaagu nia,
na pukuna Ighoe tana reireigu na gegerena na
kabu rurughu iga.

⁸ Hughua na lei puku ni hoghogu
tara vaghara tara mua ghilalau,
E vaghau na tinoni komu keha tara nia na pa-
heagu.

⁹ Na nilabu ni valemu te vavu tana lokagu;
vaghaa keru ke, agaira tara bosa dikalagho ighoe
ke
tara bosa dikalau ghua Inau.

¹⁰ Ara batobatou tana bona tu dikalio
mu matura toro tana matana a Lord.

¹¹ Tana bona tu nia pupulu na pupulu ni roku
ge ku talutatea nigua na dikalio, agaira tara bato-
batou.

¹² Na lei vure ni komu ni vure tara niu tutugu,
mara lingea na lingegu agaira udolu tara Inu bule-
bule.

¹³ Hauva ka, mi nau tu tona haliu so
ta nigua na kokoeliulivuti vaniamu, Ghe Lord,
Tu ghanaghana dila ge na bona ni aho eni tua
ko tatea vaniu nimua na kulakulagha tana ha-
hanga.

Ghe God, ta nimua na dolo te mua soko buto,
tughu vaniu mai ta nigua na kokoeliulivuti
ta nimua na hahanga ni togholuvu.

¹⁴ Ko hola kehau tana nenepa;
ko bei lubatiu ge ku ghoi lulumi horu ghua!
vavolau itadira tara nia ghighirou,

mo ko holo kehau tana lei beti lalo.

¹⁵ Ko ba lubatia na tave ni beti ge ke luvuhiu,
pa kara sonomiu gea na lei beti lalo,
mana taripiti ni mate ke taghalaghiniu.

¹⁶ Ighoe Lord, ko bosa tughuni na lei nigua na
kokoeliulivuti,
nia nimua na dolo te mua soko buto te utoutoa lee.
Ko ririu mai mo ko righitaoniu,
nia nimua na veiarovi tara subo au vule lee.

¹⁷ Ko bei polo vania nimua na ghairau;
ko mina mo ko bosa tughu vaniu,
Inau tana gunaguna sule ngangata.

¹⁸ Mai mo ko vavolau;
ko niu ge ku tatavahale itadira na lei ghagua na
kana.

¹⁹ Na lei kokoe batobato tu lagavulei to ghilalai tua
ighoe,
na kabu rurughu mana vatei maamaagha.
Ighoe to righi kaekalera tua na lei ghagua na
levunimate,
mo ghilalai na hava tara kokoei.

²⁰ Na tobagu te kurusu na pukuna didira na lei
kokoe horu,
mu mua loghoa siki ghanaghana dila.
Ghe a sakai na vaovarongo ni tinoni ke tatei na
balu veiarovi;
ge a sakai vamua na tinoni ke ririu pulohi me ke
togholuvuu.

²¹ Hauva ka, mara heu na vanga te mali;
mara haua vaniu na wine mali ge ke va uto pilea
nigua na mangahau.

²² Ge na bela ni vanga tara subo au vule te gonidila
vanira
tana matadira ke liliu ni taripiti ni tinoni.

Ma didira na tinoni ni righitaoni ke ghoi liliu ni taripiti.

23 Ko rorodoi na lei matadira ge kara bei nighi vaevane mo ko nira kara lugu.

24 Kovala horua mai nimua na rutu i vuvungadira, ko ghani taghalaghinira nia nimua na rutu papara.

25 Ko nia na komudira ge ke Olina mana lei vaevaledira kara kokoba.

26 Vanira agaira to hera tua na totoro, agaira tara ghoi savungighi nia so na lei kokoe horu tana sosokona, ara nia batobato na vahaghitaili te kalera agaira to nira ghighirou.

27 Ko vahikolui na lei paludira me ke dato na ovu ni, mo ko bei va hera gea na tatavahale.

28 Ko durakei na ahadira tana buka ni vola, ko bei taladira ge kara idumi kolura itadira tara kabu marabu.

29 Inau tu kale totoro mu vahaghitaili, ko vavolau, Ghe God, nia nimua na maana ni vavola.

30 Ghe Inau ku holoutoa na ahana God, nia na linge, mu ku talu habaa gaia nia na holoutoana.

31 Nia te vagha keri, Inau ku holoutoa a Lord, vulea na niana sukaghi na dalei buluka pana niana hevei na buluka te kalagha me base na ghughuna.

32 Agaira tara talumurira kara vaevanea a Lord, ta didira na lutu ma kara nia togotogo. A gaira udolu tara kakaea nina na hahanga God kara kabu tana togotogo.

³³ A Lord te rongovighi dato
 didira na lei kokoeliulivuti
 agaira ra nia tara liona na hahanga
 e mua tiba kehara ra nina tara vahaghi tadira.

³⁴ Kau holoutoa agaira,
 Ghe na kokou mana maramana i pari iani pari
 na lei tahi mana lei totobo soko tana gharasu
 ilokana.

³⁵ A God ke vavola Jerusalem
 me ke kisu olighi na komu ni Judea.
 I kakeri ku kabu iga nina na lei vure
 ma kara vunaghi pungisiu na bona mana pari.

³⁶ Na lei vaivarira agaira tara taonia
 agaira kara logho tughua na bona mana pari
 Maia ghua tara dolovia agaira kara kabu uto iga.

70

Vania na tinoni gehe linge: na linge ni David, Te
 nongia God vagha eni:

¹ U nongi ngangatagho, Ghe God, Ko vavolau.
 Mina mina mai, Ghe Maghutu, mo ko hangau.

² Ko niu Inau ge ku laga vulera agaira tara mina na
 durakeagu
 ge kara nia vatei mamaagha.

ko nira a gaira tara nia oboobo nigua na lei vahola
 kara nia ririu pulohi na kaukauli.

³ Ko lubatira ge kara nia kanoragha didira na maa,
 Nia tara bosaa, “Aha! Ighita ta labe kalea tua.

⁴ Ge ara hei kara kene taonigho ighoe
 kara nia vonu na togotogo mana rivurivu.
 Ma ge agaira tara dolovia nimua na maana ni vola
 kara ghughu talu, ma kara ghaghua, “God te haba
 vule!”

⁵ Hauva ka, mi nau tu bona mua liona na hahanga,
 U nongi ngangatagho Ghe God, ko mina mo ko diki
 heu na pile hahanga.
 Ighoe a nigua na hahanga mana togho luvu,
 Ighoe Lord, ko bei motomoto.

71

- ¹ Ighoe a nigua na hahanga ni vola, Ghe God, ko
 bei lubatiu ge ku nia kale torotoro.
- ² Vavolau tana vahaghitaili, ko pilupungisiu
 itadira na lei ghagua na kana;
 Ighoe to maemane, ko talu kulimu mai itagua ge
 ko varongohiu,
 mo ko niu tatavahale tana kaukauli.
- ³ Ge ke vaghagho na vatu ni pilupungisi vaniu,
 to lavipangotiu haia iga,
 ko nia hevei na bosa ni vevetena ge ke vavolau.
 Ighoe nigua na vatu ngasi mana vatei tuturi
 kauha.
- ⁴ Ko vavolau ta didira na maana na lei tinoni dika
 Ghe God.
 Ta didira na lei hughuhughu na lei tinoni dika tara
 kana haghiniu.
- ⁵ Ighoe heghemu vamua, ghe Lord, a nigua na
 ghanaghana dila.
 Tana pileaghai mai tua ghe Lord, Inau tu
 ghanaghana ngasi.
- ⁶ Eo, Ighoe to kabu koluu mai tua tana vahuagu,
 mi tana kutuna tinagu,
 Ighoe to righitaoniu mai tua mughua ge u holouto-
 gho.
- ⁷ Na volagu ke, na vavaghaha vanira tara subo;
 na pukuna ighoe ke a nigua na laga mana
 pilupungisi.

⁸ Keri ge ku mua ghoi beto tua na holoutoamu;
Inau tu talutatea na ladamu tana dani udolu.

⁹ Mi taeni, tana tonikamagu, ko bei talu kehau.
Ko bei saniu tana bona ku kubolu na lagagu.

¹⁰ Na lei ghagua na kana tara niu vaevane kolu,
gaira tara padangi koukolua na mateagu.

¹¹ Ara bosa mara ghaghua,

“A God te talukehaa tua,

Gatu ma ka lavia tua,

na pukuna te taho tua siki sakai ke ghoi hangaa.

¹² Ko bei kapu sagau, Ghe God.

Mina mo ko hangau ghe nigua na God.

¹³ Ko va hera na totoro mana haurake
agaira tara hughuhughu.

Na mamaagha mana totoro ke sarora,
agaira tara liona na ghighirouagu.

¹⁴ Hauva ka, mi nau ku talua haia so itamua nigua
na ghanaghana ge ko hangau,

ke papara nigua na holouto vaniamu.

¹⁵ Inau ku bosa vanira na lei vure soko a nimua na
kabu marabu.

Inau ku ladavaghinia nimua na maana ni vavola.

Nia Inau to laga vuleu tua na lei totobo soko to
gonighi vaniu.

¹⁶ Nimua na lei gehegehe tara mava ngangata,

Ghe Lord, puku ni haba.

Ku holoutogho nia.

Inau ku kokoea vanira na lei vure soko,

ge ighoe heghemu vamua to maemane mo to uto
lee.

¹⁷ Tana pileagu mai vaho tua to vuivuni ni tara-
iagu tua Ghe God.

Mi nau tu mua beto tua na bosaana vanira na balu
nia na utoni na lei totobo to gonighi.

18 Mi taeni Inau tu tonikama tua me vuare tua na vuvulu ni ulugu,

mo ko bei talu kehau gea ghe God.

Inau ku ladavaghinia nimua na maana tara vavata vaghana eni;

nimua na lei butuli sule ngangata vanira agaira tara mai i murigu.

19 Na lei nimua na gehegehe uto, Ghe God, tara riti i kokou;

Ighoe to gonighi na lei totobo utoutoa,

Ahei ke nigho tautau pa ka Ghe God?

20 Ighoe to talagu ge ku nighi vahaghitaili na lei vahola,

hauva ka, mi ghoe ko ghoi talu goni oliu sono tana vola

mo ko sake datou tana bona ni giluu.

21 Ighoe ko ghoi talugoni oliu ghua,

haba va, tana talu mavaa sule ngangata

mo ko ghoi togho luvu ghua.

22 Keri ge ku holoutogho nia na tigitigi mana ghalevu.

Na pukuna to talua nimua na taluutuni

ta nimua na lei baubahu, Ghe God.

Inau ku nia linge vanigho na ghalevu ghalo.

Ighoe na puku ni tabu ni Israel.

23 Inau ku nia ghaeghahea na togotogo

mu ku nighi lingelingi nimua na lei holouto.

Ighoe to vavolau Inau.

24 Tana dani udolu, Inau ku tughunitatei na lei nimua na gehegehe tara marabu,

ge ara hei soko tara tabotabo ge kara niu ghighirou tara mamaagha mu laga vulera.

72

Nina Solomon

¹ Ghe God, Ko vahea na dete maemane na vunaghi
haba

mana maemane haia vania na dalena.

² Ko hangaa ge ke detera nina na vure nia na dete
te maemane;

me ke sakai vamua tua pa vata ni talugoni kara nia
vanira na lei tinoni bona.

³ Na lei ghotu kara nia totobo na uto vanira na lei
tinoni soko

mana na lei ghotughotu kara vavangagha.

na pukuna na vunaghi haba te gehegehe uto.

⁴ Ko hangaa ge ke tughuru pungisira rana bona,
ke vavolara na lei daledira tara tinoni na hahanga,
me ke turibitara tara kana haghinira.

⁵ Ge me ke vola me ke kabu vuivuni tana soghaana
na aho ritini tana huana,

maia ghua taonia ge mararana na vula tana lei
parako.

Eo ke va me vaa.

⁶ A nina na bubulo ke vagha na bihibihina na uha
tana bona ni uhauha vagha na tudutuduna na
kabu te vuhavuha na maramana.

⁷ Ge ma gaira udolu tara kabu uto kara totolo dato
tana lei bongina.

Ge mana uto kara varangagha koekobe tana
sosoko ni bona ni bongi.

⁸ A nina na malei huhuli ke saroi na lei tahi oha
soko,

mi tana tavetave ni beti me ke riti tana sosokona
na maramana.

⁹ A gaira tara tona tana bona aroha kara tua laghi
tuturu tana matana;

rana lei ghana na kana kara tumu horu tana
pughu ni pari tana matana.

10 Na lei vunaghi haba ni paleva bokona Tarshish
maira na lei koukomu kara vahea didira na lei
kokoe ni talumava mana holouto.

na lei vunaghi haba ni paleva uluna Sheba,
ma Sheba kara vahea didira na lei hevei lee tana
dolo.

11 Na lei vunaghi haba soko
kara tua laghi tuturi tana matana mana lei kema
soko
kara gehegehe vania.

12 Agaia ke vavolara na lei tinoni bona
tana bona kara tangitangi vania;
agaia ke hangara tara vahaghitailira,
tara mua pukua siki sakai ke pilupungisira.

13 Agaia ke vavolara rana lei lugu mai
tara liona hahanga ta nina na veiarovi.

14 Tana pepopepo mana vahaghitaili ke vavolara
iga,
na pukuna na voladira te puku ni totobo te
utoutoa va itatana.

15 Na vunaghi haba ke daro na volana!

Ge ma ka vahea na Gold ni Sheba.
Na lei vure kara kokoeliulivutia haia
ma kara vautoa agaia tana dani udolu.

16 Na lei raurau ghania kara subo au vulea tana
komu mana bona,
tana lei potopoto ni ghotu ghua kara totobo dato.
Na lei ghai ghania kara totolo te vagha tara
ghaghua iga i Lebanon,

Tara suaka dato te vagha na buburu tana leghai.

17 Na ahana na vunaghi haba ke tona haliu ke va
ma vaa;

ke tona haliu soni i sarana na aho koekobe tana
luvuana na maramana.

Na lei kema soko kara vautora, na pukuna agaia
ma kara vahea na holouto.

¹⁸ Vautoa na Lord God, na God ni Israel.

A gaia heghena vamua te gonighi na lei totobo uto
lee tara vaghai rakeri.

¹⁹ Vautoa na ahana tana ladana mana ngengo
vaghana ke va me va!

Na maramana talighu ke vonughia na ladana
mana rongoraghana.

Amen, Amen.

²⁰ (Aeni te sosokoa a nina na lei kokoeliulivuti a
David, dalena Jesse.)

Buka Tolu 73-89

73

Nina linge Asaph

Nina utuni God

¹ E utuni God te dolovira rana Israel,
Ma gaira ghua te marabu na tobadira.

² Hauva mi nau eni te dutuvia na sivi nigua na
ghanaghana mava:

Me kukulu tua nigua na taluutuni.

³ Na pukuna tu nira ghaghana rana talu nagho
Tu righira rana dika te uto vanira na vola.

⁴ A gaira te mua kalera siki vahaghitaili.

Tara laga mara vola uto so.

⁵ te mua kalera siki gunaguna,
mara mua sodoa na vola te vaghara na balu.

⁶ Te haghavira na talunagho na tobadira,
mana haurake te saopoa na voladira.

⁷ Tana tobadira te va rughu horu mai na dika.

mi tana liodira tara nighi viri na lei ghanaghana
te mua marabu.

⁸ Ma gaira tara kia haghinira na vure, mara bosa
dikalara,

Na talu nagho te nera ge ra dikalara na balu vure.

⁹ Ma gaira tara bosa dikalaa God i kokou:

maru bosa ke, ma gaira tara vunaghina na mara-
mana talighu ghua.

¹⁰ Keri vaho ge a nina vure God tara vuha ririu
vanira,

Mara lioni ngangata na taluutuniani na lei totobo
tara bosai vanira

¹¹ Ma gaira tara bosa, “Ke mua ghilalai God na
hava ta gonighi.

Gaia na puku ni haba ke mua kenei.”

¹² Keri tara ghaghua igaa rana dika:

“te uto vanira so na vola, me sule so didira na
lologho”

¹³ E taho na pukuna tu mata reireia na kabu uto.

Mu mua gonia siki totobo te hahi.

¹⁴ God tana dani udolu to neu ge ku kabu vahaghi-
taili,

Mo neu na totoro tughu puipungi.

¹⁵ Ma ge Inau ku bosai na lei bosa raeni ke:

Mi nau tu perora vamua na lei kulamu na vure.

¹⁶ Keri ke ge inau tu tabotabo na kene ghanaghana
na hava na pukuna ge ra tangomana na vure
tangohahi.

hauva ka, me vahola ngangata vaniu ge ku ghi-
lalaa.

¹⁷ Mi ta sakai bongi vaho tu va haghe ta nimua na
vale tabu,

keri vaho ge ghilala na hava ke kalera na vure tangohahi raeni.

18 E utuni, Ighoe to talura tana halautu te madali, mo nera ge ra turi dororo tana tigetige mara tumu pari haia.

19 Na viti tua mara dudura horu: na mataghu te nera ge ra haurake.

20 Na voladira te vagha na maturu bole vamua: to rarai tana puipungi mo nia ponolio tua.

21 Me vaho ge u ghanaghana olia ivei te vagha na dikaagu inau.

Ivei te vagha na vahaghitaili tu righighi mai tua tana bona tu ghahau iga.

22 Inau tu bule mu vatei sikagha, mi nau te vaghau na maumanu te mua manahagha itamua.

23 Hauva mi nau tu kabu dutuvigho haia so, mo tabea na lima madologu.

24 Mi ghoe ko righi taoniu haia nia nimua na lei bosa ni vetena: tana sosokona ko holopangotiu nia nimua na ghanaghana mava.

25 Ma ahei vaniu i kokou, mi ghoe vamua? mu tu lologho tua ke, ma hei ku ghoi loghoa ghua iani maramana?

26 Na huligu mana tobagu kara labe sughua: ma God vamua na lagana na tarungagu Gaia te nigua kasila.

27 Ma gaira tara ghogho sanigho kara taghara: mi ghoe ko durakera tara mua taluutunigho.

28 Mi nau eni te uto vaniu ku varava ta God, ma gaia a Lord ke pilu pungisiu;

mu ku ladavaghinighi na lei totobo haeharegha te gonighi.

74

Na linge ni Asaph

Kokoeliulivuti ni Volaana na Mavitu

¹ God, e ghua ge o nighai sika kasila vagma eni?
Ge o rutu sule vanighai ighai kulamu na vure to righitaonighi.

² Ko ghanaghana, ighai agaira na vure to vilighai idania:

Na kema to huia ge ke nimua ni lologho!

Mo ko ghanaghana Jerusalem, na komumu to ghanagho igaa.

³ Ko sakutua tona tana lei sonitavu taeni tana komu.

Ko righia a nimua na bela tabu tara durakea ghamami na kana.

⁴ Iga ghamua na kana tara nia ngingili na togotogo ta nimua na valetabu.

Iga tara talu datoï didira na vikuviku na vaughilalana ni laga vule.

⁵ Ma gaira tara durakea na mataula te vagma na tinoni te tangi ghai tana tautalu.

tara toka horui na lei ghai nia didira na lei posu.

⁶ A gaira tara rimerimei na lei galegale: nia didira posu mana ivi.

⁷ Ma gaira tara durakea nimua na vale tabu, mara tungi lakena me tao pari.

mara metoa na bona ni holohabana na ahamu.

⁸ Ma gaira tara ghanaghana ge kara taghalaghi nighai,

ge ra kerei na lei bona tabu ni holohabana ga God.

⁹ Ighai tai mua righia siki vauvautu, me taho siki prophet ghua.

A hei tatada te ghilala na sosokona na totobo eni.

¹⁰ Lord, e ghua ge ra kia haghinigho daro bona ghamami na kana.

mo taladira ge ra batobatoa haia na ahamu.

¹¹ E ghua ge o hove na hangamami, me ghua ge mua gonia siki totobo vanighai?

¹² Mi ghoe God, a nimami na vunaghi mai tua tana vuivuni,

me subo na bona ta vavolaghai tua.

¹³ Ighoe to vokasia na tahi nia na lagamu.

Mo bohai na uludira na lei maumanu ni tahi.

¹⁴ Mi ghoe to paruhai na uludira:

mo kutira na lei maumanu ni bona mamaha nia na hulidira.

¹⁵ Ighoe to gonighi na lei vuravura mana lei beti toghotogho,

me va mamahai na lei beti tavetave.

¹⁶ Ighoe to gonia na bongi mana dani

mo gonighi na lei veitughu, na vuha mana aho ghua.

¹⁷ Ighoe to kobe voka na maramana:

mo gonia ghua na bihi mana papara.

¹⁸ Maghutu ko ghilala tara kiahaghinigho ghamua na kana:

Gaira tara mua manahana God, mara nigho sika.

¹⁹ Ko bei tona sanira nimua na vure tana limadira na ghadira na levunimate:

mo ko bei nira ponolio kulamu na vure tara vahaghitaili.

²⁰ Mo ko ghanaghana na baubahu te bahu ghai nia:

na gunaguna te kale tana lei piuna na komu, te pungi ga.

²¹ Ko bei nera rana vahaghitaile ge kara maa ma gaira rana bona maia te ulaghadira na hanga kara holohabagho.

²² God ko tughuru tate mai, mo ko nia barebare nimua na levu.

Ko ghilala rana bule, tara kiahaghinigho tana dani udolu.

²³ Ko bei nighi ponolio didira ge u ni rutu ghamua na kana.

na talama ni mangadira te tona haliu so.

75

Nia na tinoni gehelinge: na linge nina Asaph, Linge taonira na hulu (tangi na linge) “ko bei haurake.”

God te Dete

¹ Ighai tai holoutogho ighoe God.

Ighai tai holoutogho ma Ai ladavaghinia nimua na rongoragha:

mi ghai tai bosai na lei totobo uto to gonighi tua.

² God te bosa, “Inau tu talua tua na bona ni dete: Inau ku detera rana dika nia na maemane.

³ Tana bona te aleale na maramana mana vure te kanoragha,

Inau so tu tabe ngasilia na berena.

⁴ Mi Inau tu bosa vanira rana tangohahi, ge kara bei talu naghora:

mu bosa vanira rana dika, kara bei magharo ghua.

⁵ Ko bei haua na limamu ma na rutu vaa i kokou Pa ko bei kokoe hughuhughu mana bosa talu-nagho.

⁶ Na nilabu ni dete te mua va mai ulu pi boko: mi lau pi longa.

⁷ A gaia God heghena vamua te dete me hurukalera na balu, me mua kalera na balu.

⁸ A god te tabea na kapu tana limana: Ma kaikavi haghea na wine laga me rutu. Ma gaia te kovala na wine, ma rana dika tara inuvi soko.

⁹ Inau ku mua ghoi soko na bosana God ta Jacob. Mu ku linge holouto vania God ni Israel.

¹⁰ Ma God te ghaghua, “Inau ku pusi keha na lagadira rana dika, ma didira na maana rana maemane ke tona haliu.

76

Vania na tinoni gehe linge: linge kolua na lei ghalo ni gougonu. Na linge nina Asaph
God te lagavule haia

¹ A God tara ghilala i Judah.

Mara holohabaa na ahana rana Israel.

² Na komuna i Jerusalem.

Me ghahaa tana ghotu i Zion.

³ Agaia te goat sodui didira na lei kualo rana ghana levunimate.

maia didira tako mana isi mana lei totobo ni veitotoghoi.

⁴ God, Ighoe to rongoragha, mo vunaghi haba! tana bona to oli mai tana lei ghotu.

Iga to laga vulera ghamua na kana.

⁵ Ma didira na lei malaghai laga tara sagu keha kolui didira na totobo:

Mara matera tua me taho tua siki sakai ke ghoi kokoe vanighai mai taeni.

⁶ Ighoe God ta Jacob tana bona to pasara:

A gaira tara haehaghe i vuvungadira na horse tara tumu horu mara mate.

⁷ Ma keru te vaghaa ge subo tara mataghu nigho ighoe Lord,
me taho siki sakai ke tughuru tana matamu tana bona to rutu.

⁸ Mi ghoe to ladavaghinia nimua na bosa ni dete mai kokou,
vania ghamua na kana,
Mana maramana te mataghu me beto tana matamu.

⁹ Tana bona to detera tara tangohahi hahi mo hangara tara vahaghitaili tana maramana.

¹⁰ Na rutu ni tinoni te liliu ni holohaba vanigho ighoe

Ma gaira tara vola tana kisumate kara pangotia nimua na bongi ni savukolu.

¹¹ Kau va hea na Lord nimiu God na hava tau nia baubahu kau dolovia nia
ma kau vaa hea nimiu na hevei oli, ighau na lei kema tau dutuvia.

¹² God te nera na lei tinoni ge kara talumava;
Me nera na lei dalei vunaghi haba ge ra talumurira
mara mataghunua na lei vunaghi haba ni maramana talighu.

77

God te hangaa hei te vahaghitaili

Nia na tinoni gehelinge: na Jeduthun, na linge nina Asaph

¹ Inau tu tangi ngangaraha vania God.

Inau tu tangi ngangaraha ma God te rongoviu.

² Tana bongi ni vahola Inau tu kokoeliulivuti vania na Lord.

Tana bongi udolu, Inau tu kokoeliulivuti vaovarongo,

Inau tu mua vadangia siki togholuvu.

⁴ Agaia te neu mu mua maturu tana bongi udolu.

Mi ta nigua na kanoragha, Inau tu mua tango mana ni kokoe.

⁵ Inau tu ghanaghanai na lei bongi uto te padi tua.

⁶ Tana bongi udolu te tona hau na ghanaghanagu, Inau tu kokoeliulivuti ghanaghanara me va dato mai tana liogu na lei ghanaghana raini.

⁷ Ivei tea e niu sika sughua Lord ke va me va? me ke mua ghoi righi aroviu tana ngiha?

⁸ Ivei tea ke tona haliu so nina dolo vaniu polo ke va me va?

Ivei ke ghaghua na lei nina baubahu vaniu?

⁹ E nia ponolio tua na aroviana nina tinoni God?

Ivei tea a nina rutu te tughua nia na veiarovi?

¹⁰ Keri ge u ghaghua, "Aeni gaia te dikalaa na liogu."

God te mua logho maana tua.

¹¹ Inau tu righi olighi na lei totobo to gonighi mai tua ghe Lord.

Inau tu ghanaghanai na lei butuli te haeharegha idania.

¹² Gaighi tu tabe nasilighi haia tana ghanaghanagu,

mu ku mua righi polo lio tua.

¹³ Aghe God, na lei nilabumu te tabu.

siki God ghua ke haba vulegho vaa.

¹⁴ Ighoe ke, na God ni butuli mana rongoragha.

Mo talu tatea nimua na maana ighobudira na lei kema.

¹⁵ Ighoe to vavolara nimua na vure ma nimua na maana.

na vinavahuhu tana kemadira Jacob ma Joseph.

¹⁶ Ge o na tahina na horara sisi, te vaevanegho Ge mataghu na tahi oka te tabalili ge tatata.

¹⁷ Na parako te kovala horui mai na uha, mana oka te nia tagumu.

na viviha ragiragi, na viti te vitilaghinia na piuna na maramana.

¹⁸ Nimua na viviha te tagumu mai loka ni ghuri,

Na viti te bulua na maramana.

Na pari te tatata me aleale.

¹⁹ Ighoe to liu pota na tahi,

mo sogha halavua na tahi oka

mana marevomu te mua righia tua ahei.

²⁰ Ighoe to hulira kulamu na vure vaghara rana righitaoni Sheep

Kolura Moses ma Aaron toro hulira ghua.

78

Nilabuna God ma kulana vure

Na Maskil nina Asaph

¹ Ghau kulagu na vure, kau rongovia mai nigua na tarai.

kau rongovi utoa mai na hava tu bosa.

² Inau ku kokoe vanighau nia na bosa vavaghaha.

Mu ku bosa madalai na lei bosa te polo mai dania.

³ Na lei tutugu ta rongovighi, ma ghilalai mai tua, na lei tutugu tara tutugui vanighita na lei kukuada mai dania.

⁴ Mi ghita ka bei poloi na lei utuni raeni vanira na lei daleda.

Ka ghoi tughunitatei vanira ghua na lei vavata ke
mai a nina rongoragha na Lord.,

⁵ Gaia te nia hevei horu na bosa vania Jacob,
me hera nina lei vetena na vure ni Israel,
A gaia te keikerira na lei kukuada ge kara taraira
na lei daledira nia nina vetena.

⁶ Keri ke, ge na vavata ke mai kara ghilalai ghua.
Ge gaira ghua, kara taraira na lei daledira

⁷ Keri ke, gaira ghua kara ghanaghana kodo
itatana God,

ma kara bei nighi ponolio na hava te gonighi tua:
Ma kara taonighi haia na lei nina vetena.

⁸ Ge kara bei vaghara gea na lei kukuadira
tara diu bosa mara hughuhughu
didira ghanaghana ta God te mua kakai,
me mua kabu ngasi didira taluutuni itatana.

⁹ Didira malaghai ni kisu mate tana Ephraim,
tara pitu dila tua, kolui didira baghe mana kuali.
mara sama polo tana bongi ni kisu mate.

¹⁰ Gaira tara mua taonia nina baubahu God.
Mara mua liona ge kara taonia nina vetena.

¹¹ Gaira tara nia ponolio na hava te gonina vanira
na lei butuli tara righighi te nei vanira.

¹² Mara vaevane so na lei kukuadira, me gonighi
na lei butuli God.

Tara nanatana i Zoan tana komu i Egypt.

¹³ Ma gaia te vokasia na tahi me hola halavura.
Mana tahi te tughuru dato vagha na voko i
lilighidira i levu mi levu.

¹⁴ Mi tana dani gaia te hulira nia na parako,
mi tana bongi na marara ni lake.

¹⁵ A gaia te tagi vokai na vatu tana bona mamaha,

me hera na beti te siki dato mai loka ni vatu vagha
na beti toghotogho.

16 A gaia te nea na bei ge tave horu mai loka ni
vatu,

me nea vei tave vaghi na lei betitina.

17 A gaira tara tona haliu so na kabu tangohahi
tana matana God.

Mara diu bosana na puku ni haba tana bona
mamaha.

18 A gaira tara liona ge kara tabotaboa God tana
tobadira,

ge ra nia kokoe na vanga tana tobadira itatana.

19 Ma gaira tara pasapasa God, mara ghaghua,
“Ke mua tangomana God ge ke heghita siki vanga,
ilokana na bona mamaha eni.”

20 E utuni so, agaia te tagi voka na vatu me tave
hovu mai ga na beti toghotogho.

me ke tangomana so ge ke heghita na vanga, me
ke hera kulana vure ni vinahi.

21 Ma maghutu te rongovira ge rutu, me matera
kulana vure nia na lake, me sule

22 Na pukuna tara mua taluutunia God.

mara mua ghanaghana mavaa ghua gaia te righi-
taonira.

23 Keri ge keikeria na parako ge ke hahangavi;
me hangavighi na lei mataula i kokou.

24 Ge kovalaha horu na maana vanira ge kara
ghania.

Agafia te vahera na vanga ni kokou.

25 Keri ge ra ghania ghadira na vanga na lei
tarunga,

Ma God te va hera udolu na vanga te liodira.

26 Agaia te nea na ara ge tavuvu mai i ulu,
me hulua na koburu nia nina maana te laga.

27 Ma gaia te vetenara na manu vanira kulana na vure.

Tara subo vaghara na saghalea tana posoposo ni tahi.

28 Mana manu tara tumu horu kililia na bona tara ghahara iga,

Talighutia na vale tapole.

29 Mana vure udolu tua tara vanga mara nia mahu,

Na hava God te hera mai te liodira.

30 Hauva mara mua mua na ghaniana, na vanga te liodira ngangata.

31 Ma God te rutu vanira tua, ge matera na eli mane laga itadira,

maia ghua na lei gari mane ni Israel.

32 Me nera mana te vagha keru na vure tara nia tona haliu so na tangohahi hahi,

maru hove na taluutuniani nina na lei butuli.

33 Keru ge va soko butoi na bongidira,

mana voladira kolua nia na kakale.

34 Tana bona te matera na balu, ma gaira udolu tara ririu oli vania.

tara tughu lio mara holohaba.

35 Vahu ge ra ghilala God te pilupilura

Me mai hui olira gaia na puku ni haba.

36 Hauva mana bosadira te sori udolu,

me taho tua siki utuni tana hava tara bosaa.

37 Gaira tara mua talu mavaa nia na tobadira,

maru mua pangotia nina baubahu.

38 Hauva, ma gaia te arovira so kula na vure

me talu kehau so na paludira me mua nira ghighi-rou.

Subo na bona gaia te lavi olia nina rutu vanira.

39 Agaia te ghanaghana gaira tara tinoni ni mara-mana vamua,

te vaghara na ghuri tona haliu vamua.

⁴⁰ Engiha na tughuru ni hughutiana tana bona mamaha me ngiha na bona tara nea ge dikalio.

⁴¹ Agaira tara tabotaboa haia God, Mara nea te vahaghitailia God, Tabu ni Israel.

⁴² Gaira tara mua ghanaghana olia nia maana, mana bongi te volara tana limadira ghadira levu-nimate.

⁴³ Ma nia nina maana te nei nia na lei butuli te haeharegha tana nanata i Zoan, lokana na pari Egypt.

⁴⁴ Ma gaia te nei na lei beti tavetave ge liliu ni ghabu: me taho na beti kara inuvia na vure ni Egypt.

⁴⁵ Gaia te vetenara na lango vanira ge ke vahaghitailira, mana ovu ni kulau ke dikalai na komudira.

⁴⁶ A gaia te vetenara na ma ka me ghanighi ghadira na vanga.

Mana puku te pisui didira na leghai.

⁴⁷ Gaia te matei didira na ghai, ghania nia na uha binoru, Ma didira saghau te mate nia na kolobu ni labota.

⁴⁸ Gaia te matei didira na buluka nia na uha bololo, ma didira maumanu nia na viti.

⁴⁹ Agaia te nera sodora na vahaghitaili sule. nia nina rutu papara vaghara rana [ladavaghi]/ [tarunga] ni mate.

⁵⁰ A gaia te mua hola olia nina rutu, pe ke arovia na vure Agaia te pisura nia na maemate.

51 Agaia te va matera na lei meomeo mana ka-
managho
itadira na lei sopa binaboli tadira na lei binaboli
te talighutia i Egypt.

52 Gaia te hulira na kulana vure vagha na righi-
taoni sheep.

Te righitaonira i lokana na bona mamaha.

53 Gaia te huli tatavahalera ge ra mua mataghu.
Hauva mana tahi te saopo savura ghadira na
kana.

54 Me hulira vaa tana komu, na komu tabu,
tana lei ghotu te sagui tana sura.

55 Agaia te tiva kehara na vure tana bona tara
ghadaru.

Me tuvalighi didira pari, ge talura na kema ni
Israel tana komudira.

56 Ma gaira tara hughuhughu kolua God, puku ni
maana mara tabotaboa.

Ma gaira tara mua taonighi na lei nina vetena.

57 ara hughu bosana, mara mua ghanaghana
mava vagha tara nea ga lei kukuadira; me
taho tua hei ke ghanaghana mavara.

58 A gaira tara lavi rutuna nia didira na lei bela ni
sukaghi vanira na lei God keha.

Me nighi rutu ghua didira na lei titinoni ni God
keha.

59 Tana bona God te rongovira, ge rutu ngangata
vanira.

me nira sika tua na lei kulana vure.

60 Keri ge sogha sania na valena i Shiloh,
Lokana na komu te ghanaa iga ighobuda.

61 Agaia te talana na ghada na kana ge ra sagua na
bokisina na vetena,
na marena nina maana mana rongoragha.

62 Agaia te rutu vanira na kulana vure heghena,
Me taladira ghadira na kana ge ra labura.

63 Na lei gari mane tara matera tana veitotoghoni,
me taho siki sakai kara taudira na lei tahula.

64 Na lei mane gehegehe tara matera tana guna-
guna,
ma lei taudira tara hovera ge kara vei tangihira.

65 Na Lord te tughuru dato vagha te vaho rarai
tana maturu,

Te vagha na mane laga te inuvia na wine.

66 A gaia te ghuru olira ghana kana,
te laga vulera, ge ra ririoli nia na maa ke mua
ghoi soko tua.

67 A gaia te nira sika na lei vinavahuhuna Joseph,
Me mua vilira na kemana Ephraim.

68 Hauva me vilia na kemana Judah,
Mana ghotu Zion, te dolovi ngangatara.

69 Iga te kisua nina vale taba vagha na komuna i
kokou.

Me goni ngasilia vaghaa na maramana te kabu
ngasi haia tua.

70 Agaia te vilia David nina ghairau,
me lavi keha tadira na lei sheep te righitaonira.

71 Iga te righitaonira na lei nina sheep,
me talua ge vunaghidira na vure ni Israel.
Te righitaonira nina vure God.

72 David te righitaonira nia na toba maghora,
Me hulira nia nina puku ni ghilala.

79

Nina linge Asaph.

¹ God, rana voo tara haghevia na bonamu.

mara nia pari pari lee nimua na vale tabu, mara durakea Jerusalem.

² Ma gaira tara sanighi ga na lei hulidira na kulamu na vure,

vanira na lei manu ni oka;

mana hulidira na lei nimua na ghairau na ghadira vanga na lei maumanu asi

³ Na ghabudira kulamu na vure tara kovalaa vagma na beti talighutia Jerusalem.

Me taho siki sakai te tavughira tara mate.

⁴ Gaira ghamami komu kolu tara kia kiahagh-inighai

A gaira tara nighai lavilavi, mara batobato ghai.

⁵ Lord ke tona haliu haia tua nimua na rutu vanighai?

ko tona haliu so na ruruhuna te vagma na lake?

⁶ Ko talua nimua na rutu vanira na kema tara mua holohabago,

me vanira ghua tara mua holohaba na ahamu tara kokoeliulivuti.

⁷ Na pukuna tara labura kulamu na vure, mara dikalaa na komumu.

⁸ Ko bei toroghai nia na paludira na lei kukuamami,

Ko arovighai mai tai mua ghilala tua ivei kai liu pota.

⁹ God, ko hanga ghai mai, mo ko volaghai,

ko lavi kehaghai tana dika, mo ko talukehai na lei palumami

na pukuna na ahamu.

¹⁰ E ghua na lei kema ge ra huatighai, "Ivei nimiu na God?"

Ko tatea vanighai nimua na rutu vanira na lei kema,

na pukuna tara laghinighi na ghabudira nimua na
lei ghairau.

¹¹ varongohia na tangi ngurunguru ni vure tana
vale pipiti,
ma nia nimua na maana te haba, ko vavolara tara
dete matera.

¹² Maghutu; ko hera na totoro haia tua na lei kema,
nia na lei bosa dika tara nei vanigho.

¹³ Ighai kulamu na vure a nimua ovu ni Sheep,
kai holoutogho ma kai holohabagho haia tua tana
lei vavata mana vavata.

80

Vania na tinoni gehelinge: na linge ni Asaph,
linge taonia na tangi ni hinuluna, “Lei pulaoa ni
baubahu.”

¹ Ighoe na vatogha sheep ni Israel,
to hulira na vure Israel vaghara na ovu ni sheep,
ko rongoviu ma.

Ighoe to kabu ta nimua malei sopou ni haba
i vuvungadira na lei maumanu ghatagha.

² Ko tategho heghemu vanira na kema ta Ephraim,
Benjamin, ma Manasseh.

Ko tatea vanighai mai nimua na lagamu mo ko
vavolaghai.

³ ko ghoi lavi olighai gatu itamua ge God:
Ko tatea vanighai mai nimua na dolo mo ko
volaghai.

⁴ Lord God, puku ni maana, Ivei vaho tua kea na
daronu nimua na rutu.
mana nighi sika nimami na kokoeliulivuti?

⁵ Ighoe to kutu ghai ma na dika lio.
mo neghai ge ai inuvia na kapu sule na kolobu ni
mata.

⁶ Ighoe to taladira na lei kema talighutighai
ge ra nighi veilalabui nimami pari,
ma ra bosa dikalaghai ghamami na kana.

⁷ God, Puku ni maana, ko ghoi lavi olighai gatu
itamua:

Ko righi arovighai mai mughua ge kai vola.

⁸ Ighoe to hola horua mai i Egypt na vine,
mo ghuru kehara na kema keha,
mo suba kililia lokana dida pari.

⁹ Ighoe to mangatia na pari vanira,
ge totolo me laga, ge saopoa na bona udolu.

¹⁰ Gaia te kuvihigho na lei ghotu,
nia na ungaunga mana utona te saroi na lei ghai
sule.

¹¹ Na utona tara sasarau horu tana tahi,
mana lalana te va sara tana beti [tina]/ [Eu-
phrates].

¹² E ghua ge au durakei na lei pilupilu te tal-
ighutia?

Ma arahei tara tona haliu tara bihui na lei vavan-
gana!

¹³ Na lei bolo asi ni leao tara turi horui na vavanga,
mana lei manu ni oka tara ghani sokoi.

¹⁴ God, puku ni maana, ko ghoi ririu pulohi
vanighai mai.

Ko siro horu ghai mai kokou,
Mai, mo ko vavolara nimua na vure.

¹⁵ Mai mo ko vola nimua na vine eni to subaa,
na vaini vaolu to subaa te sule dato me laga.

¹⁶ Ghamami na kana tara kurisia mara kereu tana
lake.

Ko righira mai ta nimua na rutu mo ko matera.

¹⁷ Ko righitaonira nimura na vure to dolovira tua,
Na kema to vilia heghemu.

18 Keri ge kai mua ghoi luba sanigho,
ko pangotighai so tana vola ge kai holoa na
ahamu.

19 Ko lavipangotighai ge Lord God Puku ni maana.
Ko righighai nia mai nimua na vei arovi ge kai
vola.

81

Vania na tinoni gehelinge: na linge nina Asaph,
linge taonia na gittith

1 Linge togotogo vania God, gaia na lagalagada:
linge rivurivu vania God ni Israel.

2 Huluvia na linge uto ma kau nia hulu ghalevu:
te manilu na rongoviana.

3 Lovua na tavuli ni savukolu:
tana torogha ni vula, maia ghua tana vovogho.

4 A eni gaia na vetena ni Israel:
ma nina arevaghi a God ta Jacob.

5 Gaia te hera na vure ni Israel na vetena keru,
Tana bona te suravia na komu i Egypt.

6 Inau tu rongovia na talama na manga keha te
ghaghua,

“Inau ku huia vanighau na hahala te mavatighau:
mu ku hangaghau ta nimiu na lutu vahola.”

7 Lokana na gunaguna tau holou mu volaghau.
Tana maraghata ma na viviha tu tala mai,
igaa nigua na vatei polo.

Inau tu tabotaboghau i Meribah,
tana bona tau nia kokoe na beti te taho igaa.

8 Ghau kulagu na vure, kau rongovia na bosagu:
Israel, e liogu ngangata ko rongovia mai!

9 Kau bei holohabaa siki god keha.

Kau bei nia kikinima didira god vana voo.

¹⁰ Inau a Lord, nimiu God:
tu lavihorughau mai Egypt,
Kau hangavi utoi na mangamiu,
mu ku kutighau nia na lei totobo uto.

¹¹ Hauvaa, mara mua rongovia na bosamu na lei
kulagu na vure:

Israel te mua taonia nigua na vetena.

¹² Keri ke, ge u sanira ga vamua:
ma kara tona taonia na liodira.

¹³ E liogu sughua kara rongovia na bosagu, kulagu
na vure!

Me liogu sughua ghua kara sakutua taoniu!

¹⁴ Keri ke, ge ku mina kuku lagavulera ghadira na
kana!

Mu ku pisura ghadira na levunimate!

¹⁵ Gaira tara niu sika kara kikinima vaniu nia a
Lord vamua,

ma kara lavia na totoro ke va me vaa.

¹⁶ Inau ku kutighau nia na lei puku ni vanga:
mu ku mu inuughau nia na midua ni talu.

82

Nina linge Asaph

¹ God te sopoulia na dete i kokou:
me nia hevei horu mai nina bosa ni dete te detera,
rana ovu ni dete i kokou:

² “Ighau rana dete, kau sania na dete sorisori?
Ma kau bei nira pala rana dika,
tau nghi hevei horu nimiu na bosa ni dete!

³ Kau na barebare na uto vanira rana bona,
ma tara mua tinagha ma ra tamagha:
kau kage utoa vanira te manadira na hahanga,
ma gaira te taho siki sakai ke hangara.

⁴ Kau volara raini: tana limadira na vure dika.

- ⁵ Gaira kiri tara mua manahagha,
mana vahaghitailira na tinoni,
na pukuna tara sakutua tana pungu.
Keri ge taho siki totobo uto pe ke utuni lokana na
maramana.
- ⁶ Inau tu bosa, “Ighau ke na lei god,
tau tabe tughua God tana dete ni maramana.
Ighau udolu dalena na Haba i kokou.
- ⁷ Kau mate udolu vaghara na lei tinoni soko,
ma kau tumu vaghaa so siki dale vunaghi.”
- ⁸ God, ko mai, mo ko detea na maramana:
a nimua udolu ighoe na lei kema soko.

83

Na linge nina Asaph

- ¹ God, ko bei sopou beto mo ko [bei] hodo,
Ko bei kapu na mangamu.
- ² Ko rongovira ghamua na kana tara gunaguna,
gaira tara nigho sika tara hughuhughu kolugho.
- ³ Gaira tara goni poloa siki totobo dika vanira
kulamu na vure:
Mana palongira gaira to righitaonira ighoe.
- ⁴ Keri ge ra bosa mana ghaghua,
“Mai, ma kai durakea na kema ni Israel eni,
ma ka nia ponolio haliu tua.”
- ⁵ Gaira tara nia liosakai na ghanaghana keru;
ma ra gonidilaa ghamua na mate.
- ⁶ Na vure ni Edom mana kemana Ishmael,
na vure ni Moab mana kemana Hagri,
- ⁷ Na vure ni Gebal, Ammon, ma Amalek,
maia rana Philistia mi Tyre,
- ⁸ Assyria ghua te nira pala,
gaira didira na vure laga rana kemana Lot.

⁹ Ko nea vanira na hava to nea vanira rana kema ni Midian,
mi tana Sisera mana Jabin, tana beti tavetave i Kishon.

¹⁰ Gaira raini tara matehoru i Endor;
me kokovo horu ga na hulidira.

¹¹ Ko nea vanira [tara hulira]/[rana vunaghidira],
na hava to nea vanira a Oreb ma Zeeb,
ko laga vulera tara hulira vaghaa
to nera igaa a Zebah ma Zalmunna,

¹² Tara bosa mara ghaghua,
“Mai, ma ka holai dida nina bona lologho a God!”

¹³ God, ko havukaghinira vaghaa na pughu ni pari,
vaghara na vughevughe te vulo saghinira na ghuri.

¹⁴ Me vaghaa na lake te ghani taghalaghinia na leao,
ma na lapilapi ni lake te pisui na lei ghotu.

¹⁵ Vagha keru, ko ghurura nia ghua na maraghata!
mo ko lavi mataghuniadira nia na ghuri sule.

¹⁶ Keri vaho ge kara kene taonia na ahamu, Ighoe a Lord.

¹⁷ Sania, ma kara lagavulera ma kara mataghu haia tua:
ma kara mua nia tangomana siki totobo kara gonia.

¹⁸ Keri vaho ge kara ghilalagho,
ighoe heghemu vamua a Lord:
To vunaghi pungisia na maramana talighu.

84

Vania na tinoni gehe linge: Na linge nina kemana Korah, linge taonia na Gittith

¹ Ivei vaho tua tea na utona na valemu, na vale tabu,

Ighoe Lord, puku ni maana.

² Inau tu liona ngangata ge ku ghahau igaa:
mu ku linge togotogo vania God haia nia na volagu udolu tua.

³ Na pia tara niku igaa,
ma na kukapi tara kisu valedira
[na bona ge ke logho gari]
i lilighina nimua bela sukaghi
Lord, nigua vunaghi haba, ma nigua God.

⁴ Holoutora gaira tara ghahara tana valemu:
gaira tara holohabagho haia tua.

⁵ Holoutora gaira to lagalagara ighoe:
tara ghanaghana ge kara sakutua sara i
Jerusalem.

⁶ Gaira tara va liu haghe tana boboko mamaha,
ge vuravura dato mai ga na beti:
te horuvia na uha ge vonu igaa na lei kolomiso.

⁷ Me tona haliu so na lagadira,
tara sakutua tona;
tara va righi matana didira na God,
na lei god ni Jerusalem.

⁸ Lord, God, puku ni maana,
ko rongovia nigua na kokoeliulivuti;
God ni Israel, ko rongoviu mai.

⁹ God, ko vautoa mai na vunaghimami eni:
na vunaghi haba to vilia vanighai tua.

¹⁰ E uto vaa na kabu sakai na bongi lokana na
valemu na valetabu:
vulea na togha ni bongi tana bona keha.
E uto vaa ku righitaonia na peo ni valena God,
vulea na kabu uto tana valena na tinoni dika.

11 A Lord God dida marara, ma na pilupilu:
te heghita na sonihalavu mana rongoragha.
E taho siki totobo uto ke poloa a Lord,
vanira ra hei tara gonia na hava te uto.

12 Lord, God, puku ni maana, holoutora gaira tara
ghanaghana kodo itamua.

85

Vania na tinoni gehe linge: na linge nina kemana
Korah.

1 Lord, ighoe to arovira na vure ni komumu;
ighai to nea Israel ge ghoi tangomana.

2 Ighoe to talukehai na lei paludira kulamu na
vure:

mo saro poloi na lei dika tara nei.

3 Ighoe to mua rutu vanira tua,
mo laviolia nimua na lio ni gunaguna itadira.

4 God, ighoe a nimami maana ni huioli:
ko laviolighai mo ko bei rutu vanighai tua!

5 Ko rutu haliu vanighai tua?
ke mua soko tua nimua na lio ni rutu?

6 Ko neghai ge kai ghoi laga oli,
ge ighai kulamu na vure kai holohabagho.

7 Lord, ko tatea vanighai nimua na dolo te mua
ghoi keha tua:

mo ko heghai mai nimua hahanga ni huioli.

8 Inau tu rongovia na hava a Lord God te bosaa:
Ighita kulana vure te bahughita nia na mabo,
ka ba mua va olighi olia na lei nilabu ni bule.

9 E utuni, gaia te pitudila so ge ke vavolara gaira
tara ghanaghana mavaa:

ma nina rongoragha ni vola ke vonughia tana
komuda.

10 Na dolo mana utuni toro topokolu tua:

na uto mana mabo toro tabelima ghua.

¹¹ Na [utuni]/[taluuutuni] ke suaka dato mai tana pari:

mana [uto]/[maemane] ke reihoru mai kokou tana parako.

¹² A Lord te heghita na lei totobo uto, me nia dida pari ge hali gaa na vanga.

¹³ Na [utuni]/[maemane] ke idevia a Lord, mana halautu ke gonidila vania.

86

Na kokoeliulivuti nina David

¹ Lord, Ko rongovia nigua na kokoeliulivuti:

ko hangau mai na pukuna tu mua laga,

me taho tua hei ke aroviu.

² Ko volau tana mate, na pukuna tu nimua puku ni tinoni:

ko volau, tu nimua ghairau, mu ghanaghana kodo itamua,

ighoe nigua God.

³ Ighoe a nigua God, ko aroviu:

tana bongi udolu tu kokoeliulivuti gatu itamua.

⁴ Lord, ko neu ge ku togotogo:

na volagu te tuturi tamua, ta nigua na kokoeliulivuti.

⁵ Lord, ighoe to uto vahotua,

to avehia na talukeha palu;

itamua na dolo te taho ga na pego,

vanira tara nongia na hahanga itamua.

⁶ Lord, ko rongovia nigua na kokoeliulivuti,

ko rongovighi nigua na lei tangi ni hahanga.

⁷ Inau tu hologho tana bona ni gunaguna;

mi ghoe to rongoviu mai so.

⁸ Lord, e taho tua siki god te vaghagho,

e taho tua hei ke gonia na hava to goni sokoia tua
ighoe.

⁹ Na lei kema ta puputura ighoe:

kara mai kikinima vanigho,
ma kara holohabaa na ahamu te tabu.

¹⁰ Ighoe to sule, mo gonighi na lei butuli sule:
ighoe heghemu vamua to God.

¹¹ Lord, ko taraiu nia na lei nilabumu,
mu ku kabu taonia nimua na utuni!
Ko heu mai na toba maghora,
ge ku ghanaghana mavagho haia.

¹² Lord, nigua God, inau ku holohabagho nia na
tobagu udolu tua,
mu ku ladavaghinia na ahamu ke va me va.

¹³ Nimua na dolo te sule ngangata vaniu:
mo volau tana gilui ni mate.

¹⁴ God, na vure talunagho tara hughutiu,
mana ovu tara vahaghitailliu,
tara tabotabo ge kara mateu,
tara mua taonia na bosamu.

¹⁵ Mi ghoe, Lord God, to veiarovi mo dolo
to vadangitai haia mo utuni talau.

¹⁶ Ko righiu mai mo ko aroviu,
ko lagalagau mai, inau nimua na ghairau.

¹⁷ Lord, ko tatea vaniu mai siki vauvautu ta nimua
na dolo,
ge gaira tara kanahaghiniu kara nia maa, to heu
na togholuvu mo hangau.

87

Na linge nina kemana Korah

¹ A Lord te gonia na komuna,
i vuvungana na ghotu tabu i Jerusalem.

² Na volana udolu tua tana komu sule keru,
vulei na balu komu lokana Israel.

³ Jerusalem, na komuna God,
me subo na lei totobo uto tara bosagho nia.

⁴ Inau tu ghilalara na kema ni Egypt, ma rana
Babylonia,
gaira ghua na balu, tara ghilalau nia na taonia na
bosagu,

maia ghua na vure ni Philistia, Tyre mi Ethiopia
Gaira udolu tu idumi kolura nia na vure ni
Jerusalem.

⁵ Jerusalem kara nia bosa,

“Na vure udolu tara va komu tua igaa.”

ma gaia te haba vule ke vautoa na komu sule keru.

⁶ Mi tana bona ke gerera na lei kema a Lord ke,
ge ke bosa, “A eni gaia na kema ke haghe mai
Jerusalem.”

⁷ Tana lei bongi ni gougonu,

kara ghavai ma kara linge na vure,

“Na volagu te vuravura mai Jerusalem.”

88

Na linge nina kemana Korah, linge taonia na tangi
ni hinuluna, “na vahaghitaili.” Na maskil nina
Heman tana kema ni Ezra

¹ Lord God, ighoe to huioliu,

inau tu tangihia nimua na hahanga tana bongi
mana dani.

² Ko rongovia nigua na kokoeliulivuti, mo ko talu
kulimu mai ta na tangi.

³ Na volagu te vonughia na gunaguna,
me dutuviu tua na mate.

⁴ Inau tu vaghara na balu tara dutu ni mate,
me taho tua siki laga itagua, ghobudira rana mate.

⁵ Inau tara sogha sania,
te vaghau na tinoni tara tavughia i lokana na gilua
tara nia ponolio,
mara mua righi olia tua.

⁶ Ighoe to sonihoruu i borona ma gilua taho, te
pungi gaa.

⁷ Nimua na rutu te mavatiu,
te vaghau na karaha ni tahi te tumu savusavu mai
tagua ge sukuu.

⁸ Ighoe to tiua kehara kulagu na vure itagua,
mo neu ge na mataghuniu,
gaira tara pilupiluu, mu mua tangomana ge ku
soghapolo.

⁹ te nia pungi tua na matagu,
na tangi tu nea Lord,
tughu bongi tu nongia na hahanga itamua,
mu haudatoi vanigho gatu na limagu tana kokoeli-
ulivuti.

¹⁰ Ighoe to tatei nimua na lei butuli vanira rana
mate?
ma ra tughuru dato sughua mara holohabagho?

¹¹ Kara tangomana so gaira tara mate,
ge kara ladavaghinia nimua dolo te mua soko?
pi tana bona ni haurake kara ladavaghinia nimua
na utuni?

¹² Na lei totobo uto to gonighi tua kara nighighi
tana bona te pungi gaa!
Pa nimua hahanga kara ghilalaa tana komu te
pariparilee?

¹³ Lord, inau tu tangi ni hahanga gatu itamua,
tughu roropo tu kokoeliulivuti gatu itamua.

¹⁴ Lord, e ghua ge o niu sika?
E ghua ge o ririu keha vaniu?

- 15 Vuivuni tana vahuagu mai tua tu vahaghitaili
mu dutuvia na mate,
inau tu nia leboro na paparana nimua na totoro.
- 16 Nimua rutu papara te laga vulei,
ma nimua na gunaguna te dikalau.
- 17 Tana bongi udolu tara pilupiluu,
vaghaa na maumanu tara pilu pungisia.
- 18 Ighoe to nera tu dolovira mu dutuvira
ge ra ghogho saniu na pungi vamua te haidu koluu
itaeni.

89

- Na maskil nina Ethan tana kemana Ezra
- 1 Lord, inau ku lingea haia nimua na dolo te mua
soko,
mu ku ladavaghinia haia ghua nimua na utuni.
- 2 Nimua na dolo ke kabu kasila,
ma nimua na vetena ke, sopou ngasi vaghaa na
parako.
- 3 Ighoe a Lord, to bosa,
“Inau tu baubahu kolua David, a nigua tinoni ni
lutu tu vilia,
mu papari vania te vaghaa eni,
- 4 ‘Na lei vinavahuhumu kara vunaghi haba haia
tua,
ma kara tabe ngasilia na malei sopoumu haia
tua.’ ”
- 5 Lord, gaira i kokou tara nighi togotogo,
na lei totobo uto to gonighi.
- 6 Lord, e taho siki sakai kokou te vaghagho ighoe,
e taho ghua hei tadira na lei tarunga vetena ke
kaekagemu.
- 7 Ta didira vaukolu rana tabu tara talumavagho
igaa,

gaira udolu tara nigho kikinima ghua.

⁸ Lord, God, puku ni maana,
taho tua hei ke sule vaghagho ighoe vamua to
utuni tana lei totobo soko.

⁹ Ighoe to vunaghina na tahi,
mana bona te tughuru mai ga na maraghata,
to bosa vania na tahi ge beata.

¹⁰ Ighoe to lagavulea Rahab,
mo havukaghinira ghamua na kana nia na li-
mamū.

¹¹ Na maramana i kokou a nimua,
mana maramana i ani pari ghua a nimua,
ighoe to gonia na maramana talighu mana lei
totobo soko ilokana.

¹² Ighoe to gonia i ulu mi boko,
na ghotu i Tabor, mana ghotu i Hermon toro
holohabaa na ahamu.

¹³ Ighoe to loghoa na maana sule ngangata, e sule
ngangata na lagamu!

¹⁴ Nimua na malei sopou ni haba te uto mu mae-
mane,
na dolo mana utuni te tate tana lei totobo uto to
gonighi.

¹⁵ Holoutora gaira tara rongovi togotogo nimua
hoholo ni holohaba,
gaira tara kabu lokana na mararana nimua na
veiarovi.

¹⁶ Gaira tara togotogo tana bongi mana dani,
tara holoutogho ighoe to uto haliu.

¹⁷ Ighoe to neghai ge ai lagavule, na lagamami te
tuturi kauha ta nimua na veiarovi.

¹⁸ Lord, ighoe to heghai gaia te podopodoghai,
ighoe God ni Israel to tabu,
to heghai mai a nimami vunaghi haba.

- 19 Tana maturu bole to kokoe vanira nimua prophet i dania,
mo ghaghua, “Inau tu hangaa tua na malaghai rongoragha,
mu vilia tua tadira na vure subo a gaia ke vunaghi haba.
- 20 David gaia nigua na ghairau tu vilia ge ke vunaghi halikama nia na siusiu tabu tu siuvia nia.
- 21 Na laga tu loghoa i tatana haia tua, a nigua na maana ni laga keru ke nea ge ke lagavule.
- 22 Ghada na kana kara mua tangomana ta tughuru pungisiana,
ma rana dika kara mua laga vulea tua.
- 23 Inau ku turiu lakusara ghana mate tana matana,
mu ku havukaghinira tara kanahaghinia.
- 24 Inau ku lutu vania nia na utuni mu ku kabu rurughu i tatana,
ku nea ge ke laga vule haia tua.
- 25 Inau ku talua ge ke righitaonia na tahi, maia ghua na lei beti tavetave.
- 26 A gaia ke bosa vaniu,
“Ighoe a Tamagu, ma nigua God,
Ighoe to righitaoniu mo volau.”
- 27 Inau ku nea ge ke dalegu na kamanagho,
me ke haba vulera na lei vunaghi haba ni mara-mana talighu.
- 28 Inau ku dolovia mu ku arovia haia tua!
Ma nigua na baubahu tu nia vania ke mua ghoi soko tua!
- 29 Inau ku nia na vinavahuhuna ge ke sopou ngasi,

ma nina malei sopou ni haba te kabu kasila
vaghanaa na parako.

30 Kara ba mua taonia nigua na vetena na lei
vinavahuhuna,
ma kara mua kabu taonia nigua na huhuli.

31 Kara ba nighi sika nigua na lei bosa ni tarai,
ma kara diui nigua na lei vetena ke.

32 Ge ku hera na totoro te manadira,
mu ku ramusira nia nigua na ghai ni raramu.

33 Ku mua ghoi soko tua na doloviana David,
mu ku mua ghoi nia ponolio tua nigua na baubahu
tu nea vania.

34 Ku mua diua tua nigua na bosa ni baubahu,
mu ku mua laviolia siki bosa ni baubahu tu bosa
horua tua.

35 Inau tu nia papari tua na ahagu,
me vahola vaniu tua ge ku pegoa David.

36 Na vinavahuhuna ke kabu kasila,
ma nina malei sopou ni haba
ke sopou ngasi vaghaa na aho i kokou.

37 Gaia ke kabu kasila vaghaa na vula,
te ladavaghiniu mai kokou.”

38 Mi ghoe to rutu vania nimua na vunaghi haba
vivili!

To sogha sania mo nia sika.

39 Ighoe to soko nimua na baubahu kolua gaia,
mo sonihorua ghana pitiulu ni haba tana pari.

40 Ighoe to durakea na pilupiluna na komuna,
mo dikalaa nina vatei polo.

41 Gaira tara haliu i lilighina tara gitoi nina lei
totobo,

ma ghana komu kolu tara kiahaghinia,

42 Ighoe to nera ge ra lagavule ghana na kana!
mo nera ge ra togotogo.

43 Ighoe to nia nina isi ge mua kale,
mo hove na hangana tana sura.

44 Ighoe to lavikehaa nina malei haba,
mo pitihorua tana pari nina malei sopou.

45 Ighoe to va kukului na bongina tana gari-
maneana,
mo lavi mamaana tana mata ni tinoni.

46 Lord, engiha vaho ke soko nimua na rutu,
te ruruhu vagmaa na lake!
ko polo haia tau?

47 Ko ghanaghanaa na kukuluna na volagu,
e taho na pukuna ge puputu mai na tinoni tana
maramana eni.

48 Na lei tinoni udolu ke mate mughua,
me taho tua hei ke polo ta nina maana na giluni
mate?

49 Lord, ivei gaia nimua na vuivuni ni dolo?
To bosaa vania David, ta nimiu padalaghi
kaukolu?

50 Ko ghanaghanaa, ivei tara nea na bosa
dikalaamu,
inau nimua na ghairau.

51 Lord, ghamua na kana tara bosa dikalau,
ra bosa dikala gaia to vilia, mo siusiua tua ge ke
vunaghi haba.

52 Holohaba a Lord, ke va ma vaa, Amen ma Amen.

Buka Vati 90-106

90

Nina kokoeliulivuti Moses, nina tinoni God.

¹ Lord, Ighoe na valemami haia, te hau mai tua.

² I naghona to gonighi na lei ghotu,
po gonia na pari mana maramana
ighoe to God haia tua.

³ Ighoe to bosa vanighai ge kai oli tana hava tai va butu mai ga,
mo riu olighai tana pughu ni pari.

⁴ Na togha ni niulu te vaghaa sakai na bongi vamua itamua,

E vaghara i bongi vamua, te tona padi tua me vaghaa na bona ni aho kukulu tana bongi.

⁵ Ighoe to lavikehaghai vaghaa na tave ni beti te mua kabu hau,

Tai vaghaa na buburu te suaka dato mai tana roropo.

⁶ Tana roropo te totobo dato mai me kotukotu, mi tana nulavi te sasagha me mate.

⁷ Nimua na rutu te durakeghai, mi ghai tai mataghunia na reirei ni matamu.

⁸ Ighoe to talutatei na lei palumami tai mata poloi, gaighi to righighi mai so.

⁹ Na lei bongi ni volamami te kubolu horu mai, na pukuna nimua na rutu,

me tovongo taghai vaghaa na ahu te ghurihia.

¹⁰ Te saravia vamua tana vitu hangavulu na niulu, ma hei te laga te saravia e alu hangavulu na niulu. Hauva, ma ra heghai vamua na vahola mana dikalio

me mua daro bona ma Ai mate tua.

¹¹ A hei te vadangia na mataghu te heghai nimua na rutu?

A hei te ghilalaa na mataghu te neghai to rutu vanighai?

¹² Ko taraighai ge kai ghilalaa na kukuluna na volamami te mua daro, keru vaho ge kai manahagha.

¹³ Lord, ivei vaho tua ko nia sara na darona nimua rutu?

Ko arovighai ighai na lei nimua na vure ni lutu.

¹⁴ Ko kutighai nia nimua dolo tughu roropo ge kai linge togotogo ta na lei bongi ni volamami.

¹⁵ Ko neghai mai ge kai ghoi togotogo ghua murina te kaleghai na dikalio tana lei niulu.

¹⁶ Ko tatei vanighai mai ighai nimua na lei ghairau nimua na lei lutu sule! Mana lei vinavahuhumami kara righia nimua rongoragha.

¹⁷ God, nimami na Lord, nimua na lei vauto ke kabu itamami!

Ko neghai mai ge kai nighi tangomana na lei to-tobo tai gonighi.

91

¹ A hei te polo itatana a Lord! Ma hei te kabu sarana nina righitaoni.

² Ke bosa vania, "Itamua tu podopodo mo righitaoniu!

ighoe nigua God mi tamua tu tuturi kauha.

³ Gaia ke righitaonigho me ke volagho tana lei maemate tara kabu polo, mi tana lei vahaghi te matea na tinoni.

⁴ Gaia ke kuvigho nia na ghatana mi ghoe ko vola sarana nina righitaoni!

Na volana te utuni ke podopodogho me pilupungisigho.

⁵ Kau bei mataghunia siki totobo dika te bongi, pa siki tidalo te mate tinoni tana dani.

⁶ Mana vahaghi te polo tana bongi, mana lei totobo dika te matea na tinoni tana dani kama.

⁷ Na togha nia tinoni ke tumu mate i lilighimu

pe hangavulu na togha tara kabu talighutigho tara
tumu mate ghua,
mete mua kaleghau siki vahaghitaili.

⁸ Kau rei vaa ma kau righia,
ivei tara nea na headira na totoro rana dika.

⁹ Kau podopodo i tatana a Lord,
ma ka ungaunga i sarana gaia te haba vule.

¹⁰ E taho siki sosodo ke kalegho,
me taho siki maemate ke dutuvia na valemu.

¹¹ God ke vetenara lei nina angel kara righi-
taonigho,

ma kara podopodogho ivei ko tona vaa.

¹² Gaira kara tabe datogho nia na limadira,
ge ke mua kalei na vatu na marevomou.

¹³ Ighoe ko turibitara na lei kau ghaghala mana lei
poli,

na lei kau mataghugha mana lei poli maomaogha.

¹⁴ God te bosa me ghaghua,

“Inau ku volara gaira tara doloviu,
mu ku righitaonira gaira tara taluutuniu inau a
Lord.

¹⁵ Tana bona kara holau inau ku tala vanira,
mi tana bona te kalera na vahola,

inau ku kabu kolura,
ku volara mu ku talu mavara.

¹⁶ Inau ku tabora nia na vola daro bona,
mu ku volara ghua.”

92

Na linge vania na Sabbath

¹ Lord, E uto sughua na holoutoamu
nia na linge ni holohabaamu
ighoe God to Haba i kokou.

² Ladavaghinia nimua na dolo tona haliu tughu roropo,
mana volamu te utuni tana lei bona na aho te bongi.

³ Nia na lei lingelingi ni ghalevu mana ukalele,
mana lei talama ni tigitigi ghua.

⁴ Lord, inau tu nighi togotogo na lei nimua lutu sule to gonighi,
na pukuna na hava to gonia tu nia rivurivu na malei limamu.

⁵ Lord, na lei gehegehemu te sule ngangata mana lei ghanaghanamu te lalo ghua.

⁶ Na voo ke mua ghilalaa na totobo eni,
ma hei te bule ke mua tangomana na manahana.

⁷ Rana dika tara totolo dato
vaghara na tautalu ma rana tangohahi tara uto so.

⁸ Hauva, ma gaira udolu kara durakera,
na pukuna ighoe Lord to haba vule haia tua.

⁹ Ighai tai ghilalaa ghamua na kana kara mate,
ma rana dika kara laga vulera.

¹⁰ Mi ghoe Lord, to neu tua ge u laga vaghaa na bolo asi,
mo voutou nia na togotogo.

¹¹ Inau tu righia tua tara lagavulera ghagua na kana,
mu rongovia didira tangi rana dika.

¹² Rana uto tara katukatu vaghara na lei ghai cedar ni Lebanon.

¹³ Gaira te vaghara na lei ghai tara subara lokana valena a Lord,
mara haga lokana nina valetabu dida God.

¹⁴ Tara vangagha so tara haulaghi manaa,
gaira tara laga vaghara so na ghai vaolu.

¹⁵ Keri te tatea a Lord te maemane utuni
me taho siki totobo ke hahi i tatana.

93

¹ A Lord na vunaghi haba,
gaia tara pupulua nia na malei haba mana laga.
Gaia te kabulaghi ngasilia na maramana tana
malana
me ke mua ghoi gharadu tua.

² Lord, nimua na malei sopou te kabu ngasi mai
tua,
mi ghoe to puputu tua ge vuivuni na maramana.

³ Lord, na lei tahi oka tara tagumu mai,
gaira tara tagumu mara karaha longa.

⁴ A Lord te haba vule i kokou,
te sule vulea na tagumu ni tahi oka,
me laga vulea na karaha ni tahi.

⁵ A Lord, nimua na lei vetena tara kabu kasila,
ma nimua valetabu te tabu utuni tua, ke va me
vaa.

94

¹ Lord, Ighoe a God, to hea na totoro na tinoni,
ko tatea nimua na rutu.

² Ighoe to deteghai udolu tua,
tughuru mo ko hera rana talunagho na hava te
manadira.

³ Ivei vaho tua kea na hauva ge kara togotogo rana
dika?

Lord, ivei vaho tua kea na hauna?

⁴ Ivei vaho tua kara nia sara na talunagho rana
dika,

ma kara nighi maghora na lei paludira?

⁵ Lord, gaira tara dikalara kulamu na vure,
mara nera ghua ge ra vahaghitaili.

⁶ Gaira tara matera rana samu ma na mate sasani, maia rana sinogho tara ghanara tana bonada.

⁷ Gaira tara bosa mara ghaghua,
“A Lord te mua righighita,
Ma God ni Israel te mua nia ghaghua na hava ta gonia.”

⁸ Ghau kulagu na vure, ivei tea ge au sakai bule?
Ivei vaho tua kea ge kau manahagha?

⁹ God te gonighi na kulida, me mua rongo gaia?
me gonighi ghua na lei matada, me mua vaevane gaia?

¹⁰ Gaia te hera na totoro na lei kema, ke mua torora gaia?
me tataraihita udolu ghua, me mua manahagha gaia?

¹¹ A Lord te ghilalaa na hava ta ghanaghanaa me manahana ivei te vagha na voona na ghanaghanada.

¹² Lord, gaira to taraira tara togotogo to taraira nia nimua vetena.

¹³ Ighoe to nera ge ra mua holopangotighi na lei gunaguna te kalera haia,
polo ge ra gheli giludira rana dika.

¹⁴ A Lord ke mua tona sanira nina vure,
me ke mua ghogho sanira kulana vure.

¹⁵ Na utuni ke ghoi haghe mai tana bona ni dete,
mana vure uto kara nia togotogo.

¹⁶ A hei ke podopodou tadira rana dika,
ma hei ke niu pala tadira rana tangohahi?

¹⁷ Ke mua hangau a Lord ke,
ge mu ku mate tua.

¹⁸ Inau tu hoholo mu ghaghua,
Lord, inau tu turi madali,

mana pukuna nimua na dolo te sule ge u vola so.

¹⁹ Tana bona tu dikalio, mu kanoragha
ighoe to neu ge u togotogo mu togholuvu.

²⁰ Ighoe to mua liodira rana dete sorisori,
tara talui na lei vetena ni goniana so na dika

²¹ Gaira tara detera na vure uto, ma ra riua na
vetena ge ra vua matera.

²² Mana Lord te podopodou, a God te righitaoniu.

²³ Gaia ke hera na totoro rana dika me ke durak-
era,
na pukuna na lei paludira, a Lord dida na God ke
durakera.

95

¹ Ighita ka linge vania a Lord,
Ighita ka linge togotogo vania God na vavolada.

² Ka mai tatana nia na holouto,
ma ka linge togotogo nia na holohaba.

³ Gaia a Lord, God te haba,
na vunaghi haba tadira na lei god.

⁴ Gaia te vunaghina na maramana talighu,
na lei vatuluma mana ghotu datogha.

⁵ A nina te goniana na tahi,
na pari tina ghua te puputua heghena.

⁶ Ighita ka nia kikinima ka holohabaa,
taulaghi tuturu vania te gonighita.

⁷ Gaia dida God, te righitaonighita,
mi ghita nina lei sheep te vatoghaghita.

Itaeni, kau rongovia mughua na hava God te
bosaa,

⁸ Kau rongovia na bosana itaeni te ghaghua,
“Kau bei kutuvatu vaghara kukuamiu i Meribah,
tana bongidira i Massah tana bona mamaha.

⁹ Rana kukuamiu tara tabotabou igaa,
tara righia maanagu ta na hava tu gonia.

¹⁰ E vati hangavulu na niulu tu rutu vanira,
keri ge u bosa,

“Gaira na vure tara loghoa na tobadira te ririu
keha itagua haia.

Tara mua lioni na taoniana na hava tu bosai
vanira.

¹¹ Mi nau tu baubahu rutu vanira,

“Agaira kara mua tangomana tua na rughuhaghe
ta nigua na malei aheahe igaa.”

96

¹ Kau linge vania a Lord na linge vaolu,
maramana talighu, linge vania a Lord.

² Linge vania a Lord ma kau holoutoa,
ladavaghinia tughu bongi gaia te volaghita.

³ Ladavaghinia na rongoraghana tadira na lei
kema,

ma na volana te haeharegha tadira na lei vure.

⁴ A Lord te haba me ulaghana ka holohabaa,
gaia ka talumavaa vulera na lei God.

⁵ Didira god na balu kema na titinoni vamua,
mana Lord te gonighi na lei totobo tana parako.

⁶ Na rongoragha mana malei haba te saopoa a
Lord,

na maana mana matakage te vonughia nina
valetabu.

⁷ Kau holoutoa a Lord na maramana talighu,
kau holoutoa nina rongoragha mana laga.

⁸ Holoutoa na ahana a Lord, te rongoragha,
lavia nimiu heveilee ma kau nia mai ta nina
valetabu.

⁹ Kau nia kikinima gaia te tabu tana bona ke mai,

na maramana ke tatata tana matana nia na
ghanaghana mava.

¹⁰ Bosa vanira na lei kema,
“A Lord te vunaghi haba, me kabulaghi ngasilia na
maramana tana malana,
me mua ghoi aleale tua me ke detera na vure nia
na utuni.

¹¹ Kau togotogo nimiu ghau na parako mana pari,
na tahi te karaha ma gaira tara vola i lokana.

¹² Na pari ma na lei totobo totolo i lokana,
kau togotogo nimiu,
lei ghai tana leao kara linge rivurivu.

¹³ Mi tana bona ke mai a Lord,
ke mai haba pungisia na maramana
me ke hulira na vure nia na utuni mana mae-
mane.

97

¹ A Lord na vunaghi haba,
na maramana talighu ke nia togotogo,
ighau ta lei koukomu kau nia togotogo ghua.

² Na parako mana pungu te saopo talighutia
gaia te nia huhuli na maemane mana utuni.

³ Na lake te ide i nagho,
me ghani taghalaghinira ghana na kana tara tal-
ighutia.

⁴ Nina viti te bulua na maramana,
mana maramana te righia me nia tatata a Lord,

⁵ Na lei ghotu te obo vaghara na ice tana matana a
Lord,
na matana a Lord ni maramana talighu.

⁶ Na lei parako ni oka tara ladavaghinia na lei nina
totobo uto,
mana lei kema tara righia nina rongoragha.

⁷ Gaira udolu tara holohabara na lei titinoni tara
lavi maamaadira,
mana lei god keha tara nia kikinima a Lord.

⁸ Na vure ni Zion tara togotogo,
mana lei komu ni Judah tara rivurivu,
na pukuna to maemani didira vahola tana dete,
Ighoe a Lord.

⁹ Ighoe Lord, puku ni maana, ighoe to haba
pungisia na maramana,
mo sule vulera na lei god keha.

¹⁰ A Lord te dolovira ra hei tara nia sika na dika,
me podopodora kulana vure,
me volara tadira rana dika.

¹¹ Na marara te bulura rana maemane,
mana togotogo te saopora na vure uto.

¹² Kau togotogo nimiu ighau rana maemane,
na pukuna na hava te gonia vanighau a Lord,
Kau ghanaghana olia na hava te goni soko tua
God te tabu, ma kau holoutoa gaia.

98

Na linge

¹ Kau linge na linge vaolu vania a Lord,
gaia te goni sokoi na lei totobo haeharegha,
ma nia nina maana mana laga heghena,
ge lagavulea na maramana.

² A Lord te bosa tatea nina laga vule,
me ladavaghinia nina maana ni vola tadira na lei
kema.

³ Gaia te pangotia so nina baubahu vanira na vure
ni Israel,
nia na kabu rurughu mana dolo vanira haia,
na lei vure soko tara righia tua nina lagavule dida
God.

⁴ Linge vania a Lord, na maramana talighu,
holohabaa nia na lei linge mana ngingili rivurivu.

⁵ Linge holohaba vania a Lord,
kau nighi tigitigi na ukalele mana gita.

⁶ Kau lovui na ghau mana tavuli,
ma kau ngingili vania Lord na vunaghida.

⁷ Na tahi, ko tagumu, ma na lei totobo vola itamua,
na maramana ko linge, ma gaira tara kabu ita-
mua.

⁸ Ghau na lei beti tavetave mana lei ghotu,
kau tapotapo limamiu ma kau linge koukolu
nia na togotogo vania a Lord.

⁹ Na pukuna gaia ke mai me ke vunaghina na
maramana
kolura na lei vure ni maramana talighu nia na
maemane mana utuni.

99

¹ A Lord na vunaghi haba, mana mavitu te
mataghunia nia na tatata,
te sopou ta nina malei sopou
i vuvungadira na lei angel ghatagha,
me anuanu na pari.

² A Lord te vunaghi pungisia Jerusalem,
gaia te haba vulera na lei kema.

³ Na lei vure soko kara holohabaa na ahana te
tabu,
maia ghua te sule me mataghugha.

⁴ Ighoe na vunaghi haba, to laga mo liona na hava
te utuni,
to talua na utuni Israel, mo lavia mai na vola
maemane to kaekage.

⁵ Holoutoa a Lord dida God,
holohaba gaia te tabu ta nina malei sopou ni haba.

⁶ Moses ma Aaron ra nina mane sukaghi
ma Samuel te kokoeliulivuti va i tatana.
Gaira tara holoa Lord, me tala vanira.

⁷ Gaia te kokoe vanira mai lokana na ghobaghuli,
mara taonighi na lei nina vetena ma na lei nina
bosa ni keikeri.

⁸ Lord, Ighoe nimami God, to bosa tughu vanira
tua kulamu na vure.
To tatea vanira Ighoe a God, to talu keha palu,
sakai vamua to torora nia tua na lei paludira.

⁹ Holoutoa a Lord, dida God, nia kau holohabaa ta
nina ghotu tabu!
gaia dida God te tabu.

100

Na linge ni holohaba God.

¹ Kau linge vania a Lord, ighau na maramana
talighu.

² Kau holohabaa nia na rivurivu,
ma kau mai tatana nia na lei linge togotogo.

³ Hau taluutunia a Lord, gaia a God,
te gonighita gaia mi ghita nina vure ma nina ovu
ni Sheep.

⁴ Kau haghe tana mataula ni peo va holohaba,
haghe tana bebetena nia na holohaba, holoutora
na ahana.

⁵ A Lord te uto, te dato talau, te utuni haia tua ke
va me va.

101

Na linge nina David

¹ Lord, nigua na linge ni kabu sasara mana utuni,
Mi nau tu linge vanigho gatu.

² Na nilabugu ke mua palugha.

Mi ngiha vaho ko mai tagua.

Inau ku kabu marabu tana valegu.

³ Ku mua talana na dika ge ke mai tagua,
mu ku nighi sika na gehegedira tara ririu keha
vania God,

ku mua ghai haidu olu tua itadira.

⁴ Inau ku mua taonia na volapego,
mu ku mua haidu kolura na vure dika.

⁵ Inau ku lavi kehaa a hei te bosadika,
polopoloa na ahana siki sakai,
mu ku tiva kehaa gaia te magharo me talunagho.

⁶ Inau tu holoutora gaira tara lutu utuni vania
God,

mu taladira ge kara ghanara lokana na valegu.

Gaira te utuni haliu na voladira,
tu taladira ge kara ghairau vaniu.

⁷ Gaia te sorisori ke mua ghanaa lokana na valegu,
ma gaia te pego ke mua kabu i lilighigu.

⁸ Inau ku durakera tughu bongi rana dika lokana
na bonada,

mu ku tivara rana tangohahi tana komuna a Lord.

102

Na linge nina mane vahaghitaili. Tana bona na
mane eni te lugu me talutatea nina tangi tatana
Lord

¹ Lord, Ko rongovia nigua na kokoeliulivuti,
Mo ko talu kulimu mai ta nigua na tangi ni ha-
hanga.

² Tana bona te kaleu na gunaguna,
ko bei ririu keha vaniu.

Ko rongoviu mai
mo ko mina bosa tughu vaniu mai
tana bona tu hologho.

³ Na lei bongigu udolu tara mina soko
vaghara na lei ahu.
na huligu te vavu,
vagha na ghai te vavu.

⁴ Inau tara turibitau vaghaa na buburu mamaha,
mu mua tangomana tua na vanga.

⁵ Inau tu tangi ngurunguru,
te sesebe na huligu mu huli lee vamua.

⁶ Inau te vaghau na manu asi tana bona aroha,
mana duru te sopou vuvungana na vale tara boli
sania.

⁷ Inau tu koikoli me vahola tailiu na maturu,
te vaghau na manu te sopou arohalio vuvunga ni
vale.

⁸ Ghagua na kana tara bosa dikalau tana bongi
udolu,
gaira tara kiahaghiniu mara nia vavaranga na
ahagu.

⁹ Ghagua na vanga na ravu,
Mana kolobu ni matagu tara ule kolua nina gh-
agua beti ni inu.

¹⁰ Na pukuna to rutu sule vaniu,
ighoe to ghateu mo sonikeha vaghaa na lololo.

¹¹ Na volagu te vaghaa na nunu vamua,
me sasagha vaghaa na buburu.

¹² Ighoe, Lord, to vunaghi haba kasila,
mana lei vavata kara ghanaghana oligho.

¹³ Itaeni na bongi ko arovia Jerusalem.
Itaeni tua na bona to nia baubahu ko hangaa.

¹⁴ Kulamu na vure tara nighi dikalio,
na vatu ni valeana tara durakei,
gaira tara arovia so,
sakai vamua te koli tana pari.

15 na lei kema kara mataghunia a Lord,
mana lei vunaghi haba ni maramana
kara nia talumava nina maana.

16 Mi tana bona a Lord ke ghoi tughuru vaghinia
Jerusalem,
ge ke tatea nina rongoragha.

17 Gaia ke rongoviara kulana na vure tara ghogho
sanira,
me ke talu kulina vaa ta didira kokoeliulivuti.

18 Kau gere horui na lei totobo to gonighi mai tua
a Lord.
ge na vure kara vahura i muri kara holohabaa
ghua gaia.

19 A Lord te rei horu mai kokou tana komuna,
me righi horua mai na maramana i pari.

20 Gaia te rongovia didira tangi
gaira [tara laukapura/tana vale pipiti] me lavi
horura gaira tara dete matera.

21 Ge kara ladavaghinia na ahana i Zion,
ma kara holoutoa i Jerusalem.

22 Na lei kema mana binaboli kara savukolu igaa,
ma kara holohabaa a Lord.

23 A Lord te neu ge u mua laga tana bona tu mane
vaolu,
gaia te va kukulua tua na volagu.

24 God, ko bei lavikehau mua itaeni,
tu mua saravia mua na bona ni tonikamagu.

25 Lord, Ighoe to kabu kasila, me hau mai tua to
puputua na pari,
mana limamu to lutui nia na lei hegohego ni
kokou.

26 Gaira kara taghara mi ghoe ko ghanagho so,
gaira kara meto vaghara na lei tivi haulaghi kara
[motu]/[tughui].

27 Mi ghoe to mua ghoi keha tua na reireimu,
 mana volamu ke tona haliu so,
 28 Na lei dalemami kara kabu lokana nimua righi-
 taoni mana pilupungisi,
 mana lei vinavahuhudira kara kabu sarana
 nimua podopodo.

103

Nina David

¹ [Lameagu]/[tarungamu], ko vautoa a Lord,
 na lei hegohego udolu tua i lokagu,
 kau vautoa na ahana te tabu.
² [Lameagu]/[tarungamu], ko vautoa a Lord,
 mo ko nei nia ponolio gea nina dolo gaia.
³ Gaia te talukehai na lei palugu,
 me kisu ghaotai na lei vahaghigu.
⁴ Gaia te hola oliu tana mate,
 me voutou nia nina dolo mana veiarovi.
⁵ Te kutiu nia na lei totobo uto,
 mi tana bona tu mane vaolu mua
 te neu ge u laga vaghaa na manu kama.
⁶ A Lord te dete maemane
 me nira pala gaira tara vahaghitaile,
 me hera na hava te manadira.
⁷ Gaia te tatei na lei nina padalaghi vania Moses,
 ge kara righia na vure ni Israel na lei nina lutu.
⁸ A Lord te veiarovi me dolo,
 te mua mina rutu, me dolo talau.
⁹ Gaia te mua kene taonia na palu,
 me mua mina rutu daro bona vanighita.
¹⁰ Gaia te mua heghita na totoro te manani na lei
 paluda,
 me mua tughui nia na dika na lei hahi ta gonighi.

11 Me vaghaa na datona na oka i vuvungana na maramana,
te vaghaa ghua na sulena nina dolo vanira tara talumavaa.

12 Na hauna i ulu te vaghaa ghua i boko,
keri te vaghaa na hauna te lavikehai va na lei paluda, a Lord.

13 Me vaghaa tamadira te arovira na lei dalena,
vaghaa ghua keri a Lord te arovira gaira tara talumavaa.

14 Gaia te ghilalaa na hava tara gonighita nia,
me manahana ighita na pughu ni pari.

15 Na volada ighita te vaghaa na buburu,
[me ke totolo]/[mana ladana] te vagha na hahanga ni ghai.

16 mana ghuri te vaho kehaa,
me mua righia tua siki sakai.

17 Gaira ghua tara taonighi na lei nina baubahu,
mara taluutunighi nina lei vetena.

19 A Lord te talu na malei sopouna i kokou,
mi ga te haba pungisighi mai na lei totobo soko.

20 Kau holoutoa a Lord, ghau na lei angel laga,
tau taonighi na lei nina bosa ni keikeri,
mau rongovia na bosana.

21 Holoutoa a Lord ghau na lei nina maana i kokou,
ighau na lei nina ovu ni lutu tau taoni na liona.

22 Holoutoa a Lord, ghau na lei totobo te gonighau,
mana lei komu ta nina righitaoni.

[Lameagu]/[tarungagu] ko holoutoa a Lord.

104

1 [Lameagu]/[tarungagu], ko vautoa a Lord,
Ighoe Lord, nigua na God,

Ighoe to sule ngangata.

² Ighoe tara popologho nia na malei haba mana
rongoragha

Mo pupulugho heghemu nia na marara.

³ Ighoe to talahia na oka vaghaa na vale tapole,
mo kisua na valemu.

⁴ Na ghuri te vaghara tara holo bosa vanigho
mana viti te vaghara na lei nimua na ghairau.

⁵ Ighoe to kabulaghi ngasilia tua na maramana
tana malana,
me ke mua ghoi aleale tua.

⁶ Ighoe to saroa na maramana nia na tahi,
ma gaia te saopoi na lei ghotu.

⁷ Ighoe to pasaa na tahi ge sama tona,
mana talamana nimua viviha te nia ghogho.

⁸ Gaia te tavetave me saopoi na lei ghotu mana
boboko,

me va sara tana bona te liona ke sara.

⁹ Ighoe to talua na koekobe ke bai tona vulea,
ge ke bei saopoa na maramana.

¹⁰ Ighoe to gonighi na lei vuravura ni beti,
mana lei beti tara tave horu ghobuni na lei ghotu.

¹¹ Ge hera na beti na lei maumanu asi,
igaa tara inuviada na lei kau asi.

¹² Mi lokani na lei ato ni ghai lilighina,
tara niku mara lingelinge igaa na lei manu.

¹³ Tana parako i kokou te nia vetena horu mai na
uha i vuvungani na lei ghoto,
me saopoa na pari nimua na lei vauto.

¹⁴ Ighoe to goniamana na buburu ge tautalu vanira na
lei maumanu,

mana lei ghai ghaniamana na lei tinoni.

¹⁵ Ge kai lutui nimami subasuba,

me hali ga na wine, te neghai ge kai togotogo,
na oil/oele kai nia rivurivu,
mana vanga ke heghai na laga.

¹⁶ Na lei ghai ni Lebanon tu uhanighi haia,
gaighi nina ghai a Lord te subai heghena.

¹⁷ Na lei manu tara haro nikudira igaa,
mana lei manu sule tara kisu beladira tana lei ghai
sule.

¹⁸ Na lei goat asi tara ghahara tana lei ghotu
datogha,
mana lei maumanu asi pile tara baba tana lei
tigetige ni ghotu.

¹⁹ Ighoe to gonia na vula, na kakageni na lei bongi
mana niulu.

²⁰ Ighoe to gonia na bongi,
mi lokana na pungu tara rughu horu mai na lei
maumanu asi.

²¹ Na lei dale ni lion tara ngengo tana bona tara
hili,
tara kenei ghadira vanga te hera God.

²² Me sogha dato mai na aho,
gaira tara oli mara va koli tana valedira.

²³ Mana vure tara tona mara lutui na lei lutudira,
mara lutu sara tana nulavi.

²⁴ Lord, ighoe to gonighi subo na totobo,
mo goni manahai udolu tua,
mana maramana te vonughia nimua na lei mau-
manu.

²⁵ Na tahi te sule me volapa
tara ghanara igaa na iduhahi ni totobo vola, na
sule mana pile.

²⁶ Na lei vaka tara ole kolili vuvungana mana
puhu,
na maumanu to gonia te gougonu i lokana.

27 Gaira udolu tara tuturi tamua tana vanga,
tana bona ni vitolo.

28 Mi ghoe to hera ghadira mara vanga,
to kutira ge ra mahu.

29 Mana bona to ririu keha vanira,
gaira tara mataghu,
mana bona to mua kutira ge ra mate,
mara oli tana pughu ni pari tara va mai gaa.

30 Mi tana bona to hera na aheahe ge ra livu mai,
ighoe to hea na vola vaolu na maramana.

31 Na rongoraghana a Lord ke kabu kasila,
ma Lord ke nia togotogo tana hava te gonia.

32 Gaia te righia na maramana te tatata,
me tabei na lei ghotu mara ahuahuh.

33 Inau ku linge vania a Lord tana lei bongi ni
volagu,
mu tu vola mua eni ke, ku linge holohaba vania
nigua God.

34 Ge me ke nia togotogo nigua na linge,
na pukuna nigua togotogo te va mai tatana.

35 Rana tangohahi kara durakera tana maramana
eni,

ge na dika ke vuha taho tua.
[Lameagu]/[Tarungagu] ko holoutoa a Lord,
ko holoutoa a Lord.

105

1 Hea na lei holouto vania Lord,
bosa tatea na ladana,
bosaa vanira na lei kema na hava te gonia.

2 Linge holohaba vania a Lord,
bosa tatei na lei totobo te gonighi mai tua.

3 Ka togotogo ighita nina vure,

gaira tara holohabaa kara rivurivu.

⁴ Kenea a Lord nia na hahanga,
holohabaa gaia haia tua.

⁵ Ghanaghana na lei butuli te gonighi tua God,
mana lei nina rongorongo ni dete te nighi hevei
horu
me horavia na maramana talighu.

⁶ Ighau na lei vaivarina Abraham,
tau nina tinoni ni lutu,
Ighau rana vaivarina Jacob,
te vilighau tua.

⁷ A Lord dida na Ghoe, na lei nina bosa papara te
bosai,
te nei vania na maramana udolu.

⁸ Gaia te pangotia nina baubahu
te nei vanira na togha ni vavata.

⁹ Gaia te pangotia na talamaghi te nea kolua Abra-
ham,
ma nina baubahu vania Isaac.

¹⁰ A Lord te gonia na baubahu kolua Jacob,
te kabu kasila haia tua.

¹¹ A Lord te bosa me ghaghua,
“Inau ku heghau na pari ni Canaan,
me ke nimiu lologho heghemiu.

¹² Nina vure God tara mua subo,
gaira tara sinogho mai lokana na pari Canaan.

¹³ Gaira tara tona ta sakai na kema,
mara va ta sakai, ma ra tona ta sakai na ovu ni
vure,
mara ghoi va ta sakai ghua.

¹⁴ Ma God te hovea ge kara bei dikalara,
me diki bosa vanira tua na lei vunaghi me ghagua,

¹⁵ “Kau vei vahaghitailira gea nigua na vure ni
lutu tu vilira tua,

bei ghoi tabera tua na lei nigua prophet.

16 Ma Lord te nea ge kalea na ngengere na komudira,
te lavi kehai ghadira na vanga.

17 Te diki vetenaa tua sakai na mane,
A Joseph, gaia tara diki nia hunulu vaghaa na seka.

18 Tara pitighi na tuana nia na tali halo,
ma na tali halo te talighutia na luana.

19 Me sara na hava te diki bosaa ke kale,
na bosana Lord te utuni sughua tua.

20 Na vunaghi haba ni Egypt te nia vetena na bosa
ge ra lavi horua tana vale pipiti Joseph,
a gaia te hulira na lei kema te lubatia ge horu.

21 Gaia te talua ge vunaghi pungisia na valena,
me hea na maana ge righitaonighi na lei nina
lologho tana pari.

22 Nia na maana te righitaonira
nia nina vure lutu na vunaghi halikama,
mana hohola te lavia,
te taraira na lei nina vilimanaha na vunaghi haba.

23 Me tona i Egypt a Jacob,
me va kabu sinogho igaa.

24 A Lord te hera subo na gari kulana vure,
me nera ge ra laga vulera ghadira kana

25 Gaia te nera na vure ni Egypt
ge ra nina sika kulana vure,
me pegopalara nina vure lutu.

26 Me vetena Moses, nina mane lutu,
ma Aaron, te diki vilia tua,
ma [ro]gaira toro tona i Egypt.

27 Ma [ro]gaira toro gonighi nina lutu sule God,
moro lutui na lei nina butuli.

- 28 God te vetenaa na pungi me saopoa na komu udolu,
mana vure ni Egypt tara mua rongovia na bosana.
- 29 Gaia te nei didira beti tavetave ma ra liliu ni ghabu,
mara mate igha lokani na lei beti.
- 30 Na lei komu te vonughighi na kulau,
mi lokana na lei valena na vunaghidira tara vonu igaa,
- 31 A Lord te bosa vamua,
mana lango mana [nanamu]/[noinoi] te saopo udolui na lei komu.
- 32 Gaia te vetenaa na uha balolo
me horu mai tana komu,
kolua na viti te maramahia na komu udolu.
- 33 gaia te dikalai didira aloalo ni grape mana lei ghai ghania,
me gatu sodui na lei ghai tana komu.
- 34 A Lord te bosa mara mai na oву ni puko,
gaira na togha mana idu hahi.
- 35 Gaira tara ghani taghalaghinighi
na lei tautalu lokana na komu,
mana lei suba suba tana pari mana vuavua ni ghai.
- 36 A Lord te matera na lei kamanagho mane,
lokani na lei vale tana komu Egypt.
- 37 Me hulira na vure ni Israel
ma ra tona mara lavighi na silver mana gold,
ma gaira tara laga mara lologho
- 38 Na vure ni Egypt tara mataghunira,
ma ra nira togotogo tana bona [rana Israel] tara tona.
- 39 God te kuvira kulana vure nia na parako
ma nina lake te hera na marara te bongi.

40 Gaira tara nongi vanga i tatana me hera na manu,
na vanga te va mai kokou tara nia mahu.

41 Gaia te paoa na vatu me sikisiki dato mai na beti,
me tave sara tana bona mamaha, vagha na beti tavetave.

42 Gaia te ghanaghanaa nina baubahu,
te nea vania Abraham nina mane lutu.

43 Keri ge huli tonara kulana vure,
nia na lingelingi mana togotogo.

44 Gaia te hera kulana vure didira pari na balu vure.

me hera ghua didira leghai.

45 Gaia te nea te vaghaa eni
ge kara taonighi na lei nina vetena kulana vure,
ma kara pangotighi na lei nina bosa ni keikeri,
Kau Holohabaa a Lord!

106

1 Kau holohabaa a Lord!

Hea na holouto vania a Lord na pukuna te uto,
ma nina dolo te kabu kasila.

2 A hei ke padai na lei totobo sule te gonighi mai tua?

ma hei ke hea na holohaba te manana?

3 Kau togotogo nimiu,

ighau tau taonighi na lei nina bosa ni keikeri a Lord

Ighau tau gonia haia na hava te uto.

4 Lord, ko ghanaghanau mai tana bona to hangara kulamu na vure,

mo ko volau mai ghua to nera ga gaira.

5 Ge ku righia na utodira kulamu na vure,
mu ku togotogo kolu na kemamu nia na holohabana na ahamu.

⁶ Ighai tai palugha vaghara na lei kukuamami,
tai tangohahi ma Ai dika ghua.

⁷ Na lei kukuamami i Egypt tara mua ghilalai na
lei nina lutu sule God,
subo na bona tara nia ponolio nina dolo te tatea
vanira,
mara hughuhughua tana horara sisi.

⁸ Ma gaia te volara so taonia nina baubahu vanira,
keri ge tatea vanira nina maana sule.

⁹ Gaia te bosa vania na horara Sisi ge mamaha,
me hulira kulana vure mara sogha halavu tana
pari mamaha.

¹⁰ Gaia te volara tadira tara kanahaghinira,
me lavi olira tana limadira ghadira kana.

¹¹ Ghadira na kana tara lulumi tana beti,
me taho tua siki sakai ke ghoi vola i tadira.

¹² Keri vaho ge ra taluutunighi na lei nina
baubahu kulana vure,
mara holohaba vania nia na linge.

¹³ Gaira tara nia ponolio so na hava te goniam a
Lord,
mara mua pitua nina bosa ni tarai.

¹⁴ Me torora na vitolo tana bona mamaha,
mi gaa tara tabotaboa God.

¹⁵ Ma God te hera na hava tara nongiam i tatana,
gaia na vahaghi dika te kalera.

¹⁶ Mi tana bona mamaha te taho na beti mana
ghai,
tara ghaghana vaniam Moses ma Aaron, ra nina
gehegehe tabu a Lord.

¹⁷ Tana bona keri te tavoka na pari,
Ma Dathan ma Abiram kolura didira ovu,
mana balu tara nira pala,

tara tumuhaghe lokana na giluh me pari kuvira na pari.

18 Ma God te nia vetena mai na lake vanira na vure dika tara taonira, ma gaira te ghani taghalaghinira na lake.

19 Mi tana ghotu Sinai tara gonia nia na gold sakai na buluka mane, ma gaira tara holohabaa igaa.

20 Gaira tara tughua na rongoraghaana God, nia na titinonina na buluka mane, te vanga buburu.

21 Ma ra nia ponolio God te volara nia na lei totobo sule, te gonighi mai tua i Egypt.

22 Na lei totobo uto te gonighi igaa, mana lei totobo haeharegha te gonighi ghua tana Horara Sisi.

23 Mi tana bona God te bosa ge ke dikalara kulana vure, A Moses, nina mane lutu te vilia, te hughutia God, me hovea ge ke bei dikalara na vure.

24 Me mua liodira so na tona tana bona kerih, na pukuna tara mua taluutunia nina bosa ni baubahu God.

25 Gaira tara kabu vamua loka ni valedira nia na rutu mana ngulungulu, mara hove na rongoviana na bosana a Lord.

26 Keri ge diki bosa dila vanira a Lord! Ke matera mughua lokana na bona mamaha.

27 Me ke havukaghinira na lei vinavahuhudira ghobudira rana voo, ma kara mate horu tana lei komu keha.

28 Ma nina vure God tara holohabaa Baal, na titinoni ni Peor,

mara ghanighi na sukaghi tara nei vanira na lei
god tara mua loghoa na vola.

²⁹ Ma na hava tara gonia te nea a Lord ge rutu,
me vuha kalera na vahaghi dika na vure.

³⁰ Ma Phinehas te tughuru me nea na hava te
gonia,
keri ge soko na vahaghi.

³¹ Mana totobo te nea eni,
kara ghanaghana olia na so me sara itaeni,
maia tana lei vavata ke mai.

³² Mi tana lei vuravura ni beti Meribah,
na vure tara nea Moses ge rutu,
ma gaia i lokana na hava tara nea na vure.

³³ Ma gaira tara nea Moses ge rutu, me mua taghao
utoa tua na liona ge ke kokoe.

³⁴ Gaira tara mua matera rana voo,
taonia na bosana a Lord,

³⁵ Mara sopa lailola koukolu vamua itadira te
taulaghi,
mara lavighi didira nilabu ghua rana voo.

³⁶ A nina vure God tara vuha holohabara tua na lei
titinoni,
ma gaia keri te nera ge ra vuha dika.

³⁷ Gaira tara nira hevei daledira na lei mane mana
tahula,
na vatei sukaghi vanira na lei titinoni god ni
Canaan

³⁸ Gaira tara matera na lei gari taho loghadira,
mara nea te vaghaa ge ra dikalaa na komudira nia
na mate tinoni.

³⁹ Gaira heghedira tara nera ge ra meto,
nia na lei geheghedira tara mua taluutunia God.

⁴⁰ Keri ge rutu a Lord vanira nina vure,
me ke nia sika nina vure.

41 Gaia te sanira tana limadira rana voo,
mara kabu sasara tadira ghadira kana.

42 Ghadira kana tara veiveira so,
mara vahaghitailira ngangata.

43 A Lord te lavi olira mai tana vola kulana vure,
mara liona so na hughutiana,
na pukuna te lata ngasilira tua na palu

44 Hauva, mi tana bona tara tangi vania a Lord,
gaia te rongovira me arovira so,
na pukuna tara kabu tana vahaghitaili.

45 Gaia te ghanaghana olia nina baubahu vanira
na vure,
ma nina dolo te sule vanira ge tughua na liona.

46 Gaia te nera gaira tara vahaghitailira,
ge ra ghoi arovira so.

47 Lord, nimami na God, ko vavolaghai
mo ko laviolighai tadira na lei kema,
ge kai holoutogho ma kai holohabaa na ahana te
tabu.

48 Holohabaa a Lord, gaia God ni Israel.
Holohabaa itaeni, maia ke va me vaa!
Mana mavitu ke bosa, "Amen!
Holohabaa a Lord!"

Buka Lima 107 - 150

107

1 Holoutoa Yahweh/Lord, gaia te uto lee!
Ma nina dolo veiarovi ke kabu kasila.

2 Arahei tamiu a Yahweh te huiolighau, kau bosa
tatea,
Kau bosa vanira na vuresubo, agaia te vavolaghau
tana ghamiu na levunimate.

3 Ma gaia ke vahikolura tara ruguhoru tana lei
komu,

i ulu, i boko, i lau, mi longa.

⁴ Mana balu tara tona hahi tana bona mamaha,
ge ra sivi me taho na komudira.

⁵ Ra vitolo mara haga inu,
agaira tara dutu ni mate.

⁶ Gaira tara nighi ngangaraha didira na vahola,
“Yahweh/Lord, ko hangara/hangaru!”
me volara didira vahaghitaili.

⁷ Te uhuli maemane tatavahalera,
vaa tana komu kara ghahara iga.

⁸ Ma kara hea mughua na holouto itatana Yahweh
vania nina dolo te sule,
na pukuna nina lei lutu te nei vanira te hae-
haregha.

⁹ Agaia te vaa togholuvura tara haga inu,
me va mahura tara vitolo nia na lei totobo uto.

¹⁰ Na balu tara sopou tana pungu mi tana un-
gaunga ni mate,
na tinoni pipiti vesikana tara pitia nia na tali halo.

¹¹ Agaira tara hughuhughua na bosana God,
mara batobatoa mara mua talumavaa gaia te
haba.

¹² Me vagha keru ge goti/goru horura nia na lutu
papara,
ge ra kutu, taho ahei ke hangara ge kara tughuru
dato.

¹³ Gaira tara nighi ngangaraha didira na vahola,
“Yahweh/Lord, ko hangau/hangara!”
me volara ta didira na vahaghitaili.

¹⁴ Agaia te uhuli kehara tana pungu mi tana un-
gaunga ni mate,
me sagui/bohau/tagotighi didira na alo ni pipiti.

15 Ma kara hea mughua na holouto itatana Yahweh vania nina dolo te sule, na pukuna nina lei lutu te nei vanira te haeharegha.

16 Me goti horui na mataulani [ni bronze] na lei vale pipiti, me haurakei na lei peo ni talihalo.

17 Na balu tinoni bule tara nighi vahaghitaili didira na kabalaghi, na pukuna didira na hughuhughu.

18 Didira na lioliogha te tagha tua, na mate te dutu tua.

19 Gaira tara nighi ngangaraha didira na vahola, “Yahweh/Lord, ko hangau/hangara!” me volara ta didira na vahaghitaili.

20 Agaia te bosa, ge ra kisu volara, ge sagau kehara tana mataula ni mate.

21 Ma kara hea mughua na holouto itatana Yahweh vania nina dolo te sule, na pukuna nina lei lutu te nei vanira te haeharegha.

22 Lubatira gaira ge kara nia sukaghi na sukaghi holouto, ge kara linge rivurivu vania nia nina lei lutu te haeharegha.

23 Na balu tara rughuhoru tana lei vaka, mara kalitighi didira na lei lutu mara sabisabiri mara hunuhunulu tana maramana.

24 Gaira ghua, tara vatoghai/righighi nina maana Yahweh te nei tua, maia te lutui te haeharegha tana tahi lalo.

25 Gaia te bosa, mana ghuri te tavuvu, mana unuunu te tipo.

26 Ma didira na vaka te sonisonia tana oka/tahi, me
ghoi lulumi horu tana horara,
mana lei tinoni lutu tara mataghu ghebeghebe.

27 Gaira tara tapele mara tumu sapa longa vagha
na tinoni te inu bulebule.
mara mua ghilala na hava tara gonia.

28 Gaira tara nighi ngangaraha didira na vahola,
“Lord, ko hangara!”
me volara ta didira na vahaghitaili.

29 Gaia te vaa betoa na maraghata,
mana tahi te beata.

30 Gaira tara togotogo na pukuna te beata keru,
ma Yahweh te lavi tatavahaleghita nia mai tana
logu.

31 Ma kara hea mughua na holouto itatana Yah-
weh vania nina dolo te sule,
na pukuna nina lei lutu te nei vanira te hae-
haregha.

32 Lubatira gaira ge kara talu haba tana matadira
na vure subo,
maia ghau tana matadira na lei tinoni uhuhuli
tana lei kema.

33 Gaia te liliui na lei beti ge liliu ni bona mamaha,
mana vuravura ni beti ge ra mamaha.

34 Gaia te liliu na pari vangagha ge liliu na pari
dika,
na pukuna gaira tara ghahara iga tana dika.

35 Ma gaia te liliua na bona mamaha taho iga na
beti mana ghai, ge liliu ni kolokama,
mana pari mamaha, ge liliu na vuravura ni beti.

36 Te talura iga tara vitolo ge kara ghaha iga,
ma kara kisu iga na komudira.

37 Gaira tara vadei didira na leghai, mara suba-suba tana leghai ni grape, mara lavi ni vaghani didira na vanga te hali.

38 Gaia te vautora nina vure, ma kara vahuhura subora na lei gari.

me vaa subora na didira na maumanu kukuti ke haia laghi.

39 Tana bona ghadira na levunimate tara lagavulera nina vure God ke, gaira tara kubolu, mara vahaghitaili mara dikalio na pukuna didira na vahola.

40 Ma Yahweh te nia sika na vinahogho tara vahaghitailira, ge ra ole sebala tana bona mamaha, e taho iga na lei halautu.

41 Hauva, me volara na bona ta didira na vahaghitaili, me suboi didira na binaboli te vagha na ovu ni sheep.

42 Ahei tara reirei kale kara righia ma kara togo, ma gaira tara dika kara todore.

43 Ma gaira tana manaha kara lavipangotighi raini tana tobadira, ma kara righia tana vavatada nina dolo Lord te sule.

108

Nina Linge ni holouto David

¹ Ghe God, na tobagu te nia varava itamua, mu ku linge nimua na linge ni holouto!

Rarai na tarungagu!

² Inau ku avehia na labota nia nigua na linge, mu ku ni rarai na ghalevu mana uvete.

³ Yahweh/ Lord, inau ku holoutogho, tana matadira na lei tinoni.

Mu ku linge holohabagho ghobudira na lei kema.

⁴ Nimua na dolo te mua mautu te [dato] haba vulea na kokou,

Ma nimua na utuni te saravia na parako.

⁵ Ighoe God, ko tatea i kokou nimua na haba, ma nimua na rongoragha ke saopoa na mara-mana talighu.

⁶ Ko bosatughu nigua na kokoeliulivuti, ge ko vavolau inau nia na lima madolomu te laga, mo ko rughuhorura/ lubatira/ [vavolara ghua] nimua na vure to dolovira.

⁷ Aeni God te nia baubahu tana bonana te tabu, “Me ke vilivoka i Shechem nia na togotogo.

Inau ku kagea/vahea na hohogho Succoth [tana nigua vure].

⁸ Gilead nigua, na Manasseh ghua nigua.

Ephraim ke subora nigua na [vure kisumate]/ malaghai,

mi tana kemana Judea ke va mai nigua na lei vunaghi haba.

⁹ Ighoe Moab nigua na tinoni lutu sasara/seka, mi nau ku sonia na hahara ni marevogu ivuvung-ona Edom,

te vagha na vaughilala ge ku loghoa na butonikomou keru.

Mu ku ngangaraha na pukuna tu lagavulera rana Philistia.”

¹⁰ ?Ma ahei ke lavi hagheu ilokana komu vahola/vatu ngasi?

?Ma ahei ke lavi olia vaniu mai, na laga vulea Edom?

- 11 ?Ghe God, o nighai sika tua?
 ? Ko mua nira udukolu tua nimami na ovu ni
 kisumate?
 12 Ko hangaghai tana ghamami na [lei] levuni-
 mate,
 na pukuna na hahanga ni tinoni te totobo lee
 vamua.
 13 Ma nia nina hahanga God, ka gonighi nia na lei
 totobo haeharegha,
 me ke turi horura ghada na levunimate.

109

Vania na tinoni gehelinge. Nina linge David.

- 1 God, inau tu holohabagho,
 ko bei tughuru beto sagauviu gea,
 2 tana bona na lei tinoni dika tara pasapasau,
 mara niu tutugu sorisori.
 3 Mara talighutiu mara niu sika nia na bosadira,
 me taho pukuna tara hughuhughu koluu nia.
 4 Ma gaira tara hurutabou ge u gonighi na lei
 totobo dika,
 sakai vamua inau tu dolovira mu kokoeliulivu-
 tira!
 5 Mara tughua dika nia na uto,
 mara niu sika [tughua] nia nigua na dolo.
 6 Kemana tinoni dika ge ke levunimate vania,
 vetena na tinoni tara hurua ge ke hola tana dete.
 7 Tana bona ke tughuru mai tana padapada, luba-
 tia ge kara dete kalea.
 Padai nina kokoeliulivuti te vaghai na lei paluna.
 8 Ko kukulili na niuluna,
 ma siki sakai na keha ke holaa na malana tana
 lutuna.
 9 Mana lei dalena te taho tamadira,

mana tauna kara liliu ni mate sasani.

¹⁰ Mana lei dalena kara ole toposo, ma kara nongi kolili,

ma kara ghuru horu kehara tana lei sopa komudira/valedira te dikalagha.

¹¹ Ma gaia te loghoa na pagu itatana, ke sagui na kaukabuna.

mana tinoni haghe mai ke hola kehai na lei nina lologho.

¹² Bei [lubatia siki sakai ke] liodolovia gaia, me ke bei righi arovira gea hei nina lei gari dale samu.

¹³ Ge na lei vavatana kara pisu, mana ahadira nina binaboli kara taghalaghi tana vavata ke mai.

¹⁴ Ma Yahweh ke mua nia ponolio na paludira na lei kukuana/vaivarina, mana paluna tinana ke mua tagha tana gegere tutughuni.

¹⁵ A Yahweh te ghanaghana olighi haia na lei palu raini, ge ke lavikehara na ahadira tana ghanaghana ni tinoni.

¹⁶ Na pukuna na mane keru te hove pungisira heghena na doloviadira rana keha, me ghighiroura me matera rana bona, mara mua lologho, ma rana lioparuruha.

¹⁷ Gaia te dolovia ge ke varangara rana keha, mi taeni ko varangaa.

Me mua vautora rana keha, mi taeni ko bei vautoa gea.

¹⁸ Gaia te bosakau haia te vagha te nia pupulu kolua nina tivi.

Lubatighi nina bosakau te haghevia tana hulina
te vagha na beti te inuvia, pe te vagha na
kokolu ni olive.

19 Mi taeni ko lubatia nina bosakau te virighia
gaia heghena, te vagha na tivi te virighia na
hulina,

me vagha ghua na kabe te virighia tana ghobuna.

20 Na bosakau raini, na vatei totoro nina Yahweh
vanira rahei tara huruhuruu,
ma gaira tara gonidilaa na ghagua na mate.

21 Hauva Yahweh/LORD, nigua na God, ko hangau/
vautou, [na pukuna na nilabumu te mae-
mane/kaekage]/te vagha to baubahu niu,
mo ko vavolau na pukuna ighoe to maemane/uto
maia to doloviu.

22 Inau tu bona, mu mua lologho,
mana tobagu te vonughia na vahaghitaili.

23 Inau tu taghau vaghau na nunu tana pungi,
mu tumu horu/pirikaghi vagha na puko [te bub-
uto].

24 Na tuturugu tara kaumaghogho, na pukuna na
talukau,
[inau tu] sighere mu huli lee.

25 Gaira udolu tara righiu tara batobatou,
mara birubiru na uludira na pukuna tara niu sika.

26 Yahweh, nigua na God, ko hangau!
Mo ko volau na pukuna nimua na dolo ke mua
soko.

27 Sania [gaira] ghana na lei kana/levunimate kara
ghilala ighoe to gonia,

Ighoe Yahweh heghemu vamua to vavolau.

28 Ke vagha kara liona ke, ma kara bosa kauu,
Hauva mi ghoe ko vautou so.

Tana bona tara kanahaghiniu igeva gaira udolu
kara righi horura/nira sika/nira maa,
mi nau nimua tinoni lutu ku tona haliu so na
nigho togotogo.

²⁹ Ko nera rana vure udolu, ge kara reirei kale,
ko kuvihira tara huruhuruu ge kara maa.

³⁰ Inau erua na tughuru holoutoana Yahweh,
Mi nau ku holoutoa [ighobuna na vaukolu ni
vure]/[ighobudira rana vuresubo],

³¹ na pukuna gaia te tughuru lilighidira rana bona,
me gonidilaa ge ke volara itadira rahei kara dete-
horura [ge kara mate].

110

Nina linge David

¹ Ma Yahweh/ Lord God te bosa vania nigua na
Lord,

“Ko sopou iani tana lima/pala madologu [ta nigua
na malei haba],

polo ku taluhorura ghamua na lei levunimate
ge kara vaghara na malei tuturi sarani tuamu*.”

² Ma Yahweh ke ghadarua nimua maana ni
vatogha te vuivuni Jerusalem.

Ko vatoghaa/vunaghi pungisia vuvungadira na
ghamua na kana.

³ Tana bongi ni kisumate nimua na vure kara
gehegehe laga vanigho.

Ko nighi pupulu na tivi tabu,

* **110:1** na malei tuturi sarani tuamu Na vaughilala, na
ghanaghana ilokana na lei levunimate te kabu sarana nina maana
Lord.

ge kau maumauri olighi tughu bongi nimiu na
laga, te vagha na kebu ni labota.”†

⁴Ma Yahweh e pangotia nina bosa ni papari,
me mua ghoi huhua/diua tua nina baubahu,
“Ighoe na manesukaghi kasila
tana vavatana Melchizedek.”

⁵Ma Lord ke tughuru tana lima madolomu, [Yah-
weh]
me ke labu horura te subo ni vunaghi ta nina
bongi ni rutu.

⁶Gaia ke detera na lei tinoni,
[me vonughighi na lei kema/butonikomulu kolu na
lei tinoni mate].
Me ke labu paruruhai na uludira na lei vunaghi
tana maramana talighu.

⁷Ma gaia heghena te inuvia tana daidari tana
halautu,
Me vaolu, ma gaia ke lagavule [tana ngiha].

111

¹Holoutoa Yahweh!

Inau ku holoutoa Yahweh nia na tobagu udolu,
tana bona tu sakai soni kolu itadira na lei nina
vure God.

²E haeharegha sughua na lei nina gehegehe Lord,
ahei tara nighi togotogo,
te manana sughua kara kene ghanaghanani,

³Na lei totobo soko te nei,
te tughu ni tatea iga nina rongoragha mana malei
haba,

ma nina maemane ke tona haliu.

⁴Ma ahei ke nia ponolio nina lutu te haeharegha?

† **110:3** Na leu ni Jew tana tete eni, te vahola ngangata ge ka ghilala
utoa.

Dida na Lord te lio dolo maia te veiarovi.

⁵ Agaia te vahera na vanga, gaira tara varava
itatana,

me ghanaghana olia haia nina baubahu.

⁶ Agaia te tatea nina maana laga vanira nina vure,
me vahera na pari ni tunuva.

⁷ Na hava te ne tua te uto, maia te maemane,
mana lei nina vetena te utuni.

⁸ Ma gaira udolu tara utuni haliu,
te manana na pangoti kikinimaani nia na lutu
maemane.

⁹ Ma gaia te pelu horuna nina vure,
te ngasi nia nina baubahu ke va me va.

E tabu na mamataghugha na ahana.

¹⁰ Na nia kikinima Lord na vuivunina na manaha.
Oliolina na manaha te mai vanira ahei tara
lavipangotia.

Holoutoa na ahana ke va me va.

112

¹ Holoutoa Lord!

Kau togotogo gaira ahei nia kikinima Lord,
Eo, nira togotogo ma kau nira rivurivu,
ahei tara kabu taonighi nina lei vetena.

² Ge na lei daledira ivei mi ivei,
kara tangomana tana lei vavata,
mana lei nina vure God kara lavia nina vauto.

³ Na gehegedira na vure logho te uto,
kara mua ponolodira nia.

⁴ Tana bona na pungi, te laga vulera nina vure
God,

na marara te haghe mai tua.

Na pukuna tara hevei tatavahale,

mara vei arovi mara kabu maemane.

- 5 Ahei tara hevei tatavahale na lei totobo soko te uto vanira,
Ma rahei tara hola te tatavahale didira na lei lutu.
- 6 Na vure raini ke mua laga vulera na lei totobo te dika,
ma gaira na maemane kara ghanaghana oli ta-laura.
- 7 Ma gaira tara mua mataghunia na rongorongo te dika,
mara varavaghingasi vamua i tatana Lord te righitaonira.
- 8 Ma gaira tara mua mataghu, mara varava ngasi, kara tangomana na hughuhughu kolu tadira ghadira na levunimate ma kara laga vule.
- 9 Agaira tara hevei tatavahale vanira tara bona, na nilabudira te uto, ka mua nighi ponolio. Ke vagha ke vaa suasuanighita ma ka ghanaghana mavai.
- 10 Na lei tinoni dika kara rutu papara tara righia eni,
ma kara ghalati ma kara sakutua keha,
ma didira ghanaghana dila ke luvu lee.

113

- 1 Holoutoa Lord!
Eo, Holoutoa Lord, ighau nina vure Lord, holoutoa na ahana Lord.
- 2 Bosa utoa na ahana Lord ke va me va.
- 3 Ivei mi vei, i ulu mi Boko,
holoutoa na ahana Lord.
- 4 Ma gaia Lord te haba vulera na lei kema,
ma nina rongoragha te haba vulea na parako.
- 5 Ivei ke nea na kageana Lord nia dida na God,
ma hei te sopou haba dato?

- 6 Sarana gaia na kokou mana pari, me sighborotu me vatoghai.
- 7 Me lavi kehara rana bona tana pari liliki, ma gaira tara mua lologho tana vatei soni lololo
- 8 Talua na vinahogho ghobudira, ge ke habadira nina vure heghena.
- 9 Gaia te talu valena na vaivine te mua logho dalena, ge ke kabu togotogo
Holoutoa Lord!

114

- 1 Tana bona ra Israel tara sogha sania Egypt, nina kemana Jacob tara tona keha tana komu keha.
- 2 Na pari ni Judea te liliu ni bona tabu nina God, mi Israel te ghaha ga nina kinakabu.
- 3 na tahi te righira ge vilivoka, ge ra mina sogha halavu!
Ighoe na beti Jordan, ge o tave pulohi.
- 4 Na lei ghotu tara soghasogha, vagha na beti te tipotipo,
mana lei ghotu pile te vaghara na lei dale sheep.
- 5 Na hava te negho ighoe na Tahi Sisi ge o tave keha tana halautumu?
ge o tave keha, ighoe na beti Jordan?
- 6 Ghau na lei ghotu,
Eghua ge au soghasogha vagha na beti ni tipotipo?
Mana lei ghotu pile vaghara na lei dale sheep.
- 7 Maramana, ko anuanu, tana matana Lord, mi tana matana God ni Israel.
- 8 Maia te liliua na vatu, ge liliu ni kolo ni beti, Eo, na vure ni beti te va mai tana vatu mauri.

115

- ¹ Mua tamami, Lord, tamua vamua ke va mai na lei rongoragha, ta nimua kikinima ta nimua na dolo te mua mautu.
- ² Eghua ge o lubatira na vure ge ra bosa, “ivei didira na God?”
- ³ Ghada na God i kokou, ma gaia te nei na lei totobo te lioni.
- ⁴ Didira na titinoni na totobo lee vamua, Ma ra gonira nia silver mana gold, te gonighi na lima ni tinoni.
- ⁵ Ra loghoi na mangadira, mara mua nighi kokoe, mara logho matadira ma kara mua nighi reirei na matadira.
- ⁶ Na kulidira iga, kara mua nighi rongo, na ihudira iga kara mua nighi uruurumi,
- ⁷ Na limadira iga kara mua nighi taotavongo, na tuadira iga ma kara mua nighi sakusaku tua, na sosonodira iga ma kara mua nighi kokoe tate.
- ⁸ Ma gaira tara sarighi, tara vaghara oli heghedira, ma gaira tara varava tadira.
- ⁹ Ighoe Israel, ko varava i tatana Lord, agaia nimua na tako ni pilupilu.
- ¹⁰ Nina mane ni sukaghi Aaron, kau varava ngasi itatana Lord, agaia nimui na tako ni pilupilu.
- ¹¹ Ghau soko, tau nia kikinima Lord, kau varava itatana Lord, agaia nimiu tako ni pilupilu.
- ¹² Lord, te ghanaghanaghita, agaia ke vautoghita, gaia ke vautora na vure ni Israel, na lei mane sukaghi ma nina binaboli Aaron.

13 Gaia Lord, ke vautora tara nia kikinima,
gaira tara sule ma tara pile.

14 Ghau, mana lei dalemui,
nina vauto Lord te sule ngangata i vuvungamui.

15 Gaia Lord ke vautoghau,
te gonia na parako mana pari.

16 Na parako nina Lord,
me vahera na lei tinoni ni maramana.

17 Na lei tinoni mate kara mua tangomana na linge
holoutoana Lord.

gaira tara tona mara beto tana gilui.

18 Mi ghita ka tangomana na holoutoana Lord,
itaeni maia ke va me va.

Holoutoa Lord!

116

1 Inau tu dolovia Lord, na pukuna te rongovighi,
me bosa tughui nigua na lei kokoeliulivuti.

2 Na pukuna te tualaghi tuturu me varongohiu,
mi nau ku kokoeliulivuti tana bona tu vola mua.

3 Na gilui ni mate mamataghugha te laga vuleu tua,
te talighutia na sasonogu.

Mi nau tu righia na vahola mana dika lio.

4 Inau tu holoa na ahana Lord,
Lord, Ko volau!

5 Gaia Lord te dolo, me uto lee!
dida na God te veiarovi!

6 Gaia Lord te pilupungisira gaira,
te pile didira na taluutuni,

vavolau inau tu dutu na mate.

7 Mi taeni nau tu aheahe,
gaia Lord te uto ngangata vaniu.

8 Me volau tana mate, na matagu tara karukolobu,
mana tuagu tara turi padi.

⁹ Inau ku sakusaku tua tana matana Lord,
tana bona ku ghahau iani maramana.

¹⁰ Inau tu taluutunigho, ge u kokoeliulivuti.
Inau te sule ngangata nigua na vahola Lord.

¹¹ Ta nigua na ghanaghana dila inau tu ngan-
garaha vanigho,
na vure raini tara kikokiko!

¹² Na hava ku hea Lord tana lei totobo te nei
vaniu?

¹³ Nau tu talu datao na seu te vaughilala ni huioli,
Inau ku holoutoa na ahana Lord, na pukuna te
vavolau.

¹⁴ Inau ku pangotighi nigua na baubahu vania
Lord, tana maladira nina vure.

¹⁵ A gaira tara uto mate, Lord te dolovira,
me dika lio tana bona tara mate.

¹⁶ Lord, Inau nimua na tinoni ni lutu.

Eo, nimua na tinoni, na dalena nimua na tinoni
lutu.

Mi ghoe ko tatavahaleu ta nigua na kabu pipiti!

¹⁷ Inau ku vahegho na sukaghi ni holouto,
mu ku holoa nigua na ahana Lord.

¹⁸ Inau ku pangotighi nigua na baubahu vania
Lord, tana matadira nina vure.

¹⁹ Tana valena Lord, i lokana Jerusalem.
Holoutoa Lord!

117

¹ Holoutoa Lord, ighau na lei kema soko.

Holoutoa gaia, ighau na lei vure tana maramana.

² Gaia te dolovighita nia nina dolo te mua soko,
ma nina lio kikinima Lord ke mua soko ke va me
va.

Holoutoa Lord!

118

Uto vaa, ge ka varavaghi itatana God i mua tatana na tinoni

¹ Holoutoa Lord, agaia te uto lee!

Ma nina dolo veiarovi ke kabu kasila

² Na vaukolu vure Israel kara ghoi bosa ghua,

Ma nina dolo veiarovi ke kabu kasila

³ Na vavatana Aaron mana lei mane sukaghi kara ghoi bosa oli;

Ma nina dolo veiarovi ke kabu kasila

⁴ Gaira tara nia kikinima Lord, kara bosa oli,

Ma nina dolo veiarovi ke kabu kasila

⁵ Ta nigua na vahaghitaili [hau/nau] tu kokoeli-
ulivuti vania Lord,

Ma Lord te bosa tughu me volau inau.

⁶ Lord, nigua nau, mu ku mua ghoi mataghu tua,
me taho tua hei ke ghoi gonia vaniu siki to-
tobo dika.

⁷ Eo, Lord nigua nau, gaia ke hangau inau.

U righia na laga vule itadira tara niu sika.

⁸ E uto vaa ge ku varava ngasi itatana Lord,
vulea na ghanaghana kodo itatana na tinoni

⁹ E uto vaa ge ku varava ngasi itatana Lord,
vulea na ghanaghana kodo itatana na vina-
hogho.

¹⁰ Na lei levunimate kara talighutiu,
mi nau ku taghalaghinira tana ahana Lord.

¹¹ Eo, gaira tara talighutia mara hughuhughu
kolu,

mi nau ku taghalaghinira tana ahana Lord.

¹² Mara rangasi ngangatau te vagha na lapilapi ni
lake,

mi nau ku taghalaghinira tana ahana Lord.

- 13 Na ghagua na levunimate tara tabotabo ni mateagu,
hauvaa ma Lord te hangau so inau.
- 14 Gaia Lord nigua na laga ma nigua na linge,
te liliu ni lagavule.
- 15 Linge togotogo mana lagavule tara lingei lokani lei vale tapole nina vure God,
Na lima madolona Lord te laga te gonighi na lei totobo haeharegha.
- 16 Na lima madolona Lord te laga te hola datao na lagavule,
na lima madolona Lord te laga te gonighi na lei totobo haeharegha!
- 17 Nau ku vola mu ku mua mate,
ku bosa tatea na hava Lord te gonia.
- 18 Gaia Lord te toro ngangatau,
me mua lubatiu ge ku mate.
- 19 Ko hangavia vaniu na mataula kara haghe iga na maemane,
Mi nau ku haghe iga mu ku holoutoa Lord.
- 20 Na mataula kiri ke uhulighita vaa tana matana Lord,
ma nina vure God kara haghe iga.
- 21 Inau tu holoutogho to bosa tughua nigua kokoeliulivuti,
mo volau.
- 22 Na vatu ngasi tara ngelea na lei tinoni kisu vale,
itaeni te liliu ni puku ni vatu.
- 23 Aeni nina lutu Lord God,
me [haeharegha na vaevanena]/ [maomaro mangagha na righiana].
- 24 Eni na bongi Lord te gonia,
mai ghita ka togotogo ma ka rivurivu ilokana.

- 25 Lord, ko vavolaghai, Lord, ko vavolaghai,
 Lord, ko vaheghai mai nimua na lagavule.
- 26 God ke vautoa gaia te mai tana ahana Lord God.
 Mi ghai tai vautogho tana valena Lord.
- 27 Ma Lord God ke marara ivuvungada
 kau lavighi mai nimiu na sukaghi ma kau
 talui vuvunga na Bela tabu.
- 28 Ighoe nigua na God, mi nau ku holoutogho!
 Ighoe nigua na God, mi nau ku talu datogho!
- 29 Holoutoa Lord, agaia te uto lee!
 Ma nina dolo veiarovi ke kabu kasila.

119

Aleph

- 1 Holoutora gaira tara tughuru kakai, mara
 taonighi nina lei vetena Lord.
- 2 Holoutora gaira ahei tara pangotighi nina
 vetena,
 mara kene taonia nia na tobadira udolu.
- 3 Agaira tara mua lavipangotia na dika,
 mara sakusaku tua vamua tana puku ni halau-
 tuna.
- 4 Ighoe to vetena ghai ge kai pangoti utoi nimua na
 lei vetena.
- 5 Na lei nilabugu kara tughunitatei na lei nimua
 puku ni ghanaghana.
- 6 Ge ku bei mamahaghi gea,
 tana bona ku rigghi talu kolua na volagu nia nimua
 na vetena.
- 7 Tana bona inau tu naunau ni nimua na vetena
 maemane,
 inau holoutogho nia na volagu te vagha tu
 ghaghua tua igaa.

8 Inau ku pangotighi nimua na lei puku ni ghanaghana,
mu kurutigho ko bei lubatiu gea.

Beth

9 Na lei tinoni vaolu, ivei kara ghaghua ge kara kabu maemane?
kara pangotia mughua na bosamu na nimua na lei vetena.

10 Inau tu tabotabo na kene taoniamu,
mo ko vei lubatiu gea ge ku sagauvia na bosamu.

11 Na lei bosamu te kabu polo tana tobagu,
ge ku bei kabalaghi savugho gea.

12 Holoutogho ighoe, Lord,
mo ko taraiu nia nimua na puku ni ghanaghana.

13 Na pukuna inau tu bosa tatei na lei nimua na lei vetena to vaheu mai tua.

14 Inau tu nighi togotogo nimua na lei vetena,
vagha ghua tana lei hala ni sosodo.

15 Inau ku naunau nimua na vetena,
te tughunitatei na halautumu.

16 Inau ku nighi rivurivu nimua na lei puku ni ghanaghana,
mu ku bei nia ponolio gea na bosamu.

Gimel

17 Ko utoutora nimua na lei tinoni ni lutu,
ge ko vola ma ka pangotighi na bosagu.

18 Ko davorai na matagu, ge ku vaevanei nimua na vetena haeharegha te utuni.

19 Inau na tinoni haghe mai vamua iani mara-
mana.

U liona nimua na vetena ke hului,
ko bei talu taluravighi vaniu gea.

20 Na pukuna na lei bongigu te mavatia na ghanaghanani nimua na lei vetena.

21 Ighoe to tughuru pungisira gaira arahei tara kanahaghi mai a talu maghora heghedira, mara nghi murilio nimua na lei vetena.

22 Ko bei lubatira gea ge kara bosa dika tau, na pukuna inau tu pangotia nimua na lei vetena.

23 Na lei vinahogho tara sopou mara kokoe hughuhugu.

Mi nau tu ghanaghana vaovarongo nimua na lei puku ni ghanaghana.

24 Nimua na vetena te vaheu na togotogo, me vaheu na bosa patupatu ni manaha.

Daleth

25 Na huligu te koli tana pari, [me hughuhugu polo] ko ghoi vola oliu mai ghua nia na bosamu.

26 Inau tu bosa vatei vanigho tua nigua na lei arelavaghi, mo bosa tughui, ko taraiu mai nia nimua na lei puku ni ghanaghana.

27 Ko hangau ge ku ghilala manahani na ghanaghana i lokana nimua na lei vetena, ge ku ghanaghana vaovarongoi nimua na lei butuli te haeharegha.

28 Inau tu nia tangi na dikalio, mo ko patupatu mai nia na bosamu.

29 Ko pilupungisiu mai ge ku bei pego oliu gea, ko vaheu mai na maana ni ghilala manahani nimua na vetena.

30 Inau tu liona na pangotiani mara kabu taoniani nimua na lei vetena.

31 Mu ku vavaravaghi nigua igaa,
Lord, ko bei neu ge ku ghoi nighi maa oli.

32 Ke vagha ko hangau ke,
inau ku sama maemane taonia nimua na lei
vetena.

He

33 Lord, ko taraiu mai,
ge na lei tinoni kara taonighi lei nimua na puku ni
ghanaghana.

34 Kova heu mai na manaha ni ghilala,
mu ku taonighi nimua na lei vetena,
Inau ku naunau nia na tabagu udolu.

35 Ko neu inau ge ku sakutua taonia na halautuna
nimua na vetena,
iga ku sodoa na puku ni togotogo.

36 Ko vaheu mai na puku ni ghanaghana mava,
taoniani nimua na vetena
mo ko bei taghalaghiniu gea
nia na doloviana na rongo.

37 Ko riu keha na matagu tana lei totobo toposo,
ge nia na bosamu ke vaheu na vola.

38 Ko patupatu mai nia nimua na baubahu,
ma vanira ahei tara tahi mavagho.

39 Ko hangau, ge ku nighi murilio,
na nilabugu tu nighi maa,
na pukuna nimua na vetena vamua
tu liona tana volagu.

40 U liona na pangotiana nimua na vetena,
mo ko maumauri olia mai na volagu nia nimua na
uto.

Waw

41 Lord, ko vaheu mai nimua na dolo ke mua soko,
na vola te vagha to nia baubahu tua.

42 Mi nau ku hera na bosa tughu,
gaira rahei tara ghanaghana ruarua,
na pukuna inau tu varava tana bosamu.

43 Ko bei lavi keha gea na bosa ni utuni
itagua ta nimua na vetena vamua
te ghaha nigua na pitudilaa.

44 Inau ku pangotighi haia nimua na lei vetena ke
va me va.

45 Inau ku sakutua tatavahale,
mu nia hevei oli na volagu,
na pukuna nimua na vetena.

46 Inau ku kokoe vanira na lei vunaghi nia na
bosamu,
mu ku mua ghoi maa ghua.

47 Nimua na lei vetena,
tu dolovighi mai tua.

48 Inau tu ghanaghana mavai mu dolovighi nimua
na lei vetena,
mi nau tu ghanaghana vaovarongoi na lei nimua
puku ni ghanaghana.

Zayin

49 Ko ghanaghana olia nimua na baubahu itagua
keri vamua tu ghanaghau dilaa.

50 Nimua na baubahu te togholuvu inau,
me va patupatu ta nigua na vahola.

51 rana talunagho tara pasapasau mara mua
ghanaghana mavau.

Hauva inau tu mua nia murilio nimua na vetena.

52 Inau tu ghanaghana haia nimua na vetena
haulaghi,

Lord, ge gaira kara patupatu.

53 Nau tu rutu papara vanira tana tangohahi,

na pukuna tara mua pangotighi nimua na lei
vetena.

54 Nimua na puku ni ghanaghana
te vagha na lei linge lokana na vola ni volagu,
lokana nigua na niulu ni vinano.

55 Tana lei bona ni bongi, Inau tu talu tatea ahei,
Ighoe Lord,

Mi nau tu taonighi nimua na lei vetena na pukuna
eni.

56 Eni na halautuna na volagu, tu nia togotogo,
ge ku pangotighi nimua na lei vetena.

Heth

57 Lord, Ighoe nigua! Inau tu baubahu ku pan-
gotighi na lei bosamu!

58 Na tobagu udolu te liona nimua na vauto.
Mo ko aroviu te vagha to nia baubahu.

59 Inau tu kene ghanaghanana na halautuna na
volagu,

mi nau tu ririu ge ku taonia nimua na lei vetena.

60 Inau tu lio mina, mua kiki na taoniani nimua na
vetena.

61 Na lei tinoni dika tara ghora hagheu ge ku
kabalaghi,

hauva, mi nau tu kau ngasi so ta nimua na lei
vetena.

62 Tana bongi hau inau tu tapatughuru
mu holoutogho nia nimua na vetena maemane.

63 Ahei tua ke nigho kikinima gaia keri na kulagu,
maia ghua ahei ke pangotighi nimua na lei vetena.

64 Lord, na maramana udolu te vonughia nimua
na dolo ke mua soko,

ko taraiu mai nia nimua na lei puku ni
ghanaghana.

Teth

65 Lord, e subo na totobo uto to gonighi vaniu te vagha to nia baubahu.

66 Inau tu taluutunighi nimua na vetena, mi taeni ko taraiu nia na dete maemane mana manaha.

67 Idania Inau tu tona hahi ritini na bona to va maemaneu, mi taeni inau tu taoni maemanea tua na bosamu.

68 Ighoe to uto mate to gehegehe uto, to taraiu nia nimua na lei puku ni ghanaghana.

69 Agaira ra talunagho tara huru kikou,, mi tana utuni nau tu pangotighi nimua na vetena tana tobagu.

70 Na tobadira te kutu vatu mara bule, ma nigua na togotogo te ghaha so ta nimua na vetena.

71 Na vahaghitaili to nia vetena vaniu mai te uto, me tarai manahau ge ku kabu taonighi nimua na lei puku ni ghanaghana.

72 Nimua na vetena te mava vulea na mola ni gold, mana silver tagua!

Yodh

73 Ighoe to goni mo talu titinoniu, mo vaheu na manaha, ge ku taonighi nimua na vetena.

74 Agaira kara nigho kikinima itagua kara topoa na togotogo, na pukuna inau tu talua nigua na ghanaghana dilaa tana bosamu.

75 Lord, inau tu ghilala, nimua na lei dete tara maemane, me ulaghana ge ko dete maemaneu.

76 Lubatia nimua na dolo te mua soko ge ke patu-
patu inau.

Te vagha to bahuu nia, nimua na tinoni ni lutu.

77 Lubatia vaniu mai nimua na dolo veiarovi ge ku
vola,

na pukuna nimua na vetena to nia togotogo.

78 Lubatira tara talunagho ge kara nira sika,
na pukuna tara vuhavuhau,

mi nau tu varava ngasi so ta nimua na lei vetena.

79 Lubatiu ge ku sakai sonikolu itadira, tara nigho
kikinima,

tara ghilalai nimua na lei vetena.

80 Kara bei huru kaleu gea na pangotiani nimua na
vetena ge ku bei maa gea.

Kaph

81 Na lokagu te pitu dilaa nimua na maana ni vola,
na pukuna tu ghanaghana dilaa na bosamu.

82 Na matagu tara arehia na righiana
nimua na bosa ni baubahu ke mai utuni.
ke ghua nigha ko togholuvu?

83 Inau tu pororodi vagha na madoke tana ahu ni
lake, tu pitu lugu tua.

Hauva Inau tu varava ngasi so ta nimua na vetena
ge ku pangotighi.

84 Vei ke vagha na darona na bona ku pitu?
ke ghua nigha ke vahaghitailira gaira tana kana-
haghiniu?

85 Na vure talunagho raini tara nia sika nimua na
vetena,
tara gheli gilugu ge ku kutu haghe ilokana.

86 Nimua na lei vetena udolu tara utuni.
Mara huru kikou, mi ghoe vamua ko hangau.

87 Gaira tara dutu ni mateagu,

mi nau tu mua sanighi nimua na lei vetena.

⁸⁸ Ta nimua na dolo te mua mautu,
ko volau ge ku tangomana na taoniani nimua na
vetena.

⁸⁹ Lord, kasila, na bosamu ke kabu kasila kokou.

⁹⁰ Nimua na kikinima ke horavia na lei vavata,
ma nimua na talu puku te berea na maramana to
gonia.

⁹¹ Nimua na vetena itaeni te utuni,
mana lei totobo soko tona kalea nimua
arelavaghi.

⁹² Nigua na togotogo ke mua sabea nimua na
vetena ke,
nigua na dikalio vamua ke mateu.

⁹³ Inau ku mua nighi ponolio nimua na lei vetena,
na pukuna gaira ge u lavi olia na vola mana laga.

⁹⁴ Inau nimua, ko volau!
Inau heghegu tu kenea ge ku taonighi nimua na
vetena.

⁹⁵ Na lei tinoni dika tara polo inagho na matagu,
mana bosamu vamua tu pangotighi.

⁹⁶ Mana lei totobo maemane soko tara sosokogha,
ma nimua na vetena tara mua sosokogha.

⁹⁷ Inau tu dolovia nimua na vetena.
Mu kene ghanaghana haia tughu bongi.

⁹⁸ Nimua na vetena te va manahau,
vulera na ghagua na levunimate,
na pukuna nimua na vetena te huluiu.

⁹⁹ Eo, inau tu manaha vulera, gaira tara taraiu,
na pukuna tu ghanaghana olighi haia nimua na
bosa ni tarai.

¹⁰⁰ Inau tu manaha vulera na lei tonikama.
Mu pangotighi nimua na vetena.

101 - Inau tu hove ge ku bei sakutua ge tana haba te dika,

ge mu ku pangotighi vaso na bosamu.

103 E manilu ngangata na bosamu tana ghidugu, te manilu vulea na kokolo ni midua.

104 Nimua na lei vetena te vaheu na manaha, vagha keru ge u nighi sika na lei hala kiko ni vola.

Nun

105 Na bosamu ke uhulighi na marevogu, me ke va mararai na lei halautugu.

106 Inau tu diki nia baubahu tua, mu ku ghoi baubahu so,

nimua na lei vetena inau tu pangotighi.

107 Lord, inau tu vahaghitaili sule ngangata, talu oli mai na volagu,

te vagha to nia baubahu tua

108 Lord, ko lavi pangotighi nigua na puku ni holouto,

mo ko tariu nia nimua na vetena.

109 Na volagu te mua ghadaru keha tana limagu, mu mua beto na taoniani nimua na vetena.

110 Na lei tinoni dika tara talua vaniu na piti ge ku hogho ilokana tana halautu,

mu ku mua ririu keha sania nimua na vetena.

111 Nimua na arelavaghi te nigua na puku ni nilau, te nighi puku ni togotogo na tobagu.

112 Inau u kene ghanaghana ge ku pangotighi nimua na vetena,

ritini tana sosoko ke va me va.

Samekh

113 Inau tu nira sika ahei tara mua kene ghanaghanamu ighoe,

ma nigua na vilivili te maemane.

Mi nau tu dolovighi nimua na lei vetena.

114 Ighoe a nigua na vatei puipungisi mana tako ni rerebe,

tana bosamu vamua ku varava ngasi.

115 Kau tokeha itagua, ghau rana vure dika, ge inau ku righitaonighi na lei nina vetena nigua na God.

116 Lord, ko patupatu mai te vagha to nia baubahu, ge ku vola!

Ko bei lubatia nigua na ghanaghana dilaa ge ke paruruha.

117 Ko sabe datou, ge ku vola, mu ku kene ghanaghana ni haia na lei nimua na vetena.

118 Mi ghoe to nira murilio tara sanighi na lei nimua na vetena, na pukuna didira na pegopego.

119 Na lei tinoni dika tana maramana eni tara vagha na vuvulogo tara kavulaha, hauva inau tu dolovia so na bosamu.

120 Inau tu nigho mataghu kikinima ngangata, mi nau tu mataghunighi nimua na lei dete.

Ayin

121 Ko bei lubatiu vanira ghagua na levunimate, na pukuna inau tu nia kaukauli na totobo te uto mete maemane.

122 Tu kurutigho ko nia baubahu vaniu na vauto, ko bei lubatira gaira tara talunagho kara dikalau.

123 Na matagu te mua righi kalea na utunina na rughu horuana nimua na baubahu ke mai utuni.

124 Inau nimua na tinoni lutu, ko maemane mai nia nimua na dolo te mua mautu, mo ko taraiu nia nimua na lei vetena.

125 Ko vaheu mai na manaha ni ghilala,
nimua na tinoni ni lutu,
ge ku ghilala manahani nimua na lei vetena.

126 Lord, te poso tua na bona ni lutu,
mana lei tinoni dika tara hurakea nimua na
vetena.

127 E utuni, inau tu dolovighi nimua na lei vetena,
vulea na gold haba vaa na puku ni gold.

128 E utuni, na lei nimua na vetena soko tara
maemane.
Vagha keru, inau tu nighi sika na lei halautu te mua
utuni.

Pe

129 Na lei bosamu tara rongoragha. Keri ge u
taonighi.

130 Ra ia tarai na bosamu, me nia hevei na marara,
mana ghilala vanira rana tovongo.

131 Inau tu vukesi dilaa na mangagu,
mu pitu dilai tua nimua na vetena.

132 Ko tatea vaniu mai nimua na veiarovi,
te vagha to nea vanira ahei tara dolovia na ahamu.

133 Ko uhulighi nigua na sakutua nia na bosamu,
ge ke bei laga vuleu gea na totobo te dika.

134 Ko volau tadira na lei tinoni dika,
ge inau ku taonighi nimua na lei vetena.

135 Ko rei horu mai vuvungagu nia nimua na dolo,
mo ko tarai manahau nia nimua na lei [puku ni
ghanaghana.]/[vetena]

136 Na kolobu ni daidari te Sali horu mai tana
matagu,
na pukuna na lei tinoni tara mua taonia nimua na
vetena.

Tsadhe

137 Lord, ighoe to maemane, ma nimua na lei dete te utuni.

138 Nimua na lei bosa ni vetena tara uto, te manana ge kai taluutunighi.

139 Inau te vonughiu na rutu papara, na pukuna na ghagua na levunimate tara mua taonia na bosamu.

140 Ra tabotaboi tua nimua na lei baubahu, vagha keru ge u dolovi ngangatai.

141 Inau tu pile kikia ngangata me vesikagu, mu mua nighi ponolio nimua na lei vetena.

142 Nimua na maemane te kasila, ma nimua na vetena te utuni.

143 E mavatiu ngangatau na liogu, hauva ku topoa na togho lugu mi ta nimua na vetena vamua.

144 Nimua na lei dete te maemane haliu, ko hangau ge ku manahani ge ku vola.

Qoph

145 Inau tu nia kokoeliulivuti na tobagu udolu, Lord, ko bosa tughu.

Ge inau ku vatoghai nimua na lei vetena.

146 Inau tu tangi ngangaraha ge ko volau ge ku taonia nimua na vivili.

147 Inau tu rarai labota, naghona na sogha ni aho, mu tangi ngangaraha ge ko hangau, mi tana bosamu vamua ku talua nigua na ghanaghana dilaa.

148 Inau tu daidanihaghi, tu ghanaghana olighi nimua na baubahu.

149 Lord, ta nimua na dolo mana maemane tu varava, ko rongovighi nigua na ngangaraha, mo ko volau.

150 Na vure tara mua taotaoni tara dutu ni mai labuagu,

na pukuna tara mua taoni vetena.

151 Lord, Ighoe to mua kabu hau, mana nimua na lei vetena soko tara utuni.

152 Idania, tu ghilala te mua tughu nimua na lei ghanaghana.

Resh

153 Ko rei horu mai vuvungani nigua na dikalio, mo ko volau, inau tu mua nia ponolio nimua na lei vetena.

154 Ko niu pala ta nigua na livu, mo ko hughu tughu.

Ko pilupungisia na volagu to nia baubahu.

155 Rana dika tara sagauvia na vavolamu, gaira tara mua talu koekoeni nimua na lei vetena.

156 Lord, E sule ngangata nimua na veiarovi, mana maemane ko hea oliu mai na volagu.

157 Subo tara gunaliu mara vaheu na vahola, hauva inau tu mua tabalili keha sagauvi nimua na vetena.

158 Inau tu nira sika gaira tara perou, na pukuna tara mua ghanaghana mavai na bosamu.

159 Lord, ko righia, u dolovi ngangata nimua na vetena

ko vahe oliu mai na volagu, na pukuna nimua na dolo te mua mautu.

160 Na lei bosamu tara utuni, ma nimua na lei vetena maemane kara ghaha kasilai.

Sin ma Shin

161 Rana haba tara gunali tabou, mana bosamu te nia marate na tobagu.

162 Inau tu nia rivurivu na bosamu,
te vagha siki sakai te sodoa na puku ni nilau.

163 Inau tu nia bati mu nia sika na sorisori,
ma nimua na vetena vamua tu dolovia.

164 E vitu na tughuru ni holohabaamu ta sakai na
dani,
na pukuna nimua na vetena tara maemane.

165 Gaira tara dolovighi nimua na vetena
tara loghoa na puku ni mabo,
ma kara mua taitarikiti.

166 Lord, inau tu kene taonia nimua na maana ni
vola,
mu gonitaonighi nimua na lei vetena.

167 Inau tu taonighi nimua na lei vetena mu
dolovighi.

168 Inau tu taonighi nimua na lei puku ni
ghanaghana mana vetena,
na pukuna ighoe to ghilalai na lei totobo soko tu
gonighi.

Taw

169 Lord, ko rongovighi mai nigua na ngangaraha,
mo ko vaheu mai na lio maghora to nia baubahu.

170 Ko rongovighi mai nigua na kokoeliulivuti,
mo ko volau te vagha to nia baubahu.

171 Ko lubatia na ghidugu ge ke tavukesi ge ku
holohabagho,

na pukuna ighoe to taraiu nia nimua na lei vetena.

172 Lubatia na lapigu ge ke lingei na bosamu,
na pukuna nimua na lei vetena tara maemane.

173 Ko gonidilaa ge ko hangau,
na pukuna tu vilia ge ku taonia nimua na vetena.

174 Inau tu pitu dilaa haia nimua na maana ni vola,
Ghe Lord, mu nia togotogo nimua na lei vetena.

175 Ko lubatiu ge ku vola ge ku holohabagho,
ma nimua na lei vetena kara hangau inau.

176 Inau tu hughi keha te vagha na bolo asi,
mai mo ko kene taoniu,
Inau tu mua nighi ponolio nimua na lei vetena.

120

Na linge ni tona dato

¹ Ta nigua na lei vahola inau tu hea olia Lord,
mu ngangaraha vania me bosa tughui nigua na
kokoeliulivuti.

² Lord, ko volau, tadira tara kikokiko maia tadira
na vure gueloguelo.

³ Na hava God ke gonia vanigho ighoe na lapi
sorisoro?

Ke savungighi vanigho nimua na vahaghitaili?

⁴ Ge va ke vuke potagho nia na kualo [vangalua/
ghala] ni malaghai,

me kere taghalaghinigho nia na vatu bera.

⁵ Inau tu vahaghitaili kolua Meshech te dika na
gehegehena!

Me vahaghitailiu ge ko kabu kolu tadira na vure ni
Kedar.

⁶ Mu lugu tua na kabu iani,
ighobudira na vure tara nia sika na mabo.

⁷ Ma vaniu inau, inau nina na mabo,
tana bona tu kokoe, agaira tara gonidilaa ni kisu
mate.

121

Na linge ni tona dato

¹ Inau tu reitada tana ghotu,
Iga va mai nigua na hahanga?

² Nigua na hahanga te va butu mai tatana Lord,

te gonia na parako mana pari.

³ ke mua lubatigho ge ko kabalaghi mo ko kutu,
gaia sakai ke vatoghagho, mo ko mua maturu!

⁴ E utuni, gaia te vatogha ghua Israel,
mete mua maturu me ke mua lugu.

⁵ Ma Lord heghena vamua te vatoghagho ighoe.
Ma Lord te tughuru lilighimu
te vagha nimua na ungaunga ni puipungisi.

⁶ Na aho ke mua ghoi paregho ghua tana dani,
vagha ghua na vula tana bongi.

⁷ Ma Lord ke pilupungisigho tana lei totobo dika
soko,
me ke pabea na volamu.

⁸ Gaia Lord ke vatogha na rughu hagheamu mai
mana rughu horuani itaeni maia ke va me va.

122

Na linge ni tona dato, nina David.

¹ Inau tu togotogo tara bosa vaniu te vagha eni,
“Mai ighita ka tona tana valena Lord.”

² Mi taeni tai tughuru lokani nimua na lei mataula
ni peo, ighoe Jerusalem.

³ Jerusalem na komu tara kisugho, me talukolu
ngasi ngangata.

⁴ Na vure ni Israel,
nina vure Lord,
gaira tara holohabana na ahana Lord,
te vagha na vetena te bosa.

⁵ Iga te ghaha na malei sopou ni dete,
nina malei sopou na vunaghi David.

⁶ Kau kokoeliulivuti na mabo ni Jerusalem,
ma gaira tara dolovia na komu eni kara sepalaghi.

⁷ Ighoe Jerusalem, na mabo ke ghahai loka nina peomu,

mana halilaghi te ghahai tana lei vale ni haba.

⁸ Mana pukuna na lei hoghogu mana ghagua na komu kolu,

inau ku ghaghua na mabo itamiu.

⁹ Na pukuna na valena Lord dida na God,

inau ku kenea na hava ke uto vanigho, ighoe Jerusalem.

123

Na linge ni tona dato

¹ Inau tu soni vaghi matagu vaa itamua,

Ighoe God, to kabu i kokou.

² Ighai tai kene nina veiarovi Lord, Ghamami na God,

te vagma na matadira na lei tinoni lutu tara reirei kodo tana vunaghidira,

me vagma ghua na vinekama ni lutu, te pitu dilaa na vaughilala tana vunaghina.

³ Lord, ko arovighai, ko arovighai,

na pukuna tara mua ghanaghana mava ghai.

⁴ Na volamami te vonughia na bosa dika

tadira tara talunagho,

mana mua ghanaghana mavadira tara lionagho.

124

Na linge ni tona dato, nina David.

¹ Ke vagma Lord ke mua nighita pala ke,

ma rana Israel kara bosa,

² Ke vagma Lord ke mua nighita levu pala ke,

ghua nighi na vure kara tughuru dato,

ma kara hughuhughu kolu i tatada.

³ Geva kara sonomi vola ghita,
na pukuna didira na rutu papara itatada.

⁴ Ighai tai lulumi tana beti,
mana tave hogha te tao pungisia na volamami.

⁵ Eo, te vagha ghua so na karaha ni tahi
te tao pungisia na volamami.

⁶ Ka holoutoa Lord, te mua lubati[ghai]/[ra],
ge kara golu vokaghai nia na livodira.

⁷ Mi ghai tai vagha na manu te lovo keha tana
vugho.

Te tarosi mai tatavahale.

⁸ Dida na hahanga te va mai itatana Lord,
te gonia na parako mana pari.

125

Na linge ni tona dato.

¹ Agaira tara varava itatana Lord,
tara tughuru ngasi vagha na ghotu Zion,
gaira kara mua laga vulera,
ma kara vadangitai ke va me va.

² Te vagha na ghotu ta talighutia me pilupungisi
Jerusalem,

ke vagha ghua Lord te talighutira me ke
pilupungisira nina vure,

itaeni mai ke va me va.

³ Na lei tinoni dika kara mua tangomana na uhu-
liadira nina vure God,

kara bei uhuli hahira gea.

⁴ Lord, ko vahera na uto gaira tara uto,
mana tobadira te sakai soni kolu itamua.

⁵ Lord, ko soni kehara gaira tara ririu keha,
mara taonighi na halautu te mua maemane.

Mo ko lavi kehara gaira ahei tara lutu hahihahi.

Mo ko lubatira Israel ge ke kabu beto tana mabo.

126

Na linge ni tona dato

¹ Tana bona Lord te lavi olira nina vure pipiti
Jerusalem,

[ighai tai]/[E] vagha vamua na matura bole?

² me vonughighai na togotogo,

mai nia linge na rivurivu.

mana lei kema keha tara bosa,

“E maromangagha sughua eni na hava Lord te
gonia vanira.

³ E utuni, gaia Lord te gonia vanighita

na lei totobo mamaromangagha.

Togotogo ighita!

⁴ Lord, ko vaheghai mai na lei totobo uto,

te vagha na beti ni daidari te malobua na pari
mamaha.

⁵ Gaira nia suba na dikalio mara nia togotogo na
ghegheli.

⁶ Gaira tara tangi mara subai didira na vuavua,

tana oli ni ghegheli gaira tara linge togotogo.

127

Na linge ni tona dato. Nina Solomon.

¹ A Lord mughua ke kisua na vale,
me ke mua luvu lee didira na lutu tara kiukisua.
Ma Lord sughua ke righitaonia na komu,
nia nina vatogha ge ke uto.

² Taho na pukuna na lutu laga,

te vuivuni tana puipungi me sara tana nulavi
bongi,

ma nia vaivarighohi na vanga,

Ma God te vahera na aheahe ahei te dolovira.

³ Na lei gari pile a nina hevei lee Lord,
gaira te tunuvaghau nia mai.

⁴ Na lei gari pile tara sivuragha na lei tinoni vaolu,
te vagha na kualo vangalua tana lima ni malaghai.

⁵ God te holoutoa na tinoni te vonughighi na li-
madira!

gaira kara mua maa tana bona kara hughuhughu
kolura

tara huru va tana mataula ni peo.

128

Na linge ni tona dato.

¹ Holoutora gaira ahei tara nia kikinima Lord,
mara taonighi na lei halautuna!

² Ighoe ko nia togotogo sule vaa,
mo ko lologho au va tana volamu.

³ Na taumu ke vagha na kaio te vuvungugha,
tara vatoro tana bebetemu.

Mo ko righira gaira na lei gari,
tara sopou talighutia na bela ni vanga,
tara kotukotu mara marabu vagha taotaro.

⁴ Vagha ghua keru nina hevei Lord
vanira gaira tara nia kikinima.

⁵ Ma nina vauto Lord ke tona haliu mai vu-
vungamu i Zion.

Mi ghoe ko righia Jerusalem ke halilaghi tana
bongimu to vola.

⁶ Mo ko righira mo ko nira togotogo na lei
kukuamu,
ma gaia Israel ke todore tana mabo.

129

Na linge ni tona dato

- 1 Tana garimaneagu, mai ghagua na levunimate
tara gunaliu,
mi taeni Israel te ghoi bosa,
- 2 Tana gharimaneagu mai na ghagua na levuni-
mate tara gunaliu,
Hauva mara mua ni tangomana.
- 3 Na murigu te bubuto,
te vagha na vatogha leghai
te ivui na vutuvutu daro.
- 4 Ma Lord te uto, te kosai na lei tali halo tara pituu
nia.
- 5 Gaira tara nia sika Jerusalem,
kara maa ma kara riri pulohi,
na pukuna tara laga vulera.
- 6 Ko nera gaira ge kara vagha na buburu tana
vouvotu ni vale,
te sasagha vaho te tavuti.
- 7 Te nia ponolio na tinoni te siosio,
me nia sika na na tinoni te vahikolu.
- 8 Ma gaira tara sakutua padi tara hove na headira
na vauto.
ma nina vauto Lord ke kabu i vuvungamiu.
Vauto ghau tana ahana Lord.

130

Na linge ni tona dato

- 1 Lokana nigua na vahola, Ghe Lord,
Inau tu kenea nimua na hahanga.
- 2 Mo ko ronovighi mai nigua na ngangaraha,
mo ko talu kulimu mai tua nigua na kokoeli-
ulivuti.
- 3 Ke vagha, ko pangotighi na gegereni na lei
palumami ke,
Ghe Lord, [ma] ahei ghua ke vola?

⁴ Ighoe vamua to nia hevei nimua na talukeha
palu,

ge ighai kai naunaua na nigho kikinima.

⁵ Gaia Lord ke pada maemaneu inau,

Eo, gaia ke pada maemaneu,

Inau tu talua nigua na ghanaghana mava tana
bosana.

⁶ Inau tu pitu ngangata Lord,

vulera tana vatogha na marana na dani.

⁷ Israel, ko pitudila Lord,

itatana gaia na dolo te mua mautu,

mana vola tatavahale haliu.

⁸ Gaia heghena ke va tatavahalea Israel,

tana lei paluna soko.

131

Na linge ni tona dato. Nina David.

¹ Na tobagu te mua talunagho, ghe Lord,
mana reireigu te mua ghaghua ghua ga,
inau heghegu tu mua ghanaghana mavai
na lei totobo te sule vuleu,
maia te mamataghugha.

² Inau tu beto mu vaovarongo heghegu,

te vagha na gari pile,

te beto vaovarongo itatana na tinana.

Eo, te vagha na gari pile,

na tarungagu lokagu inau.

³ Ighoe Israel, to talua nimua na ghanaghana dila
itatana Lord,

Itaeni maia ke va me va.

132

Na linge ni tona dato

¹ tana lei nina vahaghitaili David,

Lord ko ghanaghana olia.

² Gaia te lavia na baubahu tana matana Lord,
me hola na bosa ni papari itatana siki sakai te laga
vule Israel.

³ Inau ku tona keha tana valegu,
mu ku mua ahevata iga.

⁴ Inau ku mua maturuhighi na matagu,
pana vauvahu ni matagu ge kara maturu mate.

⁵ Polo ku topoa na bona ku kisua ga na vale vania
Lord,
na beala ni ahevata vania siki sakai te laga vule
Israel.

⁶ Ighai tai rongovia na vaevale baubahu tabu,
te ghaha Ephrathah, mai vahu sodoa tana bona
sagau,
pari bebetena i Jaar.

⁷ Mai ghita ka tona tana bona ni valena Lord,
ma ka kikinima vania ga tana matana.

⁸ Tapatughuru, Ghe Lord, mo ko haghevia na
bonamu te tabu,
kolua na Bokisi ni Vetena ni Baubahu tabu,
te vaughilala nimua na maana.

⁹ Nimua na mane sukaghi kara hola tughua
nimua na maana ni vola,
Ma nimua tinoni lutu kara tughuru kehai,
kara nia linge na togotogo.

¹⁰ Na pukuna nimua na tinoni lutu David,
ko bei koengelea gea na vunaghi
to vilia tua vanira nimua na vure.

¹¹ Gaia Lord te papari vania David,
ge ke mua laviolia nina bosa baubahu.
Inau ku talua a sakai tadira,
na vavatamu tana malei sopoumu.

¹² Ke vagha na vavatamu kara taonia nigua na
bosa baubahu,

Ma kara kabu taonia na vetena tu taraira nia ke,
mana vavatamu ke mua soko.

¹³ Gaia Lord heghena tua te vilia Jerusalem,
te ghanaghana dila ge ke puku ni komuna.

¹⁴ Ge bosa, aeni na puku ni komugu,
igaa ku ghaha kasilau,

mu ku ghahau igaa na komu tu vilia tua.

¹⁵ Inau ku nea na komu eni ge ke halilaghi,
ge na lei tinoni bona kara nia mahu na vanga.

¹⁶ Inau ku nera na puku ni soni sukaghi
ge kara hola tughua na mana ni vola,
ge na lei nina vure God kara nia linge na togotogo.

¹⁷ Inau ku savungia nina maana David,
Ge nigua na siusiu va, ge ke marara nigua na vure.

¹⁸ Inau ku pupulura na ghana levunimate nia na
maa,
ma gaia ke vunaghi rongoragha.

133

Na linge ni tona dato. Nina David.

¹ E vatei haeharegha, me uto lee
tana bona na lei tamahogho ni tara kabu sakai
sonikolu.

² Aeni te vagha na kokolo ni siusiu te sali horu mai
tana uluna Aaron,
me tudutudu horu tana ghumina,
mi tana sosokona nina tivi.

³ Na kabu sakai sonikolu te maumauria na vola,
te vagha na kabu tana ghotu i Hermon,
te kavuvu vuvungana Zion,
Ma Lord te bosa tatea nina vauto,
mana vola ke va me va.

134

Na linge ni tona dato

¹ Holoutoa Lord, ighau na lei nina tinoni lutu Lord,
ighau tau vatogha mau gehegehe vania tana
valena Lord.

² Kau talu datoi na limamiu tana bona tabu,
ma kau holoutoa Lord.

³ Gaia Lord te gonia na kokou mana pari,
kara vahegho ighoe na vauto ni Jerusalem.

135

¹ Holoutoa Lord, bosa utoa na ahana,
holoutoa gaia, ighau tau gehegehe vania.

² Ighau tau gehegehe tana valena Lord,
mi tana bebetena na valena dida na God.

³ Holohaba Lord, agaia te uto lee,
kau nia togotogo, ma kau nia rivurivu.
na ahana nia na ghalevu ghalo.

⁴ Gaia Lord te vilia heghena Jacob,
Ma Israel nina puku ni lologho.

⁵ Inau tu ghilala, gaia Lord te haba,
Ma dida na God te haba vulera na lei god soko.

⁶ gaia Lord te nei na lei toto bo te togotogogha,
lokana na kokou mana pari,
mi vuvungana tahi oka mi lokana na lalo.

⁷ gaia te nea na parako,
ge pupulu dato mai vuvungana na pari tina,
me nia vetena na uha kolu viti,
ge kubolua na ghuri tana matakenena.

⁸ Gaia te haurakera na lei meomeo kamanagho
Egypt,
tana lei sopa valedira,
kolura nia na tinoni mana lei maumanu [ka-
managho].

⁹ Gaia te gonighi na butuli,
mana lei vaughilala mamaromangana Egypt,
Pharaoh ma nina vure tana bubu.

¹⁰ Gaia te buto kubolura na lei kema laga,
me pisura na lei vunaghi haba.

¹¹ Sihon na vunaghidira na kema ni Amon
Og, na vunaghidira rana vure i Bashan,
mana lei vunaghi soko i Canaan.

¹² Gaia te vahera na pari ni tunuva nina vure,
me vahea Israel puku ni tunuva.

¹³ Na ahana Lord ke kabu kasila,
mana rongoraghamu ighoe Lord,
na lei vavata kara ghilala utogho.

¹⁴ Gaia Lord, ke talu maemanera nina vure,
me arovira na lei nina tinoni lutu.

¹⁵ didira na titinoni na silver mana gold,
na malei lima ni tinoni, na totobo lee vamua.

¹⁶ Na mangadira itadira kara mua nighi kokoe,
mana matadira itadira kara mua nighi reirei.

¹⁷ Mana logho kulidira ghua,
kara mua nighi rongo,
mana ihugha ghua kara mua nighi urumi.

¹⁸ Gaira tara gonira tara vaghara so gaira,
hauva mara varava so itadira.

¹⁹ Rana Israel,
holoutoa Lord,
na lei nina mane ni sukaghi Aaron,
holoutoa Lord.

²⁰ Ighau tana kemana Levi,
kau holoutoa Lord,
Ighau tau nia kikinima Lord,
Kau holoutoa gaia.

²¹ Ighau tau ghaha ghau i Zion,
holoutoa Lord, gaia te kabu i Jerusalem.

136

- ¹ Holoutoa Lord, gaia te uto lee,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ² Holoutoa God, te haba vulera na lei god keha,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ³ Holoutoa gaia, na pukuna gaia heghena vamua
te gonighi
nina dolo kikinima te kabu kasila.
na lei butuli haeharegha,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ⁴ Holoutoa Lord, te vunaghi pungisira
nina dolo kikinima te kabu kasila.
na lei vunaghi soko,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ⁵ Holoutoa gaia, nia nina manaha te gonia ni na
kokou,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ⁶ Holoutoa gaia, te vorahia na pari tina vuvungana
na beti,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ⁷ Holoutoa gaia te gonighi na lei marara tana oka,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ⁸ Na aho te vunaghi pungisia na dani,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ⁹ Na vula mana lei veitughu tara vunaghi pungisia
na pungu,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ¹⁰ Holoutoa gaia, te matera na lei kamanagho
Egypt,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ¹¹ Gaia te hola ruguhorua Israel sania Egypt,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ¹² Nia sutu na limana te laga, nia nina maana,
nina dolo kikinima te kabu kasila.
- ¹³ Holoutoa gaia, te vokasia na Tahī Sisi,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

¹⁴ Gaia te uhuli tatavahalea Israel va levu,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

¹⁵ Gaia te nia rabo horu Pharaoh,

ma nina ovu ni kisu mate lokana na horara,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

¹⁶ Holoutoa gaia, te uhuli tatavahalera nina vure
lokana na bona mamaha,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

¹⁷ Holoutoa gaia, te labu horura na lei vunaghi
laga,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

¹⁸ Gaia te matera na lei vunaghi ni malaghai asi,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

¹⁹ Sihon na vunaghidira na kema Amon,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²⁰ Ma Og, na vunaghi ni Bashan,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²¹ God te vahera na pari ni tunuva na vunaghi
raini,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²² Israel nina tinoni lutu, nina puku na lologho,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²³ Gaia te ghanaghana olighi na talamo ni manga-
mami tai labe,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²⁴ Gaia te vavolaghita itadira ghada na levuni-
mate,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²⁵ Gaia te kutira na lei totobo vola,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

²⁶ Holoutoa na God ni kokou,

nina dolo kikinima te kabu kasila.

137

- ¹ Ighai tai sopou horu lilighina na beti sule Babylon,
mai tangitangi,
tai ghanaghana oligho Jerusalem.
- ² Mai talukehai nimami na ghalevu mai, ke
tari dato tana otoni na ghai ni ungaunga.
- ³ Gaira tara sagu ghita,
tara kolughita nia na linge,
ma gaira tara dika ta ghita,
tara nongia na linge rivurivu itatada:
Kau linge vanighai, sakai itadira na linge ni
Jerusalem.
- ⁴ Ivei ka nea na lingeana,
na lingeana Lord tana komu keha eni?
- ⁵ Ke vagha ku nigho ponolio ke Jerusalem,
lubatia ghua na lima madologu
ge ke nia ponolio nigua na ghalevu.
- ⁶ Na lapigu te rago dato tana ngongogu,
ke vagha ku nigho ponolio,
mu ku mua talua Jerusalem ge ke nigua na nagho
ni togotogo.
- ⁷ Lord, ko ghanaghana olia,
na hava na vure ni Edom tara gonia,
tana bona na vure ni kisumate tara sagua
Jerusalem,
Kau haurakea tua vaa!
Mana ngingili, itaeni ke tao tana pari.
- ⁸ Babylon geva kara haurakegho,
holoutoa gaia te pelu horugho nia na hava to gonia
vanighai.
- ⁹ Holoutoa gaia te holara na lei nimiu meomeo,
me nera rabo horu tana watu.

138

Na linge nina David.

¹ Inau tu holoutogho, ighoe Lord,
nia na tobagu udolu,
mu ku lingei nimua na holouto
tana matadira na lei god keha.

² Inau ku tongaghi vanigho tana valemu te tabu,
tana bona ku holohabagho,
mu ku holoutoa na ahamu,
na pukuna to nera tughuru kakai,
nimua na dolo mana baubahu te mua tughu
tana talu suleana na ahamu.

³ Tana bona tu kokoeliulivuti,
ighoe to bosa tughu,
mo vaheu mai na patupatu mana laga te managu.

⁴ Na lei vunaghi haba tana maramana,
kara holoutogho ighoe Lord,
gaira udolu kara rongovia na bosamu.

⁵ Eo, gaira kara lingei na lei halautumu, Lord,
Na pukuna na rongoraghamu te sule ngangata.

⁶ E utuni gaia Lord te haba vule,
gaia te pangotira tana talu pilera,
me tabalili keha sanira tana lio nagho.

⁷ E utuni, na lei nigua vahola tara utu talighutui,
mi ghoe vamua to pilupungisiu
ta didira na rutu papara
na ghagua na kana,
mo kaputighi na limamu,
pungisira tara rutu,
ma nimua na maana te righitaoniu inau.

⁸ Gaia Lord vamua ke padalaghi kaekagea vaniu
na volagu,
na pukuna nimua na dolo kikinima te kabu kasila.

139

Vania na tinoni gehe linge. Nina linge David.

¹ Ghe Lord, to kene taonia tua na tobagu,
mo ghilala utou tua.

² Mo ghilala ghua na bona ni tapatughuruagu,
mana sopou horuagu,
mo ghilala ghua na lokana na liogu,
tu kabu sagauvigho.

³ Ighoe to padalaghinia tua na halautugu,
mo bosa vaniu ivei ku sopou ni ahevata,
mo ghilalai ghua na lei bona ni aho tu ghahau iga.

⁴ Lord, ighoe to ghilala dila tua na hava ku bosa,
inaghona ge u bosa horua na bosa.

⁵ Ighau ko ide, mo ko tumuriu,
ko haua mai na limamu vuvunga ni ulugu, mo ko
vautou.

⁶ Na vata ni manaha eni te sule vuleu inau,
e sule vulea nigua na manaha ni ghilala.

⁷ Inau ku mua tangomana na ghogho keha sania
nimua na tarunga,
mu ku mua tughuru polo ghua tana matamu.

⁸ Ke vagha ku dato i kokou ke, mi ghoe so iga,
mu ku horu i Betidalo ke, mi ghoe so iga,

⁹ Ke vagha ku nia lovo na ghata te labota,
mu ku ghahau levu na na horara,

¹⁰ Na limamu ke hagalo sodou so iga, me ke patu-
patu.

¹¹ Ku nongia na pungu ge ke kuvihui,
pana marara te talighutiu ge ke liliu ni pungu,

¹² Mi lokana na pungu loloho,
ku mua tangomana na polo tana matamu.
Na bongi mana dani sakai na vata vamua i tamua.
Na bongi te marara vagha so na dani.

13 Ighoe to gonighi na lei ula vola soko lokana na huligu,
mo pasu kolu lokana na kutuna na tinagu.

14 Na malei limamu te haeharegha,
me vatei mamaromangana,
mu ghilala uto tua.

Holoutogho ighoe to goni.

15 Ighoe to mata reireiu tana bona tu vuha lokana
na pungu,
to talu kolu heghegu ga tana keigu.

16 Mo ghilalai na lei bongigu,
naghona ge u sivuragha,
na lei bongi ni volagu soko na gegereni
te ghahai tua lokana nimua na buka.

17 Na lei matakuni ni mata tu gonidila sokoi tua,
ge padi a sakai na dani,

18 mi tana bona tu rarai mai tana puipungu, ighoe
so itagua.

19 Ghe God, ke vagha ko taghalaghiniana na lei
tinoni dika ke,
ma kara righihoru keha ghua na lei tinoni [labu
tabo]/[haga labu mate].

20 Gaira na ghamua levunimate,
tana bona tara bosa taboa na ahamu,
tara bosa dikalagho haia.

21 Lord, ku nia sika mughua ra hei tara nia sika
ighoe.

Mu ku nia sika rahei tara hughuhughu kolugho.

22 Eo, ku nira sika haliu tua,
na pukuna na ghamua na kana,
gaira ghagua na levunimate.

23 Ghe God, kene taoniu, mo righia utoa na lokagu,
ko tabotabou mo ko ghilala na lokana na liogu.

24 Tuhu kalei mai itagua na hava te pungisigho,
mo ko uhuliu maemanu gatu tara vola kasila.

140

Vania na tinoni gehe linge. Na linge nina David.

¹ Lord, ko volau itadira na lei tinoni dika,
mo ko pilupungisiu itadira gaira tara raturutu.

² Gaira tara padalaghinia na dika
tughu bongi tana tobadira,
mara gunaguna.

³ Na ghidudira te ghinighini vagha na poli,
mana maomao ni torokoe te tudutudu horu mai
tana ghidudira.

⁴ Ghe Lord, Ko lavi kehau tana limadira na lei
tinoni dika,
mo ko pilupungisiu itadira tara raturutu,
na pukuna gaira tara padalaghinia na
hughuhughu koluagu.

⁵ Gaira tara talunagho tana liona na tari pitiagu,
mana talahia na vugho ni hoghotiagu,
mana talui dilai na gilua tana lei halautugu.

⁶ Inau tu bosa vania Lord,
Ighoe nigua na God,
Ko varongohiu mai Lord,
ta nigua na ngangaraha,
mo ko aroviu!

⁷ Ghe Lord, nigua na malaghai laga,
ta nimua na malei haba,
Ko pilupungisiu tana bongi ni veitotoghoni.

⁸ Lord, ko bei lubatighi vanira gea didira na
ghanaghana dika,
Ghe God, didira na ghanaghana dika ke bei tango-
mana vanira gea.

⁹ Lubatira na ghagua na kana, ge kara mate,

na pukuna tara gonighi vaniu na lei totobo dika.

¹⁰ Ko havukaghinia na gougovu ni lake bera tana uludira,

po ko sonighi tana lake pi tana lokana na gilulo valo, iga kara mua tangomana na ruguhoru keha.

¹¹ Bei lubatira na vure sorisori, ge kara sepalaghi tana komuda, na pukuna tara gonighi na lei totobo dika, mara liona vamua na hughuhughu.

¹² Inau tu ghilala gaia Lord, ke tangomana na hangadira gaira tara kanahaghinira, me ke pangoti haliura ta didira na maana rana bona.

¹³ E utuni, gaira nina vure God, kara holoutoa na ahamu, ma gaira kara ghahara haia tana matamu.

141

Nina linge David.

¹ Lord, Inau tu hologho, mu mina kurutigho, ge ko varongohiu mai, u kene ngangata nimua na hahanga.

² Ko holopangotia nigua na kokoeliulivuti te vagha na ghaiuruuru, tu nia sukaghi vanigho, na limagu te talu datao te vagha na [mane] sukaghi tana nulavi.

³ Ko taghaoi na bosagu Ghe Lord, mo ko kaputighi na ghidugu.

⁴ Ko bei lubatiu gea, ge ku ghanaghanai na lei totobo dika, puku paipabira kolu tana lei gehegehe te mua uto,

puku haidu kolu itadira te malumu vanira na lutu hahi.

⁵ Lubatira nina vure God, ge kara lioliogha, na pukuna na righitaoni papabe, ke vagha kara rutu vaniu ke, mo ko bosa togholuvura, [na pukuna na kikinima] na kiukisuna. ko bei lubatiu ge ku nighi hughu. Inau tu mua mautu na kokoeliulivutiani didira na gehegehe mana nilabudira te dika.

⁶ Kara nia rabo horu vaho tua tana vatu, didira na lei mane nagho, vaho ge kara rongovighi vakodoi na bosagu, ma kara sodoa ga na togotogo.

⁷ Te vagha na tinoni puku leghai, te maghuraa na pari, ge soni tatei na vatuvatu, ke vagha ghua keru, na hulidira na lei tinoni dika, kara havukaghi tana matani na lei giluu, tara mua kuku ni tavughiadira.

⁸ Inau tu kenea itamua na hahanga, ghe Lord, Ighoe a nigua na puipungisi na tako ni rerebe, Ko bei lubatira ge kara taghalaghinia na volagu.

⁹ Ko volau ta didira na taripiti, mi tana talu dilai vaniu, gaira tara gehegehe dika.

¹⁰ Lubatira tara lutu dika, ge kara tumu haghe lokana didira na vughu heghedira, Mo ko lubatiu inau ge ku ghogho keha.

142

Na maskil nina David, tana bona te kabu tana vatuluma. Na kokoeliulivuti.

¹ Inau tu tangitangi vania Lord, mu nongia Lord nina veiarovi.

² Inau tu bosa tatei vania nigua na lei vahola, mu kokoe hughuhughu kolua tana matana.

³ Na pukuna te au vuleu tua, mi ghoe vamua to ghilala na halautugu ku va iga, ivei tua ku vaa na ghagua na levunimate tana liona na tari pitiagu.,

⁴ Inau tu kene siki sakai ge ke mai hangau, me taho tua ahei ke vaheu siki pile ghanaghana, taho tua ahei ke niu ghaghua, tana ghanaghana te kaleu eni.

⁵ Mi nau tu kokoeliulivuti vania Lord, mu bosa vania, “ighoe na puipungisi, ighoe vamua tu puku ni liomu tana volagu.

⁶ Ko rongovighi mai nigua na kokoeliulivuti, na pukuna tu kabu sasara ngangata. Ko volau mai itadira tara vahaghitailiu, na pukuna tara laga vule ngangatau tua.

⁷ Ko hola horu lokana na vale pipiti ge ku holouto-gho, na lei nina vure God, tara talighutiu, na pukuna to pabe utuniu.

143

Nina kokoeliulivuti David.

¹ Lord, ko rongovighi mai nigua na kokoeliulivuti, mo ko holopangotighi tu kurutigho mo ko bosa tughui vaniu mai, na pukuna nimua na lio kikinima mana mae-mane.

² Bei lubatia nimua na tinoni lutu tara tabotabo, taho ahei ke maemane tana matamu.

³ Na ghagua na levunimate tana ghuru, me labu horu tana pari me neu inau, mu ghahau lokana na pungi, vaghara gaira tara ghahara lokana na gilū.

⁴ Na lei ghanaghanagu soko te totobo lee vamua, mu nia sosoko ni labu tua na matagu.

⁵ Inau tu ghanaghana olighi na lei bongi idania, mu kene olighi na lei nimua na lutu te hae-haregha, tu ghanaghanai nimiu na lei gehegehe te sule.

⁶ Inau tu mamangaha mu kene taonigho, te vagma na pari mamaha te haga inu, te liona na kolobu ni uha ge ke vaa malobua.

⁷ Lord, mina, mo ko mai, mo ko bosa tughu, na pukuna nigua na vahola te sule ngangata, ko bei saniu ku mate gea.

⁸ Tana puipungi ko lubatiu, ge ku varongohia nimua na dolo, te mua soko varangagu, ko tughunitatea vaniu mai na halautugu, inau tu mai tana matana ta nigua na kokoeli-ulivuti.

⁹ Ko volau ghe Lord, itadira ghagua na levunimate,

Inau ku sama kodo tamua ge ku vola.

¹⁰ Taraiu ge ku taonia na liomu, ighoe nigua na God, ge nimua na tarunga ni utuni ke uhuliu tana halautu te kaekage.

¹¹ Ghe Lord, na rongoraghana na ahamu,

ku nia vola, ma nimua na maemane ke lavi kehau
tana sosodo eni.

¹² Nia nimua na dolo te mua mautu,
ko lavi kehara ghagua na levunimate,
na pukuna inau nimua na ghairau

144

Nina David

¹ Ka bosa utoa Lord, gaia nigua na vatu ngasi.

Gaia te vaheu na laga tana veitotogho ni
mana manaha mana bona ni sura.

² Gaia nigua na dolo te patupatu,
ma nigua na vale vahola,
na puku ni vale vatogha,
ma nigua na huioli.

Gaia te tughuru naghogu vagha na tako,
na vatei polo, me hera na lei kema ge kara kabu
sasara.

³ Na hava na tinoni ge ko righi kalea mana puhuni
tinoni
ge ko ghanaghana mava.

⁴ Ighai te vagha na ghuri te aheahea,
mana bongimami te vagha na nunu te tona haliu.

⁵ Lord, ko voki horua mai na parako,
mo ko horu mai,
ko tabei na lei ghotu ma kara ahu
me ke dato na [kurupeni/ahuni]

⁶ Ko vetena horua mai na viti mana kuanga,
me ke havukaghinira ghamua na levunimate,
vanahira nia mai nimua na kualu ge kara pupu-
lolo.

⁷ Ko hagalous mai kokou mo ko volau,
ko lavikehau lokani na lei beti lalo,
tana limadira ghagua na kana.

⁸ Na mangadira te vonughia na kiko,
ra ghanaghana tana nia bosa na lutuni,
hauva mara kiko.

⁹ God, inau tu lingea vanigho na linge vaolu,
ku linge holoutogho nia,
na ghalevu ghalo hangavulu.

¹⁰ Ighoe to vahera na lagavule na lei vunaghi,
mo vola David nimua na tinoni lutu.

¹¹ Ko volau tana mangana na ivi te dika,
mo ko sagu kehau tana limadira na ghagua na
kana,
na pukuna na mangadira [te]/[tara] vonughia na
sori, mana parapari,
ma ghanaghana tara nia bosa na utuni, hauva
mara kiko.

¹² A hei daleda kara sepalaghi tana gari
maneadira,
te vagha na ghai susuba to pabea,
mana lei tahula kara vagha na vatu tana piu tana
tupighi,
tara vaghui nia na lei vale ni haba.

¹³ E uto, nimami na bela ke vonu nia na lei vata ni
vuavua,
Ma nimami na volivoli ke sepalaghi tana togha ni
togha.

¹⁴ Ma nimami na maumanu kukuti kara sepa-
laghi,
kara mua veotia na piludira,
me ke taho ga na soni seka,
mana tangi ngangaraha lokana nimami na loaloa

¹⁵ Eo, holoutora agaira ahei tara kabu te vagha eni,
mara lavi pangotia Lord te vagha didira na God.

145

Na linge ni holouto. Nina David.

¹ Inau tu holohabagho, ighoe nigua na God mana
vunaghi,

mu ku bosa utoa na ahamu ke va me va.

² Inau ku bosa utoa na ahamu tana lei bongi soko,
mu ku holohabagho haia.

³ Gaia Lord te haba,
e ulaghana sughua ge ka hea na holohaba,
ka mua bosa kakalea nina malei haba.

⁴ Tana lei vavata, na lei dalemu
kara tughunitatea na gehegehemu te manana.

⁵ Inau ku kene ghanaghanani nimua na lei butuli
te haeharegha,
ma nimua na maana ni rongoragha te uto lee.

⁶ Na lei lapi kana tughuni horui nimua na malei
haba.

Inau ku bosa tatei na lei gehegehemu te ma-
mataghugha.

⁷ Na lei tinoni soko kara nia sakai sonikolu nimua
na uto
te haeharegha kara lingea nimua na togotogo nia
na rivurivu.

⁸ Gaia Lord te dolo mete veiarovi,
kiki mua me rutu, hauva te vonughia na dolo te
mua soko.

⁹ Gaia Lord te lio uto vanira na lei tinoni soko,
me kovala horua mai nina veiarovi vuvungani
nina lei totobo gogoni.

¹⁰ Nimua na lei lutu kara holoutogho nia Lord,
Ma nimua na lei taba kara bosautogho ighoe.

¹¹ Lord, gaira kara tughunitatea na ladana nimua
na kinakabu,
kara nia rivurivu nimua nilabu mana maana.

12 Ma kara bosa tatea ghua na gehegehemu te uto
lee,

te nia rongorongo nimua na vatogha.

13 Nimua na kinakabu, na kinakabu kasila,
ma nimua na maana ni vatogha te ghaha haia tana
lei vavata.

Gaia Lord te pungotighi haia nina baubahu te uto
mate tana lei gehegehena.

14 Gaia Lord te tabe ghalaghara tara tumu,
me tughuru vaghinira te mavatira didira na ho-
hola.

15 Na matadira soko tara pitugho ighoe,
ge ko hangara, mo vahera na ghadira vanga tana
bona te liodira.

16 Tana bona to vurehighi na limamu,
ighoe ko vaa togholuvuna tara vitolo,
mana mamangaha, nia na lei totobo vola.

17 Gaia Lord te maemane tana lei gehegehena
soko,

te vonughia na dolo

18 Gaia Lord te dutuvira tara holoa,
Eo, agaira tara holo utunia.

19 Gaia te goni kale utunighi na ghanaghanadira
tara nia kikinima,

me varongohighi didira ngangaraha me volara.

20 Gaia Lord te pilupungisira gaira tara dolovia,
me taghalaghinira tana lutu dika.

21 Inau ku holohaba Lord,
mana lei tinoni tana maramana,
kara bosa utoa na ahana.

146

1 Holohaba Lord, holoutoa gaia!

2 Inau ku holohaba tana bona ku vola.

Mu ku linge holohaba nigua na God, polo na mateagu.

³ Bei varava gea tua nina mana na tinoni,
e taho na vola itatana.,

⁴ Tana bona na aheahe te ruguhoru keha tadira,
gaira tara pulohi tana pari,
ma didira na lei arelavaghi te soko buto.

⁵ Bosa utora gaira ahei tara holopangotia na God
ni Israel,
te vagha didira na hahanga tara pitudila,
te vagha Lord dida na God.

⁶ Gaia te gonighi na kokou mana pari
mana tahi, mana oka mana lei totobo soko ilokani,
me pangotighi na lei nina baubahu ke va me va.

⁷ Gaia te va maemanera tara kabu vahaghitaili,
me vahera na vanga tara vitolo.
Ma Lord te va tatavahalea ghua
gaira tara kabu pipiti.

⁸ Ma Lord te davorai na matadira tana rorodo,
ma Lord ghua te ghate ghalaghai na hohola itadira
te mavatira,
me dolovira rana maemane.

⁹ Gaia Lord te pilupungisira na vure keha
ghobudira,
me vatoghara rana samu,
mana mate sasani, me lavi rutudira na lei tinoni
dika,
tua didira na lei arelavaghi.

¹⁰ Gaia Lord ke vaovatogha kasila.
Ighoe Jerusalem, nimua na God
ke vunaghi kasila tana lei vavata.
Holohaba Lord!

147

- ¹ Ivei vaho tua tea, na utona ra nia rivurivu,
mana linge holoutoana dida na God.
- ² Gaia Lord te tughuru vaghi olia Jerusalem,
me lavi olina nina vure Israel tara ghogho kolili.
- ³ Gaia te togholuvui na lei toba paruruha,
me mavoi na paedira.
- ⁴ Gaia te padai na lei veitughu,
me vatu ahadira.
- ⁵ Haba vule dida na God,
Me laga ngangata nina maana,
Nina manaha te mua soko mua.
- ⁶ A Lord te righthaonira rahei tara kabu rurughu,
hauva te soni horura rana dika.
- ⁷ Linge vania Lord nia na holouto,
Tangi vania dida na God nia na ukalele.
- ⁸ Te talura na lei lovu tana parako,
me ke vetena mai na uha vania na pari mamaha,
me ke gonia na buburu te totolo tana lei ghotu.
- ⁹ Te nia vetena mai na vanga vania na lei mau-
manu,
ma vania na lei maumanu pile tana bona tara
tangi.
- ¹⁰ A Lord te mua ghanaghana mava na lagana na
horse,
pe liona na lagana na tuana na mane.
- ¹¹ Gaia te togotogo nia na lei vure tara nia kikin-
ima,
gaira tara pitudila nina dolo te kasila haia.
- ¹² Holoutoa Lord, Ighoe Jerusalem.
Holoutoa God, na ghotu i Zion.
- ¹³ Gaia te lagalagai na mataula ni Jerusalem,
me vautora na vure ilokana na piluna,
- ¹⁴ te hea na mabo vanira na vure tana komu eni,

me hera na puku ni vanga uto.

¹⁵ A Lord te bosa papara vania na maramana,
ma nina bosa te tona minamina,

¹⁶ Keri ke na snow te horu me saroa na pari,
vagha na lovu te saroa na ghotu sule.

Te vetena ghua na ice,

mete soni keha kolili

vagha tara soni kehara na ravu.

¹⁷ Te peta horua nina uha te ice pile,

te vagha na lei gari tara peta na watu.

Ahei te kabu pungisia nina maana te gonua vagha
eni?

¹⁸ A Lord te vetena nina bosa, mara tughu tana
beti,

te vetena na ghuri, mana beti te sogha horu.

¹⁹ Gaia te bosa tatea nina bosa vania na kemana
Jacob,

mana nina vetena mana bosa papara vania rana
Israel.

²⁰ Te mua tatea vagha eni vania siki na kema ghua,
ma gaira tara mua ghilala nina vetena.

Holoutoa A Lord!

148

¹ Holoutoa a Lord.

Holoutoa na Lord tana parako,
holoutoa gaia tana lei bona kokou.

² Holoutoa, ighau rana angel,

holoutoa, ighau nina tarunga i kokou.

³ Holoutoa, iroghau na hina mana vula,

holoutoa, ighau na lei vei tughu.

⁴ Holoutoa, ighau na lei puku ni parako i kokou,

holoutoa ghua, ighau na lei beti tana parako.

⁵ Lubatira ge kara holohaba na ahana Lord,

na pukuna gaia te bosa, ma kara [nia] gonia tua.

⁶ Te talura tana bonadira,
ma kara kabu tatana kasila.
Te bosa papara vanira,
mara taonia haia.

⁷ Holohaba a Lord tana maramana,
ighau na lei maumanu tana tahi, mana tahi lalo,

⁸ Na viviha mana lake mana uha ice pile [bololo
ngasi bihi]

mana koburu, mana ghuri mana oka tara taonia
na liona.

⁹ Ighau na lei ghotu sule mana lei ghotu pile,
ma lei ghai ghania mana lei tabalolo,

¹⁰ na lei maumanu asi, mana lei bolo, mana lei poli
mana lei manu soko,

¹¹ Na lei vunaghi ni maramana, mana lei tinoni
soko,

gaira tara vaovatogha maia na lei tinoni dete,

¹² Garimane mana tahula,
mana lei tonikama, mana lei gari pile,

¹³ Ighau udolu kau holohaba na ahana Lord,
na pukuna na ahana te mava lee.

Nina rongoragha te haba vuvungana na parako
mana pari.

¹⁴ Gaia te gonira nina vure, me va hera na laga,
ghau nina vure God kau talu haba gaia.

Ighau nina vure Israel, tau paleva.

Holohaba Lord!

149

¹ Holohaba Lord!

Kau linge na linge vaolu vania Lord.

Linge vaikolu holohaba,

ghobudira tara nia kikinima.

² Israel kau nia togotogo agaia, te gonighau.
Mi ghau Jerusalem, kau nia rivurivu nimiu na
vunaghi haba.

³ Kau nia ghavaighavai na holohabana na ahana,
nia na uvete mana ghalevu.

⁴ Gaia Lord te nira togotogo nina vure.
Me pitiuluadira tara talumuri nia na pitiulu ni
vola.

⁵ Lubatira tara kikinima kara rivurivu na talu
habana,
gaira kara linge togotogo tana malei ghimedira.

⁶ Na lei nina holohaba God ke kabu tana man-
gadira,
mana ivi te vanga tana limadira.

⁷ Ke matera nia ma kara nia bubuto na lei kema,
na deteadira na lei tinoni.

⁸ Kara pitira na lei vunaghi nia na tali,
ma didira tinoni uhuhuli nia na tali halo.

⁹ Ge na dete te bosa tua pungisira.
Ke dete matera eni [vania] didira na lada nina lei
tabu.

Holohaba Lord.

150

¹ Holohaba Lord!
Holohaba gaia ta nina malei kabuna i kokou.
Holohaba gaia ta nina malei maana i kokou.

² Holohaba gaia ta nina lutu te haeharegha
Holohaba ghua te haba vule ta nina uto.

³ Holohaba gaia, ma kau lovua na tavuli.
Holohaba gaia nia na kidi mana ghalevu ghalo.

⁴ Holohaba gaia nia na ukalele, ma kau
ghavaighavai.

Holohaba ghua nia na kodili mana uvete.

⁵ Holohaba gaia nia na koko.
Holohaba gaia nia na koko te dudu.

⁶ Na lei totobo vola soko,
kara linge holohaba vania Lord.
Holohaba Lord!

ccl

**Na Rongorongo Uto nina Jesus Christ
Portions of the Holy Bible in the Gela language of the
Solomon Islands
Baebol long langguis Gela**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gela

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

83abee56-08b1-5836-bbfe-0d7bf59c2dba